

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjielte

Kommunedirektøren

Årsberetning 2023

TRONDHEIM KOMMUNE
Tråanten tjeelte

Årsberetning 2023

<u>Et begivenhetsrikt år.....</u>	<u>4</u>
<u>1. Økonomi.....</u>	<u>5</u>
<u>2. Arbeidsgiverområdet og felles systemer.....</u>	<u>22</u>
<u>3. Klimabudsjett.....</u>	<u>53</u>
<u>4. Oppvekst og utdanning.....</u>	<u>58</u>
<u>5. Helse og velferd.....</u>	<u>67</u>
<u>6. Kvalifisering og velferd.....</u>	<u>76</u>
<u>7. Psykisk helse og rus.....</u>	<u>77</u>
<u>8. Bo- og aktivitetstilbudet.....</u>	<u>79</u>
<u>9. Helse- og omsorgstjenester.....</u>	<u>80</u>
<u>10. Flyktninger og innvandrere.....</u>	<u>82</u>
<u>11. Kunst og kultur.....</u>	<u>83</u>
<u>12. Kirke og gravlunder.....</u>	<u>86</u>
<u>13. Idrett og friluftsliv.....</u>	<u>88</u>
<u>14. Næring og innkjøp.....</u>	<u>90</u>
<u>15. Klima- og miljøtjenester.....</u>	<u>95</u>
<u>16. Samferdsel.....</u>	<u>97</u>
<u>17. Plan- og bygningstjenester.....</u>	<u>99</u>
<u>18. Tekniske tjenester.....</u>	<u>105</u>
<u>19. Eiendomstjenester.....</u>	<u>110</u>

Et begivenhetsrikt år

2023 var et begivenhetsrikt år for Trondheim kommune. Av de sakene som har hatt mest betydning for kommunen, er at vi fikk nytt bystyre og ny ordfører etter kommunevalget og vedtak om å innføre parlamentarisk styreform 13. juni 2024.

Dessverre er den økonomiske situasjonen i kommunen vanskelig. Etter flere år med betydelige overskudd fikk kommunen i 2023 et underskudd på 137 millioner kroner. Høsten 2023 har vi iverksatt mange tiltak for å tilpasse aktiviteten til budsjettene. Veldig mange av kommunens ansatte strekker seg langt for å gi et så godt tilbud som mulig til brukerne av kommunale tjenester, på tross av vanskelige økonomiske tider. Jeg vil rette en stor takk til dem som går på jobb hver dag og gjør en flott jobb for kommunen.

Merforbruket fra 2023 er videreført inn i det nye året, og den økonomiske situasjonen får konsekvenser for kommunens evne til å gi tjenester til innbyggerne. Norske kommuner, deriblant Trondheim, står overfor store utfordringer i årene som kommer. I tillegg til å få kontroll over den økonomiske situasjonen vi har akkurat nå, må vi både gjennomføre sterkere prioriteringer og gjøre strukturelle endringer i kommunens tjenestetilbud for at vi også i framtiden skal kunne tilby nødvendige og forsvarlige tjenester til innbyggerne.

Her er noen av de viktigste sakene fra året som har gått:

- Innføring av parlamentarisme som politisk styringsform ble vedtatt i 2023 - og forberedelsen til ny styringsform er godt i gang.
- Åpningen av Granåsen idrettspark ble markert og den nye fotballhallen er godt i rute, noe som betyr at Trondheim har fått et av verdens beste hverdagsanlegg - som i 2025 blir lånt ut til VM på ski.
- Det viktige vegprosjektet Nydalsbrua med tilliggende veier åpnet i oktober.
- Nidarvoll og Sunnland skoler og idrettshaller ble ferdigstilt.
- Trondheim rehabiliteringssenter ble åpnet.
- Områdesatsingene Tempe og Sorgenfri og Lademoen er godt i gang, og ble i løpet av året supplert med områdesatsing på Møllenberg.
- Planene for nytt campus i byen er ferdig, og nå kan man gå videre med utbygging.

Årsberetningen er kommunens lovpålagte rapportering over økonomi og aktiviteter i 2023. Handlings- og økonomiplanen 2023-2026, budsjett 2023, er styrende både for hvordan kommunen skal bruke midlene og hvilke tiltak kommunen skal gjennomføre. I tekstene i budsjettet for 2023 er det lagt inn premisser for kommunen. I årsberetningen for 2023 rapporterer vi på økonomiske avvik, måloppnåelse og hva vi ikke fikk til.

Morten Wolden

1. Økonomi

Innledning

I dette kapitlet redegjør kommunedirektøren for regnskapet i 2023 og avvik fra revidert budsjett. Det er avvik mellom vedtatt og revidert budsjett og det skyldes resultatet av lønnsoppgjøret, avskrivninger, bystyrets vedtak om endringer i budsjettet og tekniske endringer.

Årsresultat og netto driftsresultat

Trondheim kommune hadde et netto driftsresultat på 297 millioner kroner, som tilsvarte 1,5 prosent av driftsinntektene. Driftsresultatet ble 164 millioner kroner bedre enn i revidert budsjett for 2023. Grunnen til at netto driftsresultat ble positivt var at kommunen fikk høyere skatteinntekter enn det som ble lagt til grunn i budsjettet for 2023, og god avkastning fra kraftfondet. Dersom Trondheim kommune ikke hadde hatt avkastningen fra kraftfondet på 551,6 millioner kroner, ville netto driftsresultat for kommunen vært negativt.

Årsresultatet for kommunen ble i 2023 et underskudd på 138 millioner kroner. Det negative årsresultatet viser at Trondheim kommune har problemer innenfor en rekke tjenesteområder som må løses med omstillinger av driften. Tjenesteområdene må driftes på en slik måte at driftsutgiftene er i samsvar med budsjett, og uten at kommunen er avhengig av høyere skatteinntekter. Resultatet er at det er ubalanse mellom drift og inntekter. I tråd med Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner har Trondheim kommune brukt 138 millioner kroner fra disposisjonsfondet for å dekke merforbruket i 2023.

Driftsregnskapet

I 2023 hadde Trondheim kommune 19,5 milliarder kroner i driftsinntekter. Driftsutgiftene, eksklusiv avskrivninger, var på 18,3 milliarder kroner, mens netto finansutgifter var på 900 millioner kroner. Postene og avvikene er forklart i tabellen under.

Tabell 1.1 Økonomisk oversikt etter art 2023. Tall i millioner kroner. I kolonnen avvik er positivt tall høyere inntekter eller lavere utgifter enn budsjettet.

	Regnskap	Regnskap	Revidert	Opprinneli	
	2022	2023	budsjett	g budsjett	Avvik
	2022	2023	2023	2023	
Driftsinntekter					
Rammetilskudd	-4 317	-4 893	-4 928	-4 936	-36
Inntekts- og formuesskatt	-8 418	-8 151	-8 074	-7 619	76
Eiendomsskatt	-810	-908	-910	-899	-2
Andre skatteinntekter	0	-1	0	0	1
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-552	-713	-675	-543	38
Overføringer og tilskudd fra andre	-2 010	-2 218	-1 740	-1 694	478
Brukerbetalinger	-695	-683	-679	-677	4
Salgs- og leieinntekter	-1 742	-1 906	-1 824	-1 812	82

Sum driftsinntekter	-18 546	-19 472	-18 830	-18 179	642
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	8 270	8 874	8 856	8 687	-18
Sosiale utgifter	2 194	2 291	2 108	2 142	-183
Kjøp av varer og tjenester	5 062	5 672	5 308	5 157	-364
Overføringer og tilskudd til andre	1 385	1 439	1 325	1 144	-114
Avskrivninger	943	1 030	1 030	0	0
Sum driftsutgifter	17 854	19 307	18 627	17 129	-680
Brutto driftsresultat	-692	-166	-203	-1 049	-38
Finansinntekter/Finansutgifter					
Renteinntekter	-323	-500	-562	-522	-62
Utbytter	-42	-42	-20	-19	23
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	148	-272	0	0	272
Renteutgifter	460	770	741	741	-29
Avdrag på lån	1 065	944	942	792	-2
Netto finansutgifter	1 308	900	1 101	992	201
Motpost avskrivninger	-943	-1 030	-1 030	0	0
Netto driftsresultat	-327	-297	-133	-58	164
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:					
Overføring til investering	197	223	223	256	-1
Avsetninger til bundne driftsfond	219	215	34	12	-181
Bruk av bundne driftsfond	-298	-269	-169	-143	100
Avsetninger til disposisjonsfond	898	659	577	411	-83
Bruk av disposisjonsfond	-689	-531	-531	-478	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	327	297	133	58	-164

Både driftsinntektene og driftsutgiftene ble høyere enn revidert budsjett. Driftsinntektene til kommunen ble vel 600 millioner kroner høyere enn det som var lagt til grunn i budsjettet. Driftsutgiftene i 2023 ble 680 millioner kroner høyere enn det som ble lagt til grunn i revidert budsjett.

Bystyret har bevilget ekstra penger til flere av tjenesteområdene gjennom året for å kompensere for merkostnader. Det gjelder spesielt tjenesteområdene helse og omsorg, barne- og familietjenesten, kvalifisering og velferd og bo- og aktivitetstilbudet. Tjenesteområdene har imidlertid ikke lyktes med å tilpasse driften til budsjettet.

Driftsinntekter

Rammetilskudd

Trondheim kommune fikk 4,9 milliarder kroner i rammetilskudd i 2023. Det er 36 millioner kroner lavere enn budsjettet. Årsaken til dette er høyere skatteutjevning som følge av høyere skatteinntekter.

Skatt

Kommunene fikk betydelig høyere skattevekst enn anslått i 2023. Samlet ble kommunenes skatteinntekter 9,7 milliarder kroner høyere enn anslaget i nasjonalbudsjettet for 2023. Kommunal- og distriktsdepartementet skriver i en [pressemelding](#) at den høye skatteveksten skyldes sterkere lønns- og sysselsettingsvekst enn lagt til grunn i statsbudsjettet for 2023.

Trondheim kommune fikk totalt 8,2 milliarder kroner i skatt på inntekt og formue i 2023. Skatteinntektene ble om lag 500 millioner kroner høyere enn opprinnelig budsjett, og 76 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Anslaget på kommunens skatteinntekter ble revidert i andre økonomirapport.

Andre overføringer og tilskudd fra staten

Trondheim kommune fikk 713 millioner kroner i generelle statstilskudd i 2023. Det var 38 millioner kroner høyere enn i revidert budsjett. Dette skyldes blant annet manglende budsjettering av skjønnsmidler fra Statsforvalteren (22 millioner kroner), tilskudd for områdeløft og diverse andre mindre tilskudd.

Overføringer og tilskudd fra andre

Denne posten består av refusjoner og overføringer fra staten, fylkeskommunen og andre. Trondheim kommune fikk om lag 2,2 milliarder kroner i overføringer og tilskudd fra andre i 2023. Av de 2,2 milliardene utgjorde refusjoner for sykelønn om lag 683 millioner kroner, refusjon for ressurskrevende brukere om lag 307 millioner kroner og momskompensasjon 470 millioner kroner. Denne posten var om lag 478 millioner kroner høyere enn budsjettet i 2023. Avviket kan blant annet forklares med at refusjonene fra staten ble 127,4 millioner høyere enn budsjettet. Tilskudd for ressurskrevende brukere utgjør 28 millioner kroner, og i tillegg skyldes avviket manglende budsjettering. Refusjonene for sykelønn ble 198,3 millioner kroner høyere enn det kommunen forutsatte i budsjettet for 2023. I tillegg var kompensasjonen for merverdiavgift om lag 97 millioner høyere enn budsjett.

Brukerbetalinger

Trondheim kommune fikk 683 millioner kroner i brukerbetalinger i 2023. Det er 4 millioner kroner mer enn det reviderte budsjettet for året.

Salgs- og leieinntekter

Trondheim kommune fikk 1,9 milliarder kroner i salgs- og leieinntekter i 2023. Det var om lag 82 millioner kroner mer enn budsjettet og skyldes at området Tekniske tjenester fikk høyere inntekter på avgiftspliktig salg av varer og tjenester. Salgsinntektene var på om lag 1,1 milliarder kroner og utgjorde den største inntektsposten, og av dette utgjorde gebyrinntektene (vann, avløp, renovasjon, feiing og slam) 845 millioner kroner.

Leieinntektene var på om lag 461 millioner kroner.

Driftsutgifter

Trondheim kommune hadde 19,3 milliarder kroner i driftsutgifter i 2023. Driftsutgiftene, eksklusiv avskrivninger, økte med 1,45 milliarder fra 2022 til 2023.

Driftsutgiftene ble 680 millioner kroner høyere enn budsjett. Avviket skyldes blant annet at det ble brukt om lag 364 millioner kroner mer på kjøp av varer og tjenester enn det som var opprinnelig budsjettert. Deler av dette skyldes manglende budsjettering, og deler skyldes at tjenesteområdene bruker mer ressurser enn budsjettert. Lønnsutgifter og sosiale utgifter er 200 millioner kroner over budsjett. Flere tjenesteområder bruker vesentlig mer ressurser enn budsjett, og dette kommer til uttrykk ved høyere lønnsutgifter.

Netto finansutgifter

Netto finansutgifter endte på 900 millioner kroner, 201 millioner kroner lavere enn revidert budsjett. Avviket skyldes i hovedsak at avkastningen for Trondheim kommunes kraftfond (TKK) endte 221 millioner kroner over budsjett som følge av et godt år i både rente- og aksjemarkedet. På den negative siden har en større renteøkning enn forutsatt gitt økte renteutgifter på rundt 20 millioner kroner. Budsjettet for netto finansutgifter ble økt med 110 millioner kroner i andre økonomirapport for å betale ekstra avdrag på 150 millioner kroner. De resterende 40 millionene ble finansiert med økte renteinntekter innen finansområdet.

Disponering av netto driftsresultat

Netto driftsresultat for kommunen ble 297 millioner kroner. Dette er benyttet til netto avsetning til bundne og ubundne fond, og til å finansiere investeringer.

Totalt 223 millioner kroner ble overført fra drift til investering. Dette er i samsvar med revidert budsjett. Dette er hovedsakelig avkastningen fra kraftfondet i 2022, som benyttes til å finansiere investeringer påfølgende år. I tillegg utgjør egenkapitalinnskudd til Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP) og Kommunal landspensjonskasse (KLP) 61 millioner kroner.

Bundne fond er bruk og avsetning av øremerkede tilskudd og kommunale gebyrer. I 2023 benyttet vi 269 millioner kroner fra bundne fond inn i driften, mens det ble satt av 214 millioner kroner. Det ble dermed netto benyttet 55 millioner kroner i driften finansiert med bundne fond.

Ubundne fond er bruk og avsetning til disposisjonsfond. Totalt ble det satt av 659 millioner kroner, hvor 538 millioner kroner utgjør avkastningen fra kraftfondet i 2023. Videre ble det satt av 260 millioner kroner av driftsmidlene til disposisjonsfond, hvorav 138 millioner kroner ble strøket for å få regnskapet i null (se omtale i innledningen). Videre ble det benyttet 531 millioner kroner av disposisjonsfondet til å finansiere drift og investeringer.

Resultat for tjenesteområdene

Tabell 1.2 viser en oversikt over opprinnelig budsjett, revidert budsjett og regnskap for tjenesteområdene i kommunen. Avviket mellom budsjett og regnskap for

tjenesteområdene er forklart i kapitlene for tjenesteområdene.

Tabell 1.2 Regnskap og revidert budsjett 2023 fordelt på tjenesteområdene. Millioner kroner. Positive tall er mindreforbruk, negative tall er merforbruk.

	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Opprinnelig budsjett 2023	Avvik
Skoler	2 495	2 463	2 287	-32
Barnehager	1 982	1 993	1 885	10
Barne-og fam.tjenester	1 171	1 119	989	-51
Botiltak og dagtilbud	975	966	912	-8
Helse og omsorgstjenester	3 377	3 246	3 099	-131
Psykisk helse og rus	326	344	329	18
Kvalifisering og velferd	853	844	635	-8
Flyktninger og innvandrere	6	6	200	0
Kultur	270	272	257	2
Kirke og gravlunder	129	129	128	0
Idrett	229	228	221	-1
Næring og samfunn	26	27	22	1
Miljø og landbruk	61	64	61	3
Plan og bygning	77	83	75	6
Tekniske tjenester	1 081	1 026	688	-54
Eiendomstjenester	1 102	1 058	508	-44
Folkevalgte og bystyresekretariatet	96	97	79	1
Utvikling og støttetjenester	516	513	442	-3
Kommunedirektøren	311	312	165	1
Samferdsel	-90	-76	-88	14
Tilleggsbevilgninger	0	9	311	9
Diverse sentrale bevilgninger	126	215	293	90

Diverse sentrale bevilgninger

Området sentralt plasserte bevilgninger omfatter sentrale utgifter til pensjon og forsikring. Sentrale bevilgninger har et mindreforbruk på 89,5 millioner kroner. Dette skyldes i all hovedsak at bystyret i andre økonomirapport vedtok å sette av 71 millioner kroner under sentrale bevilgninger til å saldere merforbruket innenfor tjenesteområdene. Pensjon totalt har et mindreforbruk på 18,2 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Dette skyldes i all hovedsak høyere premieavvik enn forventet ved første og andre økonomirapport. Lønns- og trygdeoppgjøret ble langt høyere enn antatt i det opprinnelige budsjettet for 2023. Dette slår ut i regnskapet ved en høyere inntektsføring av det såkalte premieavviket

og bedrer kommunens regnskapsresultat. Premieavviket (differansen mellom pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad) ble inntektsført i 2023, og skal nedbetales over de neste sju årene.

Netto pensjonskostnader

Netto pensjonskostnader økte med 27,3 millioner kroner fra 2022 til 2023. Samlet pensjonskostnad, dvs. inklusive amortisering fra tidligere år og administrasjonskostnad, økte med 24,9 millioner kroner. Kommunens innbetalte pensjonspremie økte med 713,9 millioner kroner i 2023, tilsvarende 60,6 prosent. Kommunen har finansiert 7,8 prosent av den totale pensjonspremien (2 052 millioner kroner) med bruk av premiefond. Samlet bruk av premiefond fra TKP og KLP er 160 millioner kroner. TKP og KLP tilførte 18,9 millioner kroner til premiefond i 2023, dette med bakgrunn i TKP og KLP sine regnskapsavleggelse for 2022. Midlene på premiefond kan bare benyttes til å betale pensjonspremier. Status premiefond før bruk i 2023 var 485,2 millioner kroner. Foreløpig premiefond per 31.12.2023 er 344,1 millioner kroner. TKP og KLP sin tilførsel i forhold til regnskapsresultat 2023 er kjent først i april/mai 2024.

Tilleggsbevilgninger

Kostnadene til lønnsoppjøret ble 9,2 millioner kroner lavere enn revidert budsjett. Dette skyldes at budsjettet ble revidert før den endelige konsekvensen av lønnsoppjøret var klart.

Investeringsregnskapet

Det ble investert i anleggsmidler for 3,35 milliarder kroner i 2023. Opprinnelig investeringsbudsjett i realinvesteringer var 4,0 milliarder kroner. Budsjettet ble revidert i økonomirapportene gjennom året. Revidert budsjett er 4,1 milliarder kroner.

Tabell 1.3 Bevilgningsoversikt investering 2023. Beløp i millioner kroner. Positive avvik er mindreforbruk/merinntekter. Negative avvik er merforbruk/mindreinntekt.

Bevilgningsoversikt investering	Regnskap 2023	Revidert budsjett 2023	Avvik
1. Investeringer i varige driftsmidler	3329	4 004	675
2. Tilskudd til andres investeringer	76	72	-4
3. Investeringer i aksjer og andeler	75	75	0
4. Utlån av egne midler	0	0	0
5. Avdrag lån	0	0	0
6. Sum investeringsutgifter	3480	4 151	671
7. Kompensasjon for merverdiavgift	-484	-488	-4
8. Tilskudd fra andre	-676	-678	-2
9. Salg av varige driftsmidler	-141	-200	-59
10. Salg av aksjer og andeler	0	0	0
11. Utdeling fra selskaper	0	0	0
12. Mottatt avdrag på utlån av egne midler	-68	-68	0

13. Bruk av lån	-1846	-2455	-610
14. Sum investeringsinntekter	-3215	-3889	-674
15. Videreutlån	718	773	55
16. Bruk av lån til videreutlån	-525	-525	0
17. Avdrag på lån til videreutlån	325	317	-7
18. Mottatte avdrag på videreutlån	-440	-433	7
19. Netto utgifter videreutlån	78	132	55
20. Overføring fra drift	-223	-223	1
21. Avsetninger til bundne investeringsfond	133	126	-7
22. Bruk av bundne investeringsfond	-252	-297	-45
23. Avsetninger til ubundne investeringsfond	0	0	0
24. Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0
25. Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
26. Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-343	-394	-51
27. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0

Investering i anleggsmidler og tilskudd til andres investeringer ble 741 millioner kroner lavere enn budsjettet i 2023. Avviket skyldes til dels forsinket framdrift, og at noen prosjekter har reelle mindreforbruk. Når det gjelder forsinket framdrift forventer kommunedirektøren at utgiftene i hovedsak kommer i 2024.

Andre investeringsutgifter omfatter kjøp av aksjer og andeler og utlån av egne midler.

Bruken av lån ble 610 millioner kroner lavere enn budsjettet. Avviket har sammenheng med forsinket framdrift i investeringer i anleggsmidler. Avviket er i hovedsak tidsavvik og utgiftene forventes å komme i 2024.

Tilskudd og refusjoner til investeringer viser en mindreinntekt på to millioner kroner. En del av mindreinntekten skyldes lavere etterspørsel fra private utbyggere etter utbyggingsavtaler innenfor anleggsbidragsmodellen, og utsettelse og forsinkelser på anlegg som allerede er i gang.

Mindreinntekten på salg av varige driftsmidler er om lag 59 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak færre salg av kommunale boliger og tomter enn budsjettet.

Overføringen fra drift til investering ender på 223 millioner kroner. Overføringen omfatter i hovedsak egenkapitaltilskudd til pensjonskassen og KLP, overføring av avkastning fra TKK, og midler bevilget av bystyret til investeringsprosjekter.

Avsetninger består i hovedsak av innbetalte ekstraordinære avdrag på startlån og andre videre utlån. Bruk av avsetninger skyldes i hovedsak gjenutlån av ekstraordinære avdrag på startlån, og nedbetaling av avdrag på andre videre utlån. Det er for 2023 avsatt mindre enn det er brukt innen startlånsordningen.

Investeringer i anleggsmidler

Tabellen under viser regnskapsførte investeringer sammenlignet med budsjett innenfor de ulike investeringsområdene. Under tabellen er det redegjort for større avvik mellom regnskap og revidert budsjett.

Tabell 1.4 Brutto investeringsutgifter i bygg og anlegg. Beløp i millioner kroner.

	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Opprinnelig budsjett 2023	Avvik (regulert budsjett- regnskap)
Barnehage	108,8	127,5	137,3	18,7
Skole	404,1	423,6	409,3	19,5
Barne og familietjenesten	5,9	12,8	8,2	6,9
Helse og velferd	800,4	904,1	715,1	103,7
Bolig	254,0	254,6	335,8	0,6
Idrett og friluftsliv	466,8	421,6	371,5	-45,1
Kunst og kultur	25,7	49,4	76,8	23,6
Kirker og kirkegårder	1,7	4,1	12,7	2,4
IT	174,8	211,5	168,0	36,7
Formålstomt	17,7	197,5	202,8	179,8
Ubebygde bolig og næringsareal	47,1	60,0	196,5	12,8
Eiendomsinvesteringer	70,3	76,8	99,2	6,5
Veg	42,9	53,2	39,5	10,3
Vann	143,5	268,7	267,5	125,2
Avløp	306,2	424,7	375,5	118,5
Renovasjon	2,9	7,2	6,0	4,3
Byrom parker og grøntanlegg	26,8	40,0	26,1	12,8
Administrasjons- og driftsbygg	13,6	18,1	16,5	4,5
Trondheim parkering	3,5	5,7	1,5	2,2
Maskiner og utstyr	36,0	60,8	13,7	24,7
Klimainvesteringer	15,0	73,6	122,0	58,6
Miljøpakken	296,8	310,1	304,0	13,3
Sum investeringer	3264,5	4005,6	3905,5	740,5

Barnehage

Investeringsområdet barnehage har et mindreforbruk på 18,7 millioner kroner. Årsaken skyldes i hovedsak forsinket fremdrift og endringer i betalingsplanen til entreprenør for Risvollan barnehage.

Skole

Investeringsområdet skole har et mindreforbruk på 19,5 millioner kroner. Årsaken er endret fremdrift på prosjektene sammenlignet med budsjett.

Barne- og familietjenesten

Investeringsområdet barne- og familietjenesten har et mindreforbruk på 6,9 millioner kroner. Årsakene er forsinket igangsetting av utbedring familiesenter, samt forsinket framdrift på flere mindre investeringer og ressurscenter for barn og unge voksne.

Helse og velferd

Regnskapet for investeringsområdet Helse og velferd, inkludert Helseplattformen, er et mindreforbruk på 103,7 millioner kroner. Årsaken skyldes i hovedsak forsinket fremdrift ved flere prosjekter, som f.eks. Helseplattformen, Stavne aktivitetssenter og posten Mindre investeringer helse og velferd. I tillegg har Helseplattformen et reelt mindreforbruk.

Idrett og friluftsliv

Investeringsområdet idrett og friluftsliv har et merforbruk på 45,1 millioner kroner.

Det er forskyvninger i framdrift i ulike prosjekter (eksklusive Granåsen-utbygginga) på til sammen 10,3 millioner kroner. I Granåsen-utbyggingen er det benyttet 55,2 millioner kroner mer enn budsjettert i 2023. Hovedårsaken til det er at arbeidet med Granåsen fotballhall ligger foran budsjett. Det er påløpt 46,2 millioner kroner mer i 2023 enn budsjettert. Granåsen idrettspark fase 2 inklusive hoppanlegg har et merforbruk som finansieres av økte spillemidler samt omdisponering av midler.

Kunst og kultur

Mindreforbruket innenfor området kunst og kultur er 23,4 millioner kroner. En hovedårsak er forsinkelser i arbeidet med Øvre Bakklandet 52 og Seminarplassen.

Kirker og gravlunder

Investeringsområdet kirker og kirkegårder har et mindreforbruk på 2,4 millioner kroner.

Arbeidene med fortau på Charlottenlund gravlund er forsinket, samt det er behov for noe midler i 2024 til skjøtsel på ferdig opparbeidet turdrag ved Charlottenlund gravlund.

IT

Investeringsområdet IT har et mindreforbruk på 36,7 millioner kroner i 2023. Dette skyldes hovedsakelig mindreforbruk på prosjektene DigiBarnevern og diverse oppgradering av nettverksinfrastruktur trådløst på grunn av forsinket fremdrift.

Vei

Området fikk et mindreforbruk på 10,3 millioner kroner i 2023 på grunn av forsinkelser og prioriteringer knyttet til investeringspottene mindre investeringer veg og oppgradering av

veginfrastruktur og boliggate.

Byrom parker og grøntanlegg

Området har et mindreforbruk på 12,7 millioner kroner i 2023. Avviket skyldes mindreforbruk på Torvet sammenlignet med budsjett, samt prosjekter der det har vært forsinket framdrift.

Vann og avløp

Investeringsområdet vann har et samlet mindreforbruk på 125 millioner kroner, og avløp har et samlet mindreforbruk på 119 millioner kroner ved årsskiftet. Avviket skyldes i hovedsak forsinket framdrift på prosjektet som skal øke overføringskapasiteten fra Benna til Kolstad, prosjekter knyttet til renseanleggene, samt forsinkelse på prosjektet Utvidet vannbehandling Benna.

Formålstomter

Mindreforbruket i forhold til budsjett på investeringsområdet formålstomter ble 179,8 millioner kroner i 2023. Det store avviket skyldes mindre kjøp av areal, som forklares med at noen større ervervsprosesser som er i sluttfasen av forhandlinger eller i rettslig prosess.

Resterende mindreforbruk på 2,5 millioner kroner gjelder Lillebyområdet, hvor de private utbyggerne er forsinket i forhold til opprinnelig plan. Dette medfører at bidrag fra kommunen til infrastruktur for formålstomt forskyves lenger ut i planperioden.

Ubebygd bolig- og næringsareal

Investeringsområdet ubebygd bolig- og næringsareal har et mindreforbruk på 12,8 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak lavere etterspørsel etter utbyggingsavtaler knyttet til anleggsbidragsmodellen.

Miljøpakken

Det er investert for 13,3 millioner mindre enn budsjettet i 2023 på investeringsområde Miljøpakken, 8 millioner kroner av disse hører til ubrukte kommunale investeringsmidler og 5,3 millioner kroner hører til prosjekter som er fullfinansiert av Miljøpakken. Årsaken til mindreforbruket er endret fremdrift på prosjektene sammenlignet med budsjett.

Det er i 2023 budsjettet med investeringer for 310,1 millioner i Miljøpakken. Ved avsluttet regnskap er 296,8 millioner påløpt. De største aktive prosjektene har vært ferdigstilling av Tyholtvegen del 2, utbygging av Nordre Ilevollen inkludert oppgradering av trikkesporet i Bergsligata - Skansen, nye likerettere på Gråkallbanen og Saupstad gang- og sykkelbru. Noen av prosjektene i porteføljen har fått tildelt kommunale midler i 2023 som pga tidsforskyvning ikke er benyttet i sin helhet.

Maskiner og utstyr

Mindreforbruket på området er 24,7 millioner kroner. Avviket skyldes bestilte, men ikke leverte, maskiner og biler. Leveransene vil komme i 2024.

Klimainvesteringer

Investeringsområdet har i 2023 et regnskapsført mindreforbruk på 58,6 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak to forhold. Bestilte tyngre elektriske kjøretøy har lang leveringstid, både pga nyutvikling av elektriske kjøretøy og utfordringer med

delleveranser.

Videre er det flere prosjekter som mottar støtte som strekker seg over tid.

Økonomiske nøkkeltall

I dette kapitlet, og i kapitlene for tjenesteområdene, presenteres økonomiske nøkkeltall for Trondheim sammenlignet med de øvrige ASSS-kommunene¹. Den viktigste datakilden er KOSTRA²-tall for 2023 som ble publisert 15. mars. Vi tar forbehold om at KOSTRA-tallene for 2023 er foreløpige tall rapportert fra kommunen til Statistisk sentralbyrå. De endelige tallene for 2023 publiseres i juni. Tallene er basert på foreløpige tall for 2023 fra konsernregnskapsstatistikken til Statistisk sentralbyrå (SSB). Det betyr at tallene inkluderer tall fra kommunale foretak og interkommunale selskap.

Tabell 1.5 Økonomiske nøkkeltall, utvalgte kommuner og ASSS-gjennomsnitt. Prosent. Kilde: SSB/KOSTRA

	Trondheim	Oslo	Bergen	Stavanger	ASSS gjennomsnitt
Netto driftsresultat	1,8	-0,8	0,7	3,0	0,7
Disposisjonsfond, andel av brutto driftsinntekter	16,3	12,5	14,6	13,2	13,9
Langsiktig gjeld, ekskl. pensjonsforpliktelser, andel av brutto driftsinntekter	114,1	91,1	97,1	105,6	103,7
Investeringsutgifter, andel av brutto driftsinntekter	17,7	22,0	12,5	17,8	17,9

De store byene hadde svake netto driftsresultat i 2023. Kostra-tallene viser at Trondheim har et sterkere netto driftsresultat enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Samtidig trekkes ASSS-gjennomsnittet ned av at Oslo kommune har et negativt netto driftsresultat. ASSS-gjennomsnittet uten Oslo kommune er på 1,6 prosent. Forklaringen på at netto driftsresultat ble positivt for Trondheim kommune er at skatteinntektene ble høyere enn det som ble lagt til grunn i budsjettet for 2023, og god avkastning fra kraftfondet.

I Trondheim utgjorde disposisjonsfondet 16,3 prosent av brutto driftsinntektene i 2023. Det samlede disposisjonsfondet utgjorde om lag 3,2 milliarder kroner i 2023, noe som var en marginal styrking fra 2022. Av dette utgjør avkastningen fra kraftfondet 538 millioner kroner. Trondheim kommune har høyere gjeld som andel av brutto driftsinntekter sammenlignet med de andre store byene og ASSS-gjennomsnittet. Investeringsutgiftene for Trondheim kommune har økt fra 2022 til 2023 og ligger nå omtrent på snittet for de øvrige ASSS-kommunene.

¹ ASSS er en forkortelse for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner

² KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Gjennom KOSTRA sender alle norske kommuner og fylkeskommuner inn tall fra sine tjenesteområder til Statistisk sentralbyrå.

Økonomiske handlingsregler og målsettinger

I mars 2023 vedtok bystyret nye økonomiske handlingsregler for kommunen. Men disse har ikke tilbakevirkende kraft, og gjelder først fra og med 2024. Derfor rapporterer vi her status for målsettingene og handlingsregelen som var gjeldende i 2023.

Målsetting for korrigert netto driftsresultat

Bystyret har vedtatt en målsetting om at korrigert netto driftsresultat bør ligge mellom 2 og 2,5 prosent av netto driftsinntekter. Korrigert netto driftsresultat er netto driftsresultat korrigert for premieavvik på pensjon og netto avsetninger til bundne fond. Korrigert netto driftsresultat for Trondheim kommune i 2023 ble -2,6 pst. Det betyr at det var en negativ sparing i 2023.

Årsaken til at korrigert netto driftsresultat er lavt er en stor inntektsføring som følge av avvik mellom premieavviket (1,2 milliarder kroner) og amortisering (348 millioner kroner). Dette avviket inntektsføres i regnskapet, som bedrer kommunens netto driftsresultat. Når vi korrigerer for denne effekten, har kommunen et negativt korrigert netto driftsresultat.

Målsetting for disposisjonsfond

Bystyret har vedtatt en målsetting om at disposisjonsfondet bør utgjøre fem prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfond er her definert som kommunens disposisjonsfond, eksklusiv næringsfondet, kraftfondets bufferfond og pensjonskassen bufferfond.

Utgående balanse i 2023 for disposisjonsfondet, uten TKKs bufferfond, TKPs bufferfond og næringsfondet, er 898 millioner kroner. Som andel av inntekt utgjør disposisjonsfondet 4,6 prosent.

Handlingsregler for kapitalutgifter og målsetting for gjeldsgrad

Bystyret har vedtatt handlingsregler som sier at kapitalutgiftene på sikt skal utgjøre åtte prosent av de frie disponible inntektene, og at gjeldsgraden skal være under 70 prosent av totale inntekter.³

Kapitalkostnadene utgjorde 8 prosent av frie inntekter i 2023. Dette er høyere enn budsjett, og skyldes hovedsakelig at bystyret i andre økonomirapport vedtok å betale ned 150 millioner kroner i ekstra avdrag.

Gjeldsgraden i 2023 ble på 67,8 prosent av driftsinntektene. Dette er lavere enn vedtatt i opprinnelig budsjett, og skyldes både en lavere gjennomføring av investeringsprosjekter enn budsjett, og høyere driftsinntekter enn forutsatt.

Balanseregnskap

Verdien av kommunens eiendeler har økt med i overkant av 3,5 milliarder kroner til 73,1 milliarder kroner. Dette finansieres med egenkapital og gjeld.

---

³ Nye handlingsregler, vedtatt i PS 41/23, gjelder fra og med budsjettåret 2024.

Tabell 1.6 Balanseregnskapet, eiendeler, 2023. Millioner kroner

EIENDELER	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Anleggsmidler		
Varige driftsmidler		
Faste eiendommer og anlegg	33 145	29 806
Utstyr, maskiner og transportmidler	1 986	2 518
Finansielle anleggsmidler		
Aksjer og andeler (eiendeler)	2 269	2 196
Obligasjoner (eiendeler)	0	0
Utlån	3 457	3 247
Immaterielle eiendeler	0	0
Pensjonsmidler	19 462	18 526
Sum anleggsmidler	60 319	56 294
Omløpsmidler		
Bankinnskudd og kontanter	1 965	2 750
Finansielle omløpsmidler		
Aksjer og andeler (omløpsmidler)	1 744	1 458
Obligasjoner (omløpsmidler)	5 263	5 158
Sertifikater	0	0
Derivater (omløpsmidler)	0	0
Kortsiktige fordringer		
Kundefordringer	663	660
Andre kortsiktige fordringer	806	699
Premieavvik (kortsiktige fordringer)	2 329	1 466
Sum omløpsmidler	12 769	12 190
Sum eiendeler	73 088	68 484

Anleggsmidler

Verdien av anleggsmidlene har økt med fire milliarder kroner fra 2022 til 2023. Hovedforklaringen er vekst i balanseverdiene for faste eiendommer og anlegg på 3,3 milliarder kroner. Pensjonsmidlene har økt med drøye 900 millioner kroner, mens balanseført verdi av utstyr, maskiner og transportmidler er redusert med drøye 500 millioner kroner.

Kommunens utlån har økt med 210 millioner kroner. Veksten kommer i startlånsordningen, men summen trekkes ned av avslutningen av utlånet til Helseplattformen på 307,5 millioner kroner i 2023.

Omløpsmidler

Kommunens omløpsmidler er økt med 579 millioner kroner fra 2022. Hovedårsaken til økningen er at premieavviket til kommunen økte med 863 millioner kroner i 2023.

Samtidig har den høye innbetalingen av pensjonspremie i 2023 bidratt til at beholdningen av bankinnskudd er redusert med knapt 800 millioner kroner.

Som følge av en god utvikling for Trondheim kommunes kraftfond (TKK) er verdien av aksjer og andeler samt obligasjoner økt med snaut 400 millioner kroner.

Tabell 1.7 Balanseregnskapet, egenkapital og gjeld, 2023. Millioner kroner

EGENKAPITAL OG GJELD		Regnskap 2023	Regnskap 2022
Egenkapital			
Egenkapital drift			
Disposisjonsfond		-2 982	-2 854
Bundne driftsfond		-416	-470
Merforbruk i driftsregnskapet		0	0
Egenkapital investering			
Ubundet investeringsfond		-6 023	-6 023
Bundne investeringsfond		-179	-298
Udekket beløp i investeringsregnskapet		0	0
Annen egenkapital			
Kapitalkonto		-18 450	-17 736
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		0	0
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering		211	211
Sum egenkapital		-27 839	-27 170
Langsiktig gjeld			
Lån			
Gjeld til kredittinstitusjoner		-14 421	-13 291
Obligasjonslån		-6 300	-5 500
Sertifikatlån		-1 545	-2 293
Pensjonsforpliktelse		-20 060	-17 851
Sum langsiktig gjeld		-42 326	-38 935
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		-1 402	-672
Likviditetslån		0	0
Derivater (kortsiktig gjeld)		0	0
Annen kortsiktig gjeld		-1 522	-1 707
Premieavvik (kortsiktige gjeld)		0	0
Sum kortsiktig gjeld		-2 924	-2 379
Sum egenkapital og gjeld		-73 088	-68 484

Egenkapital

Kommunenes egenkapital er økt med 669 millioner kroner. Dette skyldes i hovedsak at kapitalkontoen er økt med rundt 750 millioner kroner.

Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld har økt med 4,4 milliarder kroner fra 2021. Dette skyldes en økning i pensjonsforpliktelsene på 2,2 milliarder kroner, og økning i investeringsgjeld og innlån til videreutlån på 2,2 milliarder kroner.

Kortsiktig gjeld

Den kortsiktige gjelden er økt med 545 millioner kroner, som hovedsakelig skyldes høyere leverandørgjeld enn ved utgangen av 2022.

Garantiansvar

Kommunens garantiansvar er økt med 20 millioner kroner i 2023, til 907 millioner kroner ved utgangen av 2023.

Tabell 1.8 Garantiansvar 2020-2023, per 31.12. Tall i millioner kroner

	2020	2021	2022	2023
Idrettsanlegg	235	425	464	478
Barnehager	18	16	14	13
Aksjeselskap, Interkommunale selskap	92	102	106	136
Boliger/Institusjoner	256	237	203	174
Div. formål	43	26	99	106
Sum	644	806	887	907

Tabell 1.8 Vedtatte garantier som ennå ikke er iverksatt. Tall i millioner kroner

	Garantiramme	Type garanti	Forventet låneopptak
Vestbyen idrettslag	3,5	Simpel	2024
Trondhjems Seilforening, klubbhus	3,3	Simpel	2024
Trondhjems Seilforening, klubbhus	1,0	Simpel	2024
Trondheim Renholdsverk AS	20,0	Selvskyldner	2024
Sum	27,8		

Tabellen ovenfor viser garantiforpliktelser vedtatt av bystyret, men hvor det ennå ikke foreligger låneopptak.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet. I tabellen nedenfor er garantiansvaret for anlegg bygd av idrettslag fordelt per lag og med beløp per 31. desember 2023.

Tabell 1.9 Garantiansvar til idrettsformål. Tall i millioner kroner.

Trondheim Bordtennisklubb	1,7
Leangen Curling AS	1,3

Trondheim Taekwon-Do Klubb	7,4
Sjetne Idrettslag	7,3
Sverresborg Fotball	7,5
Charlottenlund Sportsklubb	23,3
Ranheim Idrettslag	62,3
Trolla Idrettslag	0,5
Nardo Fotballklubb	12
Sjetne IL, rehab kunstgressbane	1,6
Byåsen idrettslag	56,7
Sportsklubben Trygg Lade	88,6
Vestbyen idrettslag	7,1
Skaun Motorsenter AS	1,7
Romolslia Sportsklubb	8,9
Sportsklubben Trygg Lade	4,9
Sportsklubben Nationalkameratene	6,7
Flatås idrettslag	34,1
Utleira idrettslag	3,8
Heimdal Idrettsforening	18,6
Kattem IL Fotball	3,1
Rosenborg ballklubb	38,1
Nihf Region Midt (Sør-trøndelag Ishockeykrets)	1,6
Tiller Idrettslag	0,5
Vassfjellet Vinterpark, byggelån	77,7
Trondheim Rideklubb	0,4
Sum	477,4

Ved utgangen av 2023 har Trondheim kommune et garantiansvar for investeringer i idrettsanlegg på 477,4 millioner kroner. Dette er en økning på 13 millioner kroner sammenlignet med utgangen av 2022. At det er en økning vitner om at det fortsatt bygges og rehabiliteres idrettsanlegg i regi av idrettslagene i byen. Økt kostnads- og rentenivå har bidratt til en mer anstrengt økonomi for flere lag med store anlegg. Spesielt gjelder dette idrettslag som nylig har bygd idrettshall eller er i en byggefase, og hvor store lån må håndteres inntil offentlige tilskudd blir utbetalt. Så langt har vi ingen meldinger fra kreditorer om at idrettslag ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Sist kommunen måtte innfri en garanti for et idrettslag som ikke klarte sine økonomiske forpliktelser, var på midten av 1990-tallet.

Tabell 1.10 Garantiansvar boliger og institusjoner. Tall i millioner kroner

Ilen Menighets Stiftelse	16,3
Zion sykehjem Stiftelse	9,7
Bakklandet Menighets Omsorgssenter	12,8
Borettslaget Bergheim senior og omsorgsboliger	14,6
Borettslaget Sannan park omsorgsboliger	5,5
Kystadtunet BL	6,1
Laugsand borettslag	9,6
Munkvoll borettslag	26,6
Stiftelsen Laugsands aldershjem	9,1
Stiftelsen Trondhjems Hospital	33,1
Tempesletta borettslag	12,4
Zion sykehjem	10
Østre Rosten Borettslag	8,5
Sum	174,3

Garantiansvaret for lån til boliger og institusjoner er redusert med 29 millioner kroner i 2023 sammenlignet med utgangen av 2022. Garantiansvaret omfatter lån som er tatt opp av boligstiftelsen for trygdeboliger, private institusjoner og borettslag, til rehabilitering av sykehjem og bygging av omsorgsboliger og trygdeboliger. Det ble ikke vedtatt nye garantier for dette området i 2023.

2. Arbeidsgiverområdet og felles systemer

Enheter

Trondheim kommune hadde 200 enheter pr. 31.12.2023. Kommunedirektørens strategiske ledelse og Kommunedirektørens fagstab er ikke regnet som enheter.

Kommunedirektørens fagstab ble avviklet i 2023.

I 2023 ble Enhet for Næring og samfunnsutvikling og Trondheim rehabiliteringssenter opprettet.

Enheterne Gartneriet barnehage, Nidarvoll helsehus og Tonstad og Myrskogen barnehager ble nedlagt. Lerkendal barnehage opphørte som enhet og ble organisatorisk tilknyttet til Festningen barnehager.

Organisasjonsutvikling

Arbeidsgiverpolitikken

Trondheim kommune arbeidsgiverpolitikk for 2021-2024 ble vedtatt av bystyret den 3.3.2021.

Det er i 2023 startet opp, og videreført, flere tiltak for å ivareta intensjonene i den arbeidsgiverpolitiske plattformen. Den har utgangspunkt i våre verdier åpen, kompetent og modig, og de 10 vedtakspunktene som danner grunnlaget for målrettede tiltak.

Målet med tiltakene er å legge vekt på at vi må utvikle og beholde den kompetansen vi har i våre ansatte, samt at vi må rekruttere riktig og nok kompetanse. Dette er en av de viktigste utfordringene vi har som organisasjon for å sikre kvaliteten på tjenestetilbudet vårt.

Det mest sentrale organisatoriske tiltaket i 2023, med utgangspunkt i arbeidsgiverpolitikken, er det som skal bli kommunens tilbud på ledelsesutvikling. Vi har kalt satsingen for "Lederløftet". I navnet ligger det at vi skal gi lederne et kompetanseløft, men også et løfte om at kommunen skal være en utviklende og god plass å være leder. Vi vet at kvaliteten på ledelsesfunksjonen er av vesentlig viktighet for tjenestekvalitet og opplevelsen av et trygt og utviklende arbeidsmiljø. Lederløftet ble lansert som konsept i mai, og fase 1, høsten 2023, har vært en analyse- og innsiktsfase. Analyse- og innsiktsfasen har hatt som formål å sikre tilstrekkelig kunnskap om hvilke behov for lederkompetanse som må utvikles, legge grunnlag for å utforme tiltak og bruk av ulike pedagogiske metoder, samt sikre tilstrekkelig forankring for arbeidet med implementering av kompetansetiltakene.

Sammen med en analyse- og innsiktsfase i oppstarten av Lederløftet, har vi også gjort utvalgte kartlegginger på de merkantile og administrative funksjonene. Arbeidsgiverpolitikken peker på disse funksjonene som sentrale for å få mest mulig effektive utadrettede tjenester. Vi ser merkantile og administrative funksjoner i sammenheng med å skape gode vilkår for utøvelsen av ledelse, og dermed en sentral del i Lederløftet.

Et annet sentralt tiltak som er videreført i 2023, med utgangspunkt i arbeidsgiverpolitikken, er utvikling av partssamarbeidet. Arbeidsgiverpolitikken peker på to perspektiver i samarbeidet mellom arbeidsgiver, tillitsvalgte og verneombud: Vi skal være en foregangskommune i partssamarbeid og det driftsnære partssamarbeidet på enhet skal være grunnlaget for kvalitativt god drift og utvikling av tjenestene. Et sentralt tiltak her er kompetanseheving, særlig av ledere, men også av arbeidsmiljøgruppene og medbestemmelsesmøtene, på effektivt og samarbeidsorientert arbeidsmiljøarbeid og medvirkningsprosesser.

Trondheim kommunes mangfoldssatsing

Et av Trondheimsløftets hovedmål er at vi skal være en mangfoldig by med et sterkt fellesskap. Vi skal dyrke mangfoldet og bekjempe diskriminering fordi mangfold er en ressurs. Som kommune trenger vi å tiltrekke oss, ansette og beholde godt kvalifiserte og motiverte medarbeidere. For å møte morgendagens behov for kompetanse, og være en attraktiv arbeidsgiver, må vi altså både *rekruttere og lede* framtidens mangfoldige arbeidsstokk. Det er med større bredde og nye perspektiver at vi skaper framtidens kommune.

Mangfoldssatsingen er et organisasjonsutviklingsarbeid på strategisk nivå og består av prosjektene *Profesjonell rekruttering sikrer mangfold* (Personaltjenesten) og *Karrierekraft* (Flyktningsenheten). Fokuset er å jobbe med å øke kvaliteten på rekrutteringen og å bygge mangfoldskompetanse internt i kommunen.

Profesjonell rekruttering sikrer mangfold

Det er knyttet til tre satsingsområder på rekruttering:

1. kompetanseheving
2. merkevarebygging
3. digitalisering

Målgruppene for tiltakene har vært kommunens ledere, verneombud, tillitsvalgte, arbeidsmiljøgrupper (AMG) og arbeidsgruppen for arbeidsgivers aktivitets og redegjørelsesplikt (ARP), samt rekrutteringsansvarlige og HR-rådgivere. Vi har lagt vekt på å knytte sammen overordnede målsettinger og rammer for mangfoldsarbeidet med arbeidsgiverpolitikken, ARP og Trondheimsløftet.

I 2023 har vi gjennomført følgende aktiviteter:

Innsiktslunsj som er en kompetanseøkt på mangfold, i samarbeid med arbeidsgruppen for Aktivitets- og redegjørelsesplikten. Kompetanseøkten nådde ut til ca. 50 HR-ansatte.

Likestilt arbeidsliv i praksis er en videreutdanning i likestilt arbeidsliv gjennom Oslo Met, hvor 18 ressurser fra ulike deler av organisasjonen har blitt sertifisert.

En annerledes kompetanseøkt x 3 var tema for samlingene var presentasjon av Trondheim kommunes mangfoldssatsing, etterfulgt av kompetanseøkt på fordommer og stereotyper i arbeidslivet, samt filmvisning av "Hør Her'a" og "Ibelin". 180 deltakere.

Rustet i møte med framtidens arbeidsliv var en intern kompetansesamling med tema

“hvordan kan du som leder og ansatt jobbe for at vi som organisasjon ruster oss i møte med framtidens arbeidsliv?” Stikkord for samlingen var organisasjonskultur, endringsledelse, mangfoldsledelse og profesjonell rekruttering. 210 deltakere.

Refleksjonsverktøy mot fordommer og stereotypier - 114 arbeidsmiljøgrupper (omfatter om lag 570 ansatte) i Trondheim kommune har benyttet utviklede verktøy mot fordommer og stereotypier.

Mentoring innebærer at det er igangsatt et utviklingsarbeid for konsept for ledere.

Merkevarebygging har vært gjort ved at filmene “Møt våre medarbeidere” og “Mange muligheter” er vist på kino. Mangfoldskampanjen “Møt våre medarbeidere” er også vist på nettsiden Jobb hos oss og SOME.

Karrierekraft

Karrierekraft er en intern mentorordning, med mentorer og faglige internships i kommunale enheter. Karrierekraft-traineene har høyere utdanning og flyktningbakgrunn. De fleste er helt nye i Norge, og er enda en del av introduksjonsprogrammet. Gjennom kobling til mentorer med samme fagbakgrunn og internship i kommunen, får de bidratt med utdanningen og erfaringen sin og bygget på denne kompetansen i et fagmiljø. Som kommune får vi konkurransedyktige søkere til fremtidige stillinger og større bredde på kompetansen. I 2023 har 15 trainees blitt rekruttert inn i Karrierekraft (p.t. 60% fra Ukraina).

Søkere til læreplasser og antall lærekontrakter

Det ble ansatt 186 lærlinger/lærekandidater i Trondheim kommune i 2023. Det er 407 løpende kontrakter for fagopplæring i Trondheim kommune per 31.12.2023. Dette inkluderer både lærlinger, lærekandidater og fagbrev på jobb kandidater som har startet på sitt andre læreår. Dette gjør oss til Midt-Norges desidert største lærebedrift.

Fagbrev på jobb er en ordning for voksne som er i et arbeidsforhold. Voksne får her mulighet til å få fag- eller svennebrev på grunnlag av allsidig praksis, eventuell realkompetansevurdering og opplæring kombinert med veiledet praksis i vanlig arbeid. I januar 2023 var det 27 søkere til *fagbrev på jobb ordningen*. Av disse fikk 15 tilbud; 1 i renholdsoperatørfaget, 1 i barne- og ungdomsarbeiderfaget, 1 i anleggsgartnerfaget og 12 i helsearbeiderfaget. I andre inntaksrunde i august 2023 var det 38 søkere. Av disse fikk 20 tilbud; 1 i byggdrifterfaget, 4 i barne- og ungdomsarbeiderfaget og 15 i helsearbeiderfaget.

Tabell 2.1 Søkere til læreplasser og antall lærekontrakter

FAG	Totalt søkere	Menn	Kvinner	Menn i helse	Helsearbeiderfag for innvandrere	Lære-kandidater	Inn-vandrer bakgrunn (oppgitt i søknad)	Ansatt som lærling/lære-kandidat
Helsearbeiderfaget	181	49	132	10	10	4	30	109
Aktivitørfaget	10	1	9	0	0	0	1	7
Renholdsoperatørfaget	0	0	0	0	0	0	0	0

Barne- og ungdomsarbeiderfaget	96	16	80	0	0	9	12	54
Service- og administrasjonsfaget	20	3	17	0	0	0	1	3
IT-driftsfaget	14	13	1	0	0	0	1	1
IT-utviklerfaget	13	11	2	0	0	0	0	2
Ernæringskokkfaget	4	1	3	0	0	0	1	1
Mediedesignfaget	10	6	4	0	0	0	0	2
Byggdrifterfaget	7	6	1	0	0	0	0	3
Anleggsgartnerfaget	6	3	3	0	0	0	0	1
Kjemiprosessfaget	7	4	3	0	0	0	0	1
Veidrift- og veivedlikehold	4	3	1	0	0	0	1	1
Laboratoriefaget	6	2	4	0	0	0	1	0
Gartnerfaget	14	11	3	0	0	0	2	1
TOTALT u/Fagbrev på jobb	392	129	263	10	10	13	50	186
Fagbrev på jobb (FPJ)	65	24	41	0	0	0	3	35

Menn i helse

“Menn i helse er et rekrutteringsprogram hvor menn tilbys et komprimert og forutsigbart utdanningsløp frem mot fagbrev som helsefagarbeider. Siden 2018 har også en andel kvinner tatt del i modellen. Deltakerne i prosjektet rekrutteres via NAV.

Trondheim kommune har hatt “Menn i helse” i ordinær drift siden 2015. Øvrige kommuner som deltar i programmet har “Menn i helse” organisert som prosjekt eid av KS.

Trondheim kommune har en ledende rolle for samarbeid med nabokommunene Ørland, Stjørdal, Midtre Gauldal, Meråker, Melhus, Rissa, Skaun, Røros, Selbu og Orkland.

Trondheim har til enhver tid garanti for 30 læreplasser til “Menn i helse”. Siden starten i 2010 har kandidater 225 tatt fagbrev. Av alle 225 med fagbrev har over 90% av disse en jobb innenfor helse. Over 50% av kandidatene har fått beste karakter på fagprøven. I tillegg har ni kandidater gått videre til å ta en bachelorgrad innen sykepleie eller vernepleie. På lik linje med 2022-kullet består 2023-kullet av to klasser ved Trondheim voksenopplæringscenter. Kvinner får også delta i undervisningen, og teller seks i 2023-kullet. Alle har ytelsler fra NAV og tilbys samme metodikk fra utvelgelse og oppfølging frem mot fagbrev som de mannlige deltakerne.

Det interne arbeidsmarkedet (DIA)

Det har vært et høyt aktivitetsnivå i det interne arbeidsmarkedet, men antall ansatte som er registrert i DIA har blitt vesentlig redusert i år. Ved inngangen av året var det registrert 112 personer. Vi har fått 22 nye overtallige inn, mens 97 har gått ut / fått nytt tjenestested, som gir 37 gjenværende personer ved utgangen av 2023. DIA-kostnader i 2023 var på 11,3

mill, en reduksjon på 3,2 mill i forhold til i 2022.

Tabell 2.2 Antall ansatte i DIA i perioden 2020 - 2023

Antall ansatte i DIA pr	2020	2021	2022	2023
Antall 1. januar	75	104	144	112
nye inn	76	99	47	22
nye ut	-47	-59	-79	-97
endring	29	40	-32	-75
antall pr 31.des.	104	144	112	37

Seniortiltak

Det ble gjennomført samling i september 2023, der målgruppen var arbeidstakere som fylte 60 år i 2023 og deres ledere. Det møtte 207 deltakere. Arbeidsgiver innledet med å vise til arbeidsgiverpolitikken og hvilke utfordringer som ligger foran Trondheim kommune med hensyn til arbeidskraft, og hvilke muligheter som finnes for å utvikle og beholde arbeidstakere i senkarrierer. Representanter for fagforeningene presiserte viktigheten av partssamarbeidet i oppfølging av seniorer på den enkelte enhet.

Trondheim kommunale pensjonskasse informerte om pensjon. I tillegg presenterte Senter for seniorpolitikk oppdatert forskning på seniorer i arbeidslivet.

Oppfølging av seniorer er leders ansvar og følges opp på den enkelte enhet i samarbeid mellom leder og seniormedarbeider, og forankres i partssamarbeidet på enheten.

Nye uførepensjonister

Statistikk over uførhet inkluderer nye tilfeller i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP), Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal landspensjonskasse (KLP).

- I 2023 var det 199 medarbeidere i Trondheim kommune som ble helt eller delvis uføre. 177 av disse hører til Trondheim kommunale pensjonskasse.
- Det var 27 menn og 172 kvinner som ble uføre.
- 22,6 % var under 40 år og 77,4 % var 40 år eller eldre.
- Det var 119 personer eller 59,8 % som hadde uføregrad på 100.
- Av de 177 nye uføretillfellene fra TKP fordeler de seg områdevis med 36,7 % i OU, 28,8 % i HV, 15,8 % i Org. og 18,6 % med ingen tilhørighet.

TKP endret på metoden for rapportering i 2022. Tallene som nå rapporteres inkluderer ikke lenger utbetalinger som TKP refunderer til annen offentlig pensjonsordning (utgående refusjoner - medlemmet har jobbet i en annen kommune før syk og tilhørende utbetalinger), samt pensjoner hvor utbetaling er null. Dette medfører at det tallet for nye uføre blir lavere enn hva tilfellet var slik det ble rapportert tidligere.

TKP har nå gjort en ny beregning for foregående år basert på ny metode, slik det fremgår av tidslinjen under.

Tabell 2.3 Antall nye uføre per år fordelt på pensjonsleverandør

	Hele 2023	Hele 2022	Hele 2021	Hele 2020
TKP	177	218	216	201
SPK*	7	9	3	5
KLP	15	24	17	15
Totalt	199	251	236	221

*SPK gir kun opplysninger om hvor mange som har 100% uførepensjon

Vi har ikke detaljert kunnskap om hva som er årsaker til uførhet for ansatte i Trondheim kommune. Som en av landets største arbeidsgivere er det grunn til å anta at våre tall er representative for arbeidslivet forøvrig. STAMI har i samarbeid med andre nordiske forskere gjennomført systematisk gjennomgang av forskning på faktorer i arbeidet som har betydning for om man blir uføretrygdet.⁴ Det ble da konkludert med at lav kontroll over egen arbeidssituasjon ga det sterkeste holdepunktet for økt risiko, og at kombinasjonen av høye kvantitative krav og lav kontroll øker risikoen for uføretrygd. Kunnskapsoversikten ga også holdepunkter for at nedbemanning, organisasjonsendringer, mangelfull opplæring, repetitive arbeidsoppgaver og opplevd ubalanse mellom ansattes innsats og belønning øker risikoen for uføretrygd. Det er en sterk overlapp mellom årsaker til sykefravær og årsaker til uførhet, noe som underbygger viktigheten av å arbeide systematisk og forebyggende med arbeidsmiljø for å hindre frafall fra arbeidslivet.

Avtalefestet pensjon (AFP)

I 2023 var det totalt 126 ansatte som startet AFP, enten helt eller delvis. Av disse var det 31 menn og 95 kvinner. 72 av disse var under 64 år.

Av de 126 nye tilfeller av AFP er 98 knyttet til Trondheim kommunale pensjonskasse, mens Statens pensjonskasse og Kommunal Landspensjonskasse er oppført med henholdsvis 25 og 3 personer.

Ved utgangen av 2023 var det 381 personer som mottar AFP, derav 80 prosent kvinner.

Sykefravær, arbeidsmiljø og partssamarbeid

Sykefravær og arbeidsmiljø

Som et ledd i arbeidet med sykefravær og arbeidsmiljø er strategien at innsats og tiltak skal være basert på forskning om hva som virker for at dette arbeidet skal være så målrettet som mulig. I perioden 2020-2025 er de tre viktigste innsatsområdene systematisk HMS-arbeid, partssamarbeid og ledelse. Disse prioriteringene sammenfaller med innsatsområdene i IA-avtalen.

Økt fokus på emosjonelle belastninger har bidratt til at det ble igangsatt et utviklingsarbeid for å utvikle mer treffsikker HMS i yrker med høye emosjonelle krav.

⁴ <https://stami.no/publikasjon/faktabok-om-arbeidsmiljo-og-helse-2021/>

Det gis kontinuerlig opplæring i HMS arbeid for verneombud og ledere. I 2023 ble det gjennomført 6 grunnkurs i arbeidsmiljøarbeid. I tillegg ble det gjennomført ulike skreddersydde kurs/samlinger på enhets- og gruppenivå. Det ble gjennomført 4 kurs i akanarbeid.

Mot slutten av 2023 ble det gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse. Resultatene fra denne følges opp av enhetene ved hjelp av støtte- og veiledningsmateriell. Det er i tillegg mulig å få prosessstøtte ved behov. I løpet av våren 2024 vil en overordnet analyse av resultatene i undersøkelsen være klar, og overordnede / strategiske tiltak vil vurderes på bakgrunn av denne.

Partssamarbeid

Det foregår mye godt samarbeid med tillitsvalgte i Trondheim kommune, både på enhetsnivå og på organisasjonsnivå.

Høsten 2023 ble et program for utvikling av partssamarbeid påbegynt. Programmet har som mål å utvikle samarbeidet med både vernetjenesten og tillitsvalgte i tråd med arbeidsgiverpolitikken, hovedavtalens formål og arbeidsmiljøloven. Gjennom programmet skal det avklares hvilke formelle samarbeidsarenaer vi har, både på hovedverneombuds- og hovedtillitsvalgtsnivå, og hvilke arenaer verneombud og plasstillitsvalgte har. I tillegg skal det vurderes hvordan de allerede fastsatte samarbeidsarenaer brukes, og hvordan de kan utvikles. Det skal også vurderes om det er behov for andre eller nye samarbeidsarenaer.

Det ble gjennomført fire kurs i Hovedavtalen i 2023. I tillegg har enkelte enheter fått lokalt tilpasset opplæring. Alle nye enhetsledere får ved oppstart på enhet besøk av en representant fra arbeidsgiver og en hovedtillitsvalgt hvor tema er partssamarbeid i Trondheim kommune.

I styringskraftportalen er det laget et årshjul i medbestemmelsesarbeid. I tillegg til felles aktiviteter, kan den enkelte enhet legge inn lokale aktiviteter.

Program Fokus

Organisasjonsprosjektet som ble gjennomført i 2022-23 resulterte i en del strukturelle endringer i stab og utviklings- og støttetjenester. Behovet for organisasjonsendringer i kommunen sees i sammenheng med behovet for styrking av omstillingsevnen, bedre arbeidsmiljø og modernisering av virksomheten. Derfor vedtok kommunedirektørens ledergruppe i mai 2023 et oppfølgende program, som er kalt FOKUS. Programmet skal bidra til et organisasjonsløft gjennom styrking av ansattes kompetanse og samarbeidsprosesser.

FOKUS-programmet bidrar til realisering av Trondheimsløftet gjennom fire prosjektaktiviteter: Lederløftet, Kompetansestrategi, Porteføljestyling og Virksomhetsløftet.

Lederløftet

Lederløftet er et utviklingstilbud til alle kommunens ledere, som handler om hvordan alle ledernivå skal tenke og arbeide med ledelse. Gjennom samskaping skal det utvikles en

bærekraftig arbeidsform som baserer seg på kommunens egne ressurser og verktøy. Ambisjonen er å bygge et lag av kompetente og nysgjerrige ledere som er trygge i sine roller og som lærer av hverandre. Lederløftets fire mål er å:

- gi lederne et kompetanseløft
- gi lederne et løfte om at kommunen er en utviklende og god plass å være leder
- gi de ansatte et løfte om å utvikle rettferdig, tillitsbasert og mestringsorientert ledelse
- løfte våre tjenester og vårt arbeidsmiljø

Kompetansestrategi

Prosjektet utarbeider en kompetansestrategi for hele kommunen. Strategien skal bidra til å se hvor vi skal rette innsatsen for å ha riktig kompetanse i årene fremover. Den skal beskrive hva vi skal gjøre, hvordan vi gjør det og hvem som gjør hva. Hensikten er å sikre en faglig ballast som gjør at kommunen kan være åpen for nye muligheter og være trygg på sine valg.

Porteføljestyling

Prosjektet utvikler metodikk og strukturer for å prioritere, koordinere og følge opp endringsprosesser. Noe av det viktigste det jobbes med er samordning og bedre fordeling av oppgaver. Hensikten er å sikre mer effektiv ressursbruk og styrke arbeidet for å realisere mål gjennom innsats på tvers av sektorer.

Virksomhetsløftet

Prosjektet jobber med rammeverket og forutsetningene for ledelse, styring og planlegging. Hensikten er å legge enda bedre til rette for god måloppnåelse og effektiv ressursbruk. Virksomhetsstyringen skal også legge til rette for læring og utvikling i hele kommuneorganisasjonen.

TRD3.0 Unikom

Unikom er en del av Universitetskommune-avtalen med NTNU og ble gitt følgende særskilte ansvar: Arbeid med nasjonal modell og forskrift, oppfølging av nasjonale myndigheter, oppfølging og gjennomføring av den nasjonale konferansen Arena Unikom, samarbeid og kunnskapsoverføring og koordinering med andre universitetskommuner og UH sektor.

I 2023 har arbeidet med nasjonal modell og forskrift vært fulgt opp gjennom det nasjonale og regionale arbeidet for etablering av Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF). KSF-arbeidet innebærer bred kontakt med andre kommuner, universitet, statlige organ og KS. Konferansen Arena Unikom ble arrangert 2. november i Trondheim, med 150 deltakere. Deltakerne representerte blant annet 18 kommuner, ni universitet, høyskoler og forskningsinstitutt og to departement. I TRD3.0 styringsgruppemøte 4. desember ble det vedtatt at Unikom har nådd sine mål, og at området derfor ble avsluttet i 2023.

Digitalisering

Kunstig intelligens

Trondheim kommune var vert for "Fagforum KI i offentlig sektor" 22 mars 2023. Deltakere

på fagforumet er utelukkende fra offentlig sektor og fagforum er et møtepunkt for å diskutere KI relaterte problemstillinger som er relevant for offentlig sektor. Agendaen omfattet blant annet tema som risikofaktorer for sykehjemsinnleggelse, maktforhold i organisasjonen ved introduksjon av KI, og forutsetning av sykefravær.

Et prosjekt som jobber med forutseing av innleggelsesfare for eldre hjemmeboende har fortsatt å jobbe med forskjellige faktorer som kan være indikatorer for innleggelsesfare. Presisjonen begynner å bli akseptable, men mer arbeid må til før eventuell dette settes i drift. Delresultater av prosjektet ble presentert på eKommune, april 2023.

Det har kommet mange nye KI verktøy på markedet i løpet av 2023. Noen av disse er integrert i Google og Microsoft sine løsninger. IT-tjenesten har gjennomgått og vurdert Google Duet.ai - samt Microsoft Copilot. Utprøving av Duet AI, samt gjennomgang av Copilot viser at det tilbys en del funksjonalitet det er morsomt å eksperimentere med, men nytteverdien i forhold til å f.eks. oppnå økt effektivitet i arbeidsoppgaver, synes foreløpig å være ganske begrenset. Foreløpig konklusjon; Vi anbefaler å avvente med å anskaffe kommersielle lisenser på Google Duet AI og Microsoft Copilot inntil det er støtte for norsk språk. Før slik teknologi tas i bruk må det lages en risikoanalyse og muligens en oppdatert databehandleravtale.

Robotisering

RPA programmet i Trondheim kommune har i 2023 produksjonssatt fem nye RPA prosesser. I tillegg er to RPA prosesser påbegynt i 2023, med produksjonssetting i første kvartal 2024, samt at vi har gjort videreutvikling/ forbedringer i tre eksisterende RPA prosesser. Dette har gitt en besparelse på om lag 1,3 årsverk for Trondheim kommune. Samlet sett med alle RPA prosesser som er i produksjon pr 31.12.2023 gir en besparelse på om lag fem årsverk, fordelt på Regnskapstjenesten, Økonomitjenesten, Oppvekstsadministrasjonen og Kommunalteknikk.

RPA programmet ønsker spesielt å trekke frem en prosess som er produksjonssatt i 2023. Dette er prosessen *Redusert foreldrebetaling*. Familier som har lav inntekt kan få redusert barnehage- og SFO-pris. Ved å automatisere denne prosessen fanger man opp foresatte som trenger hjelp og ikke klarer å søke selv. Den tilgjengeliggjør også tilbudet for innbyggere som kanskje ikke er klar over at de har rett på redusert betaling

Automatiseringen øker kvaliteten ved å bedre tilgjengeligheten av tilbudet til de som har rett på det. Det reduserer også risiko for menneskelige feil og påvirker kvaliteten positivt. Mindre feil ved automatisering, gir mindre risiko for ekstraarbeid for enheten.

Innføring av nytt saksbehandlersystem/arkivsystem

Byarkivet har i løpet av 2023 innført et nytt sak-/arkivsystem i Trondheim kommune. Det ble gjennomført i en gruppevis utrulling fordelt utover året. I det første halvåret ble arbeidet konsentrert rundt elektroniske arkiv, mens gruppene med papirarkiv ble overført i andre halvår 2023. Barnehagene ble utsatt til våren 2024 da de skal over på et nytt fagsystem, og det blir smidigere å bytte begge samtidig. I den forbindelse ble det laget [opplæringsvideoer](#) i sak-/arkivsystemet, og det ble opprettet en ny [arkivplan](#) som skulle gjøre det lettere for kommunens ansatte å finne ut hvilke fagprogram man skal bruke til de

forskjellige oppgavene. Målet med endring av system var å få en skybasert tjeneste som gir høyere innovasjonstakt, raskere oppdateringer og bedre ytelse. Systemet har et mer brukervennlig grensesnitt enn de tidligere systemene og har innebygget e-læring, som skal lette arbeidshverdagen for saksbehandlerne i kommunen. Slik kan vi sikre at kommunens virksomhet dokumenteres på en forsvarlig måte og mer effektivt.

Innovasjonsmidler

Det er satt av en pott på fem millioner kroner i HØP som skal kunne benyttes til digitale innovasjonsprosjekter som trenger finansiering raskt på grunn av modenhet og potensiale.

Prosjekter som fikk tildelt midler i 2023 var;

- Faktura for eiendomsavgifter på MinSide - enhet for kart og arkitektur
- Grønn kiosk på Nidarvoll Skole - Trondheim eiendom
- Automatisert dataflyt mtp booking av lokaler - Idrett og friluftsliv
- Booking og saksbehandling vigsel - Bystyresekreteriatet
- Digitalisering av sandfang - Trondheim Bydrift
- Digitalisering av vannsoner - Trondheim bydrift
- Digital plattform for IoT applikasjoner i bygg - Trondheim eiendom
- Automatisering av filinnlesning for fakturering - Regnskapstjenesten
- Automatisert kvalitetssikringssystem for regnskapsdata - Regnskapstjenesten
- Turnusgenerator - Økonomitjenesten
- Predikering av prognose - Økonomitjenesten
- Digitalt samspill mellom innbygger og kommunen - Trondheim parkering
- Kollegavarsling - ESIKT
- Grab and go digital arbeidsflate - IT-tjenesten

DigiTrøndelag

Trondheim kommune er vertskommunen for det interkommunalt samarbeid DigiTrøndelag, med et programstyre ledet av Trondheims organisasjonsdirektør og med deltakelse fra KS Trøndelag, Fylkeskommunen og andre kommunedirektører. Programstyret har vedtatt et spisset program for neste år: Dyrking av felles innovasjons- og utviklingsprosjekter, helseteknologi og løpende kompetanseheving.

Ansatte fra IT-tjenesten, Personaltjenesten, Oppvekst og utdanning og Helse og velferd samarbeider med ressurspersoner 35 andre kommuner for å fremme en trøndersk stemme i KS' nasjonale samstyingsstruktur for digitalisering, tilrettelegge for erfaringsdeling samt å gi implementeringshjelp med nasjonale helseteknologier. Trondheim kommunes ressurspersoner har organisert løpende kompetansetiltak etter innspill og behov regionen, med hovedfokus på kunstig intelligens, virksomhetsarkitektur og datadrevet beslutningstaking. Programmet ga 696 timer av kompetanseheving i 2023.

DigiTrøndelag forvaltet flere fellesprosjekter for regionen i 2023, inkludert en felles anskaffelse for nytt fagsystem for barneverntjenesten og prosjektet "*Data:Kraft - Verdiskapning med data og kunstig intelligens som verktøy*".

DigiTrøndelag har søkt på og fått innvilget 3,8 millioner NOK i skjønnsmidler fra

Statsforvalteren for nye prosjekter om kunstig intelligens og datadeling rettet mot kommunale og fylkeskommunale ansatte.

Selvhjulpne innbyggere/bedrifter med MinSide:

- Innbyggerne kan sjekke og endre egen Eiendomsskatt
- Innbyggerne kan booke time til Vigsel.
- Rapportering fra entreprenører går nå via minside slik at kommunalteknikk kan måle klimamåloppnåelse

Effektivisere ansatte sin hverdag

- For bydrift ble mobile operatører på veg mer effektiv med mobilapp, hvor de får arbeidsordre, kan ta bilde av utført arbeide og ferdigstille
- ModulusBarn er innført som har gitt et stort løft for barnevernet

Aktivitets- og likestillingsredegjørelse

I henhold til likestillings- og diskrimineringsloven § 26 skal kommunen som arbeidsgiver arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering når det gjelder *“.....kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, eller kombinasjoner av disse grunnlagene, og søke å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.”*

I Trondheim kommunes arbeidsgiverpolitikk fremgår: *“Mangfold er en ressurs, og organisasjonen dyrker mangfold ved å legge til rette for mangfold i rekruttering av medarbeidere og ledere, og bekjemper alle former for diskriminering og sosial dumping.”*

Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Kommunedirektøren satte våren 2022 ned en partssammensatt arbeidsgruppe som arbeider i henhold til likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Arbeidsgruppen jobber sammen med prosjektledere i Trondheim kommunes mangfoldssatsing for å sikre faglig sammenheng i arbeidet. Se punkt "Profesjonell rekruttering sikrer mangfold" for oversikt over gjennomførte tiltak knyttet til aktivitetsplikten.

Det er startet opp et arbeid med å lage en handlingsplan for mangfoldssatsingen i Trondheim kommune og arbeidsgivers aktivitetsplikt. Det er også startet et arbeid med å sikre at ved utarbeidelse av rutiner i kommunen, skal disse formuleres for å minimere/forebygge risiko for diskriminering.

Det er gjennomført en kartlegging om risikoer for diskriminering på den enkelte kommunale enhet gjennom en undersøkelse blant arbeidsmiljøgruppene (AMG). Undersøkelsen er besvart i perioden november 2023 - januar 2024. Spørsmålene som AMG fikk, var de samme som i undersøkelsen som ble gjennomført for ett år siden:

- om det foreligger risiko for at ansatte på enheten kan bli utsatt for diskriminering eller om det foreligger hindre for likestilling
- hvilke områder det kan være risiko for diskriminering
- hva som kan være årsaken til en eventuell diskriminering eller hindre for

likestilling.

- hvilke tiltak arbeidsmiljøgruppen mener kan være hensiktsmessig å iverksette for å bidra til økt likestilling og mangfold, samt hindre diskriminering.

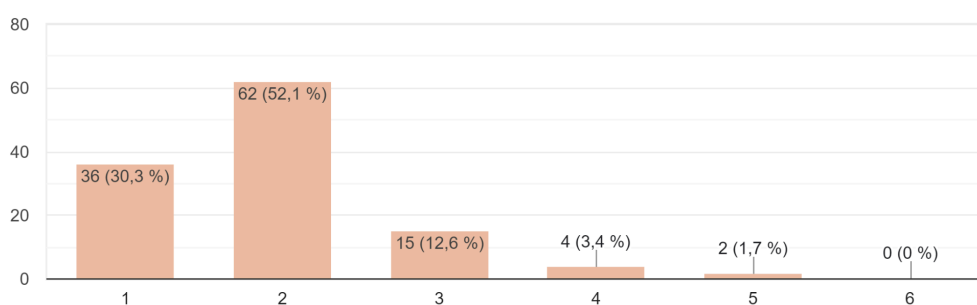
Undersøkelsen i fjor viste også at det var lave risikoer for diskriminering, men at rekruttering og trakassering var de områdene hvor risikoen var størst.

I undersøkelsen fra 2023 har 119 arbeidsmiljøgrupper besvart undersøkelsen. Kommunen har 205 enheter og de fleste enheter har en AMG. Siden svarprosenten så vidt er over 50 prosent kan det ikke legges til grunn at undersøkelsen er representativ, men den gir en viss oversikt. Undersøkelsen viser at det i all hovedsak er lav risiko for diskriminering i Trondheim kommune. Verdiene i undersøkelsen er satt fra 1-6, hvor 6 er høyest risiko for diskriminering.

Figur 2.1 Risiko for at det skjer diskriminering eller andre hindre for likestilling

Vurder risikoen for at det skjer diskriminering eller finnes andre hindre for likestilling ved enheten. Med hindre menes både konkrete hindre o... eller et av de andre diskrimineringsområdene.

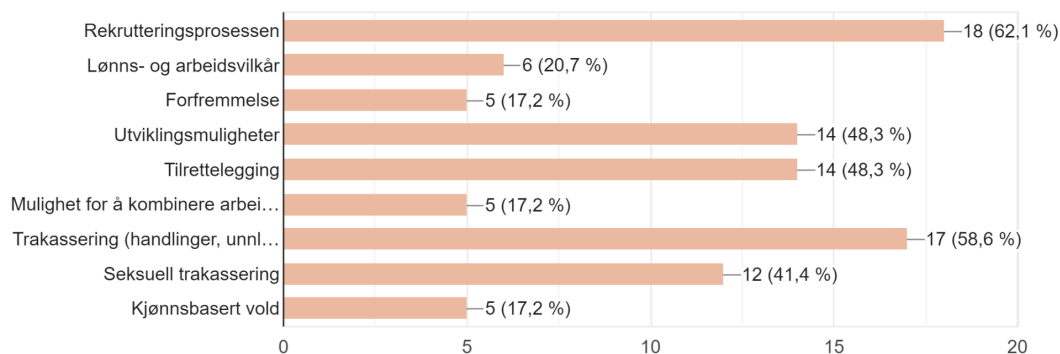
119 svar

Figur 2.2 Risiko for diskriminering eller hindre for likestilling.

Vurder hvor dere mener det finnes risikoer for diskriminering eller hindre for likestilling (flere valg er mulig).

29 svar

I prosjektet *Profesjonell rekruttering sikrer mangfold* har kommunen utviklet og gjennomført tiltak for å minimere risiko for diskriminering eller hindre for likestilling i

kommunens rekrutteringsprosesser. Arbeidet har blant annet bestått i gjennomgang av kommunens rekrutteringspraksis og rekrutteringsrutiner, inkludert kartlegging og utbedring av punkter i rutinen som utgjør risiko for diskriminering. Et viktig fokus har vært kompetanseheving, bredt ut i organisasjonen, på hvordan profesjonell rekruttering er med på å sikre rett person på rett plass og samtidig sørge for likebehandling. For å bistå enheter i gjennomføring av gode rekrutteringsprosesser, er det blant annet utviklet en egen portal for alle stegene i rekrutteringsprosessen som gir struktur og veiledning i alle ledd. Det er jobbet med ubevisste fordommer og stereotyper som ofte kan innvirke negativt for minoriteter i en rekrutteringsprosess, og det er gitt opplæring i fallgruver i rekrutteringsprosesser som kan virke diskriminerende. Det norske veritas sertifisering av to fagressurser internt har også vært et tiltak for å profesjonalisere egen rekrutteringspraksis.

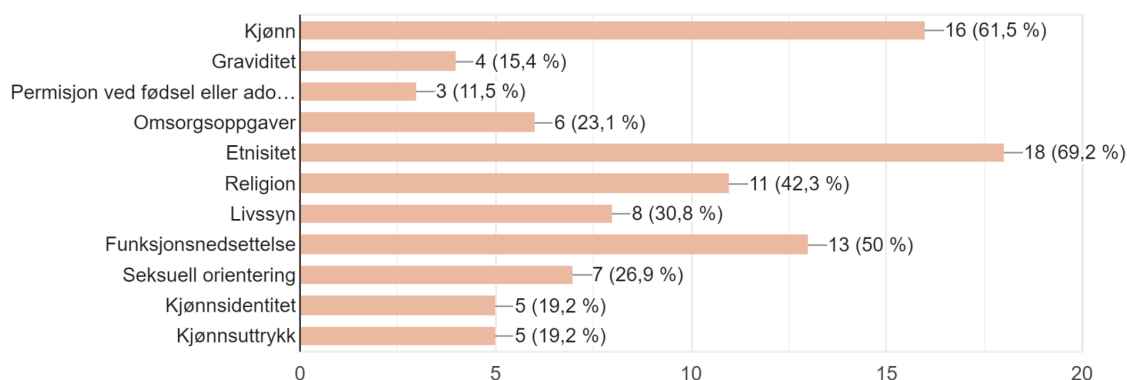
Organisasjonen har arrangert to kompetansesamlinger med fokus på hvordan partene på arbeidsplassen kan jobbe sammen for å redusere risikoen for trakassering generelt.

Spørreundersøkelsen satte også fokus på innen hvilke områder risiko for diskriminering var størst. Arbeidsmiljøgruppene som har satt verdi 3, 4, 5 eller 6 på spørsmål om risikoer for diskriminering, skulle svare på innen "hvilke områder" det var vurdert å være størst risiko for diskriminering. Det ble derfor kun 29 arbeidsmiljøgrupper som besvarte dette spørsmålet, se figur ovenfor).

Figur 3.3

Vurder innenfor hvilke områder dere mener risikoene eller hindrene finnes (flere valg er mulig).

26 svar

Kommunen vil i 2024 vurdere om og hvor det eventuelt bør settes inn tiltak, samt hvilke tiltak som kan være aktuelle.

Kjønn

Ved utgangen av 2023 var 74 prosent av de ansatte i kommunen kvinner. Av alle ledere (fra kommundirektør til avdelingsledere) er 28 prosent menn. Det er dermed omtrent lik kjønnsfordeling blant ledere som blant de ansatte for øvrig.

Tabell 2.4 Antall ansatte og årsverk 2023 etter virksomhetsområde

Virksomhets- område	Kvinne			Mann			Sluttsum	
	Antall	Årsverk	Andel årsverk	Antall	Årsverk	Andel årsverk	Antall	Årsverk
Byutvikling	652	613	49%	648	628	51%	1 300	1 241
Helse og velferd	5 005	3 759	78%	1 338	1 047	22%	6 343	4 806
Kultur og idrett	132	110	61%	86	70	39%	218	180
Næring-, miljø- og samferdsel	97	93	60%	65	62	40%	162	155
Oppvekst og utdanning	5 188	4 599	77%	1 511	1 346	23%	6 699	5 945
Finans	55	54	70%	24	24	30%	79	78
Organisasjon	271	246	61%	166	158	39%	437	403
Sluttsum	11 375	9 474	74%	3 833	3 335	26%	15 208	12 809

Ufrivillig deltid

Arbeidstaker skal som hovedregel ansettes på heltid. Dette er i tråd med politiske bestillinger, arbeidsgiverpolitikken, hovedtariffavtalen (HTA) og arbeidsmiljølovens bestemmelse. Med virkning fra 1. januar 2023 ble det gjort endringer i arbeidsmiljøloven §14-1 b. - ansettelser på heltid og deltid. Endringen innebærer

- en presisering og forsterkning av retten til tilsetning i heltidsstillinger og
- en dokumentasjons- og drøftingsplikt ved utlysning og tilsetning i deltidstillinger

For at dette blir ivaretatt, har Personaltjenesten en særskilt rolle med å sikre at dokumentasjon på drøfting foreligger, og at vurderingen enheten har gjort er i tråd med arbeidsgiverpolitikken og politiske bestillinger, dersom ønsket utlysning gjelder deltidstilling.

Jamfør HTA kap. 1, §2.3.1- heltid, deltid, midlertidig tilsatt har Trondheim kommune i 2023 utarbeidet og implementert lokale retningslinjer med formål om å øke antall heltidsansatte.

Trondheim kommune gjennomførte en kartlegging av ufrivillig deltid siste gang i 2022. Det planlegges ny kartlegging høsten 2024. Dette i henhold til likestillingsredegjørelsens krav.

Tabell 2.5 Andel heltidsstillinger blant alle stillingsgrupper i turnus, fordelt på tjenesteområdene

Utdanning/avlønning	Tjenesteområde	Antall Deltid	Antall Heltid	Totalt	Andel Heltids- stillinger
Fagarbeiderstillinger	Barne- og	74	20	94	21%

og tilsvarende	familietjenester				
	Botiltak og dagtilbud	379	200	579	35%
	Eiendomstjenester	3	3	6	50%
	Helse og omsorgstjenester	897	485	1 382	35%
	Kultur	2	7	9	78%
	Psykisk helse og rus	15	4	19	21%
	Samferdsel	1	16	17	94%
	Skoler	2	5	7	71%
	Tekniske tjenester	2	33	35	94%
	Utvikling og støttefunksjoner	19	1	20	5%
Stillinger direkteplassert	Barne- og familietjenester	1	1	2	50%
	Helse og omsorgstjenester	1		1	
	Tekniske tjenester		3	3	100%
Stillinger med fagskoleutd.	Barne- og familietjenester	5	4	9	44%
	Botiltak og dagtilbud	20	28	48	58%
	Helse og omsorgstjenester	34	60	94	64%
	Psykisk helse og rus	1	1	2	50%
	Tekniske tjenester		4	4	100%
Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	Barne- og familietjenester	72	67	139	48%
	Botiltak og dagtilbud	151	238	389	61%
	Helse og omsorgstjenester	281	479	760	63%
	Kultur	8	10	18	56%

	Psykisk helse og rus	28	22	50	44%
	Skoler	2		2	
Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	Barne- og familietjenester	12	38	50	76%
	Botiltak og dagtilbud	14	41	55	75%
	Helse og omsorgstjenester	37	70	107	65%
	Kultur	2	4	6	67%
	Psykisk helse og rus	8	15	23	65%
Stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning	Barne- og familietjenester	2	12	14	86%
	Botiltak og dagtilbud	4	6	10	60%
	Helse og omsorgstjenester	7	16	23	70%
	Kultur		7	7	100%
	Psykisk helse og rus		6	6	100%
Stillinger med krav om mastergrad	Barne- og familietjenester	5	7	12	58%
	Botiltak og dagtilbud	1	1	2	50%
	Helse og omsorgstjenester	4	6	10	60%
	Psykisk helse og rus	2	3	5	60%
Stillinger med krav om mastergrad m/tillegg	Helse og omsorgstjenester	1	1	2	50%
Stillinger uten krav om utdanning	Barne- og familietjenester	50	2	52	4%
	Barnehager		1	1	100%
	Botiltak og dagtilbud	244	34	278	12%
	Helse og omsorgstjenester	656	23	679	3%

	Kultur	9		9	
	Psykisk helse og rus	7	1	8	13%
	Samferdsel		1	1	100%
	Skoler	1		1	
	Tekniske tjenester	5	8	13	62%
Sluttsum		3 069	1 994	5 063	39%

Utvalget er ansatte med redusert ukentlig arbeidstid til 35,5 timer pr. uke eller mindre. Jmfør arbeidsmiljøloven §10-4 og hovedtariffavtalen § 4.

Lønnsutvikling mellom kvinner og menn

Tabell 2.6 Gjennomsnittlig lønn og stillingsprosent for fast ansatte 2023

	Stillingsprosent	Årslønn
Kvinne	85%	558 513
Mann	89%	570 817
Totalt	86%	561 584

Tabellene under viser gjennomsnittlig lønn fordelt mellom kvinner og menn mellom ulike stillingskategorier og kapitler.

Tabell 2.7 Gjennomsnittlig lønn i 2023 fordelt på kjønn og stillingstittel, kapittel 3

Stillingsgruppe navn	Kvinne		Mann		Totalt	
	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn
Avdelingsledere	394	771 776	148	806 973	542	781 410
Enhetsledere	144	921 649	62	981 250	206	939 587
Strategisk ledelse*	12	1 214 167	7	1 343 286	19	1 261 737
Sluttsum	550	820 315	217	873 454	767	835 370

*Kommunedirektør, områdedirektører og kommunalsjefer

Tabell 2.8 Gjennomsnittlig lønn i 2023 fordelt på kjønn og stillingstittel, kapittel 4

Stillingsgruppe navn	Kvinne		Mann		Totalt	
	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn
Adjunkt	1005	617 583	396	615 063	1401	616 878

Aktivitører	39	481 902			39	481 902
Ambulansearbeider	1	508 400	8	491 436	9	492 850
Assistenter flere områder	1117	396 294	412	395 192	1529	395 988
Avlaster	111	592 262	37	592 960	148	592 438
Barne/ung.arb.	767	465 817	169	452 457	936	463 222
Barnepleiere	25	488 112	1	487 300	26	488 081
Barnevernspedagoger	232	572 515	40	557 724	272	570 281
Bibliotekarere	22	611 291	3	583 100	25	607 908
Dagl leder SFO	1	646 600			1	646 600
Driftsoperatører	19	460 411	80	508 048	99	498 905
Ergoterapeuter	192	559 379	36	550 713	228	557 972
Fagarbeidere	44	525 175	259	504 405	303	507 421
Fagleder o.lo.	40	693 770	12	734 342	52	703 133
Fagleder skole	1	694 100	2	726 850	3	715 933
Fysioterapeuter	115	578 016	29	580 095	144	578 426
Førskolelærere	379	534 878	77	525 930	456	533 292
Helsefagarbeidere	741	451 998	300	451 494	1041	451 852
Helsesøster	150	608 661	1	598 900	151	608 542
Hjelpepleiere	462	488 332	65	487 219	527	488 192
Kokker	27	470 789	20	474 120	47	472 206
Konsulenter	473	588 507	158	608 504	631	593 445
Leger	3	657 900	3	657 900	6	657 900
Lektor	527	646 249	201	641 304	728	644 890
Lærer	47	529 786	41	504 459	88	518 499
Lærlinger	259	412 095	89	408 178	348	411 088
Miljøarbeidere	197	458 052	80	466 798	277	460 570
Miljøterapeuter	394	559 251	178	545 464	572	555 029
Mus/Kult. Lærer	104	640 682	97	599 983	201	621 456
Omsorgsarbeidere	155	486 919	27	487 041	182	486 937
Pedagoger	399	588 224	32	565 494	431	586 548
Renholdere	301	462 531	57	423 478	358	456 239
Saksbehandlere merkantil	9	696 347	3	690 229	12	694 817

Sekretærer	143	502 651	20	481 295	163	500 168
Sjåfører	1	351 200	9	457 700	10	447 050
Sosionomer	258	572 174	38	576 350	296	572 700
Studenter	201	410 276	41	421 136	242	412 108
Sykepleiere	765	552 248	122	557 709	887	552 990
Tillitsvalgte	20	570 164	5	626 480	25	581 427
Tolker	6	541 650	8	576 250	14	561 421
Unge arbeidstakere	2	316 080			2	316 080
Vernepleiere	435	544 925	126	549 722	561	546 014
Sluttsum	10 129	521 978	3 257	516 590	13 386	520 650

Tabell 2.9 Gjennomsnittlig lønn i 2023 fordelt på kjønn og stillingstittel, kapittel 5

Stillingsgruppe navn	Kvinne		Mann		Totalt	
	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn	Ansatte	Snitt årslønn
Advokat	5	976 902	3	907 333	8	950 814
Arkitekt	49	822 437	17	777 977	66	810 985
Fagleder o.lo.	15	810 089	9	845 293	24	823 291
Ingeniør	38	703 106	68	752 650	106	734 889
Jordmor	25	706 647			25	706 647
Jurist	32	780 323	12	764 268	44	775 945
Leger	77	957 446	21	912 525	98	947 661
Naturforvalter	9	719 789	6	750 574	15	732 103
Ped/psyk rådgiver	54	692 471	4	698 059	58	692 857
Psykologer	29	827 904	3	813 758	32	826 578
Rådgivere	212	806 057	119	805 441	331	805 836
Samfunnsvitere	71	719 467	27	752 365	98	728 531
Samfunnsøkonomer	7	772 475	1	731 000	8	767 290
Sivilingeniører	67	821 397	56	851 639	123	835 299
Siviløkonomer	17	758 202	11	792 785	28	771 788
Studenter			2	755 000	2	755 000
Sluttsum	707	797 482	359	801 622	1 066	798 877

Andel midlertidig ansatte

Trondheim kommune har ikke tidligere rapportert andel midlertidig ansatte i årsberetningen. Det er utarbeidet en egen beskrivelse av hva som defineres som lovlige midlertidige ansettelser i vår rekrutteringsportal. Andel midlertidig ansatte følges opp som et ledd i årlig drøfting i henhold til hovedtariffavtalen.

Tabell 2.10 Andel antall midlertidig ansatte fordelt pr. kjønn pr. 31.12.2023

Kjønn	Fast		Midlertidig		Sluttsum
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall
Kvinne	10 435	90%	1 100	10%	11 535
Mann	3 466	88%	454	12%	3 920
Sluttsum	13 901	91%	1 554	10%	15 455

Antall ansatte totalt er avvikende i tabeller som summerer på forskjellige grunnlag. Årsaken er at en ansatt kan ha forskjellige stillinger (fast, midlertidig, stillingsgruppe, virksomhetsområde, m.m.).

Andel i foreldrepermisjon

Trondheim kommune har ikke tidligere rapportert på andel som er i foreldrepermisjon i årsberetningen. Denne rapport vil bli utviklet og fulgt opp fremover i tid i henhold til krav til likestillingsredegjørelse.

Tabell 2.11 Andel i foreldrepermisjon fordelt pr. kjønn pr. 31.12.2023

Kjønn	Totalt antall ansatte	Antall i foreldreperm	Andel i foreldreperm
Kvinne	11 375	338	3%
Mann	3 834	40	1%
Sluttsum	15 209	378	2,50%

Områdesatsingene

Områdesatsingene i Trondheim er et tverrsektorielt program etablert for perioden 2022-2031. Programmet skal bidra til å utjevne sosial ulikhet og levekårsutfordringer i de utvalgte geografiske levekårssonene Lademoen og Tempe-Sorgenfri. Programmet skal se flere virkemidler i sammenheng, og bidra til å utvikle nye arbeidsformer og metoder for oppgaveløsning, på tvers av sektorer, fag og forvaltningsnivåer. Programmet jobber med tiltak og prosjekter rettet mot nærmiljøet, men områdesatsingene skal samtidig være en plattform for innovasjon og læring som skal nyttiggjøres i tjeneste- og organisasjonsutvikling i Trondheim kommune. Områdesatsingene er en spesielt nyttig plattform for å utvikle kommunens kapasitet til å jobbe tverrfaglig, mobilisere ressurser og bygge et sterkt sivilsamfunn. I 2023 er det jobbet med å bygge en programstruktur, og flere prosjekter er igangsatt innenfor de ulike direktørområdene og hos lokale aktører.

Internkontroll

Kommunene skal ha "internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges ifølge bestemmelse om internkontroll i kommunelovens § 25-1." Internkontrollen skal være "systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold." Alle enheter i Trondheim kommune benytter Kvaliteket og styringskraftportalen i det daglige arbeidet med internkontroll. Noen benytter også egne fagsystemer. I tillegg blir det kontrollert via økonomisystem og HR-system. Rutiner og verktøy bidrar til å holde "orden i eget hus" som en naturlig del av virksomhetsstyring og ledelse.

Styringskraftportalen bidrar til at Kommunedirektøren lettere kan følge opp arbeidet som gjøres, gjennom faste punkter i årshjulet. Dette innebærer blant annet evaluering av internkontrollarbeidet for inneværende år, og å gjennomføre risikovurderinger for å identifisere fokusområder kommende år.

Kvaliteket er Trondheim kommunes kvalitetssystem med dokumentstyring, avviks- og forbedringsmeldinger og forebyggende risikovurderinger. Kvaliteket samler styringsdokumenter, prosedyrer, rutiner og retningslinjer. Enhetene i kommunen skal minst en gang i året gjennomgå systemet for å sikre forbedringer og nødvendige

endringer.

Avviks- og forbedringsmeldinger skal støtte en kontinuerlig forbedringsprosess i hele kommunen. Dokumentasjon av hendelser er også viktig for å sikre at brudd på lover, forskrifter, prosedyrer og rutiner ikke gjentar seg. Trondheim kommune har mange pågående og nye prosesser. Status på avviks- og forbedringsmeldinger er tilgjengelig i Kvaliteket, og IT-systemet minner lederne om å lukke avvik på egen enhet fortløpende og gir en kontinuerlig forbedringsprosess. Dette er viktig forebyggende arbeid.

Risiko- og sårbarhetsanalyser legges til grunn for å sikre at tiltak for å redusere risiko gjennomføres, og vurderer risiko på nytt når tiltakene er gjennomført. Risikovurderinger skal også brukes for å forutse og ha kontroll på uheldige hendelser som kan dukke opp. Dette er viktig forebyggende arbeid.

Kvalitetsnettverket, som består av medarbeidere fra flere virksomhetsområder, møtes jevnt. Kvalitetsnettverket leverer kvartalsvise rapporter og årsrapport på hendelser (avvik og forbedring) i Kvaliteket, som deretter gjennomgås i Kommunedirektørens ledermøte. Nettverket gjør vurderinger, tilrettelegger for videre oppfølging og sørger for at informasjonen er åpen og lett tilgjengelig for alle.

I Kvalitetsnettverkets rapportering er det trukket frem behov for å jobbe videre med systematikk og IT-støtte på kvalitetsområdet. De ulike virksomhetsområdenes kvalitetsressurser og ledelse arbeider innunder dette, med tiltak tilpasset behovene på det enkelte virksomhetsområde. Overordnet for hele organisasjonen er det pekt på at det er behov for å jobbe videre med;

- Opplæring/kompetanseheving
- Utvikling av kultur og prosesser for å bruke Kvaliteket systematisk
- Forbedring av IT-støtten til kvalitetsstyringen
- Organiseringen av støtteapparatet omkring kvalitetsstyringen både sentralt og på virksomhetsområdene

I forbindelse med nytt politisk styringssett har Kommunedirektørens ledergruppe iverksatt tilrettelegging for systematisk implementering av internkontroll.

Rapportering av statlige tilsyn

Ifølge kommuneloven § 25-2 skal kommunedirektøren rapportere til kommunestyret om resultater fra statlig tilsyn minst én gang i året. Med *resultater* fra statlig tilsyn menes de konklusjoner som tilsynsmyndigheten kommer fram til, herunder om det er konstatert avvik/lovbrudd. Kravet til å rapportere om internkontroll inkluderer å si noe om hvordan kommunen arbeider med å følge opp eventuelle avvik/lovbrudd.

[Statsforvalteren har opprettet en tilsynskalender](#) som skal samordne alle statlige tilsyn.

Arbeidstilsyn har gjennomført tilsyn vedrørende

- a) kartlegging og risikovurdering av muskel- skjelettplager, psykiske plager og vold og trusler om vold på elleve enheter:

Ved Lade hjemmetjeneste og Strindheim hjemmetjeneste ble det ikke funnet brudd på regelverket som det ble nødvendig å følge opp.

Ilevollen og Ilsvika helse- og velferdssenter fikk sju pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering både innenfor muskel- og skjelettplager og psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Et av påleggene var også at enheten skulle søke bistand fra bedriftshelsetjenesten til å iverksette tiltak. Enheten har samarbeidet med arbeidsmiljøenheten og ressurscenteret for demens (RDS) for å lukke påleggene.

Det er utarbeidet en plan for opplæring av alle ansatte i forebygging av vold og trusler. De vil ha et nært samarbeid med RSD for råd, veiledning og bistand vedrørende pasienter med demens og utfordrende atferd i tiden fremover.

Ladesletta helse- og velferdssenter fikk sju pålegg som omhandlet kartlegging, risikovurdering og plan og tiltak angående muskel- og skjelettplager. Det er også krav om plan for bistand fra bedriftshelsetjenesten, og at de skal bistå med å løse påleggene. Enheten må foreta risikovurdering omkring alenarbeid og om nødvendig iverksette tiltak for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Arbeidstakere som er utsatt for vold og trussel om vold, særlig ved sykehjemmet, må få nødvendig oppfølging. Det er krav til forbedring av kartlegging og risikovurderinger, planer og tiltak omkring vold, trussel om vold og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre. Etter tilsynet har enheten fortsatt arbeidet med å ferdigstille en allerede påbegynt ROS-analyse. De har iverksatt tiltak for å lukke påleggene sammen med verneombud, arbeidsmiljøenheten og avdelingslederne. Tilsynet har ført til en intern gjennomgang og evaluering. Det er utarbeidet et system inn i enhetens årshjul og handlingsplan.

Risvolla helse- og velferdssenter fikk ni pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, både innenfor muskel- og skjelettplager og psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om tiltak og plan angående vold og trusler om vold. Bedriftshelsetjenesten må planlegge og bistå ved gjennomføring av påleggene. Alle pålegg, unntatt plan for bistand og kartlegging og risikovurdering angående vold og trusler om vold, ble vedtatt i tilbakemeldingen fra Arbeidstilsynet. Enheten har utarbeidet en handlingsplan som ledergruppen og arbeidsmiljøgruppen arbeider med.

Valentinlyst helse- og velferdssenter fikk seks pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, både innenfor muskel- og skjelettplager og psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om tiltak og plan angående muskel- og skjelettplager, psykiske plager og vold og trusler om vold. Bedriftshelsetjenesten må bistå ved gjennomføring av påleggene. Tiltakene er utarbeidet av arbeidsmiljøgruppen sammen med arbeidsmiljøenheten. Disse er godkjente. Enheten vil bruke ROS-analysen oftere og mer systematisk.

Øya helsehus fikk seks pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, både innenfor muskel- og skjelettplager og psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om tiltak og plan angående muskel- og skjelettplager, psykiske plager og vold og trusler om vold. Bedriftshelsetjenesten må bistå

ved gjennomføring av påleggene.

Lade skole fikk seks pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, både innenfor muskel- og skjelettplager og psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om opplæring og bistand fra bedriftshelsetjenesten for å gjennomføre pålegg. Skolen har fått frist til 30.6.2024 med å lukke avvik. Det er gjennomført møter i arbeidsmiljøgruppen med bistand fra Arbeidsmiljøenheten. Fremdriftsplanen for å lukke avvikene kan bli påvirket av at skolen står i en akutt situasjon etter brann, med omfattende vannskade. Skolen er i dialog med Arbeidstilsynet om dette.

Tonstad skole fikk åtte pålegg som omhandlet krav til kartlegging, risikovurdering, tiltak og plan, både innen psykiske plager og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det var videre krav om systematisk gjennomgang av avviksrutine, opplæring innen trusler og vold, og pålegg om at verneombudet blir tatt med på råd. Bedriftshelsetjenesten må gi opplæring og bistand for å gjennomføre påleggene.

Ila skole fikk fem pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, plan og tiltak innenfor psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om opplæring og bistand fra bedriftshelsetjenesten for å gjennomføre pålegg. Enheten arbeider sammen med arbeidsmiljøenheten for å lukke påleggene og vil i større grad involvere hele personalet i risiko- og kartleggingsarbeidet.

Kattem skole fikk fem pålegg som omhandlet krav til kartlegging og risikovurdering, plan og tiltak innenfor psykiske plager, og innen vold, trusler om vold og uheldige belastninger. Det er også et pålegg om opplæring og bistand fra bedriftshelsetjenesten for å gjennomføre pålegg. Skolen arbeider tett med Arbeidsmiljøenheten for å lukke pålegg 1-3. Oppvekstadministrasjonen har tatt ansvar for pålegg 4 som handler om øvelse og praktisk opplæring ved vold og trusler. Pålegg 5 er allerede lukket. Kommunen har lært at Arbeidstilsynet forventer opplæring og øvelse av praktisk art for å håndtere vold og trusler fra elever. Skolen vil gjøre bedre ROS-analyser knyttet til ansatte, uavhengig av hensynet til elevene.

b) Oppfølging av arbeidsulykke ved Saupstad helsestasjon

Arbeidstilsynet mener at BFT Heimdal ikke har evaluert arbeidsulykken for å finne årsakene til at arbeidsulykken oppsto. Dette er brudd på arbeidsmiljøloven § 3-1 første ledd og andre ledd bokstav c, forskrift om organisering,

ledelse og medvirkning § 7-1 og forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6. Enheten har fulgt opp ved at ansatte har fått bistand fra Arbeidsmiljøenheten. Det er gjennomført ROS-analyse av bygget og anskaffet SMS-varslingsystem som kan benyttes ved hendelser. I desember ble hendelsen evaluert sammen med beredskapsledelsen i kommunen.

c) Tilsyn ved Trondheim eiendom, etter byggherreforskriften

Arbeidstilsynet kontrollerte at byggherren sørger for at hensynet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplassen blir ivaretatt. Tilsynet hadde fokus på

byggherrens plikter og krav i byggherreforskriften på prosjekt Produksjonskjøkken. Arbeidstilsynet fant ikke brudd som var nødvendig å følge opp. Forhåndsmeldingen som ble fremlagt av Arbeidstilsynet og som var slått opp på byggeplassen var ikke for de pågående arbeidene i prosjektet. Ny forhåndsmelding ble opprettet for prosjektet datert 6.06.2023 og ble slått opp på byggeplassen. Dette er registrert som brudd, men dette ble rettet opp. Prosjektet er avsluttet.

- d) Seksjon for arbeidslivskriminalitet har hatt tilsyn ved Innkjøpstjenesten, Trondheim eiendom og Kommunalteknikk som omhandlet hvordan virksomheten gjennomfører nødvendig kontroll med inngåtte kontrakter. Det omfattet et pålegg:

Pålegg - Offentlig oppdragsgiver - kontroll. Oppdragsgiver skal gjennomføre nødvendig kontroll om at kravene til lønns- og arbeidsvilkår overholdes.

Innen 04.12.2023 ble følgende oversendt Arbeidstilsynet: Trondheim kommune sin rutine og beskrivelse av hvordan dere skal sikre at dere gjennomfører nødvendig risikovurdering og kontroll med lønns- og arbeidsvilkår i tjeneste og bygge- og anleggskontrakter som omfattes av forskriften. "Om Trondheim kommune på bakgrunn av en risikovurdering finner at dere som offentlig oppdragsgiver skal gjennomføre kontroll av nåværende kontrakter, skal vi ha dokumentasjon som viser at kontroll er gjennomført eller en forpliktende plan for kontroll."

Trondheim kommune har revidert nødvendige rutiner og prosedyrer, gjennomført risikoanalyse og utarbeidet en tiltaksplan på bakgrunn av risikoanalysen. Arbeidstilsynet fikk rapporten innen fristen og Trondheim kommune har mottatt bekreftelse på at tilsynet er lukket.

2. Statsforvalteren har gjennomført tilsyn

- a) etter opplæringsloven - skoleeier - gratisprinsippet

Konklusjonen var at Trondheim kommune sikrer at grunnskoleopplæringen er gratis for elevene. Det var ingen avvik eller pålegg.

- b) med Trondheim bydrift angående snødeponi Tiller

Deponiet har overskredet den totale rammen for mottatt mengde snø og mangler risikovurdering med tanke på ytre miljø. Deponiet mangler rutiner for melding av avvik og for varsling og informasjon. Det har vært mangelfull dialog mellom eksterne aktører og kommunen. Påleggene er fulgt opp ved at deponiet er stengt for andre aktører og det er jevnlig møter med driver av deponiet. Det er innført ukentlig rapportering av mottatt mengde. Risikovurdering er utarbeidet og implementert. Det er innført eget rapporteringssystem for avvik.

- c) Barne- og familietjenesten, Omsorgsenheten angående landsomfattende tilsyn av barnevern - oppfølging av barn i fosterhjem

Konklusjon fra egen vurdering var avvik fra god praksis ved at det var manglende dokumentasjon av faglige vurderinger (i team eller med ledelse) som grunnlag for beslutninger i noen av sakene. Dette gjør det vanskelig å etterprøve på hvilket grunnlag

beslutninger er tatt. Analyse og vurdering kan oppleves å være komplisert, og noen ansatte ser behov for nærmere retningslinjer for vekting. Det var også manglende dokumentasjon på at saksbehandler spør barnet om det vil ha tillitspersoner i ulike sammenhenger. Begrepet tillitsperson er i mange saker fraværende. Det var manglende eller ufullstendig omsorgsplan i noen av sakene. Det framgår ikke av mappene at omsorgsplanen brukes aktivt som et verktøy i planlegging og oppfølging. Noen fosterbarn har ikke hatt enesamtale med saksbehandler, og her manglet det dokumentasjon og vurderinger av dette. Enheten har gjort flere tiltak for å lukke avvikene:

- Dokumentasjon av faglige vurderinger i forkant av beslutning/vedtak
  - a. Egenkontroll - vurderingsansvaret (ansvar: saksbehandler)
  - b. Veiledning og tydeliggjøring av beslutnings- og myndighetsansvar (ansvar: ledelsen)
- Bruk av tillitsperson
  - a. Ordningen og intensjonen med tillitsperson settes opp som tema på fagmøte for alle ansatte (ansvar: ledelse)
  - b. Deling av god praksis der tillitsperson er benyttet (ansvar: saksbehandlere)
- Bruk av omsorgsplan
  - a. Sikre at alle barn og unge har sin omsorgsplan som en del av internkontrollen (ansvar: ledelsen)
  - b. Intensjon og bruk av omsorgsplan som verktøy settes opp som tema på fagmøte (ansvar: ledelse).
  - c. Deling av god praksis på området (ansvar: alle)
- Dokumentasjon av manglende enesamtale
  - a. Tilbud og bruk av enesamtaler legges inn som punkt i mal for fosterhjembesøk i fagprogrammet (ansvar: ledelse)
  - b. Teamleder vil følge opp praksis gjennom saksgjennomgang for hver enkelt saksbehandler (ansvar: teamledere)

d) Dalgård avlastningsbolig, landsomfattende tilsyn.

Tilsynet finner at avvikssystemet ikke har vært brukt på en slik måte at meldte avvik kan brukes til å evaluere tjenestene. Trondheim kommune sikrer ikke at barn ved Dalgård avlastningsbolig får habilitering og opplæring i samsvar med sine behov. Dette er brudd på helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1.

Enheten arbeider for å lukke avvikene. Planen er sendt til Statsforvalteren. Dette innebærer blant annet oppdatering av rutiner, mer dokumentasjon i Helseplattformen, bruk av avvikssystemet, økt oppfølging og rapportering. Enheten har jobbet med opplæring av primære ferdigheter for barn med funksjonsnedsettelse. De har fokusert på konkrete tiltak som er evaluerbare og justerbare.

- e) NAV Falkenberg
- i) egen vurdering av kvalifiseringsprogrammet.

Statsforvalteren fant to lovbrudd: Alle som kan ha rett til kvalifiseringsprogrammet får ikke

nødvendig informasjon og hjelp til å søke. Dette er brudd på sosialtjenesteloven §§ § 17, 20a, 29 og 4. Kvalifiseringsprogrammet er ikke individuelt tilpasset og hensiktsmessig for hver enkelt deltaker. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 30 og forskrift til kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad § 1 og § 4. Tilsynet følges opp ved gjennomgang av interne rutiner og oppfølging av brukere som kan få behov for sosialhjelp. Enheten gjennomfører porteføljesamtaler med veiledere og utarbeider kartleggingsverktøy.

ii) midlertidige botilbud

Statsforvalteren fant følgende lovbrudd: Personer med kjent rusproblematikk som søker om midlertidig botilbud og er akutt bostedsløs, får ikke alltid et sted å sove og oppholde seg det neste døgnet. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 27, jf. § 4. Flere personer med kjent rusproblematikk som søker om midlertidig botilbud etter § 27, får i stedet innvilget økonomisk stønad etter § 18. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 27, jf. § 4.

Kommunen har fortsatt ikke gjennom sin styring og ledelse korrigert eller fulgt opp svikt i denne tjenesten.

Internkontrollen har dermed ikke vært tilstrekkelig for å forebygge og følge opp avvik. . Dette er brudd på kommuneloven § 25-1, jf. sosialtjenesteloven § 5.

Det er gjennomført opplæring av veiledere, etablert et eget tverrfaglig team og utarbeidet en boligmatrikse for psykisk helse og rus. Kommunen har oversikt over tjenestemottakere som per i dag ikke har forsvarlig midlertidig botilbud, og jobber med kartlegging for å finne løsninger. Her er også ideelle aktører involvert. Kommunen jobber med et anbud for midlertidig bolig.

f) NAV Lerkendal

i) Egenvurdering kvalifiseringsprogrammet

Statsforvalteren fant to lovbrudd: Alle som kan ha rett til kvalifiseringsprogrammet får ikke nødvendig informasjon og hjelp til å søke. Dette er brudd på sosialtjenesteloven §§ § 17, 20a, 29 og 4. Kvalifiseringsprogrammet er ikke individuelt tilpasset og hensiktsmessig for hver enkelt deltaker. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 30 og forskrift til kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad § 1 og § 4. Avvikene følges opp ved opplæring av veiledere samt gjøre programmet mer kjent for innbyggerne. Enheten skal utarbeide kartleggingsverktøy og øke dokumentasjonen.

ii) Midlertidig botilbud

Statsforvalteren fant følgende lovbrudd: Personer med kjent rusproblematikk som søker om midlertidig botilbud og er akutt bostedsløs, får ikke alltid et sted å sove og oppholde seg det neste døgnet. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 27, jf. § 4. Flere personer med kjent rusproblematikk som søker om midlertidig botilbud etter § 27, får i stedet innvilget økonomisk stønad etter § 18. Dette er brudd på sosialtjenesteloven § 27, jf. § 4.

Kommunen har fortsatt ikke gjennom sin styring og ledelse korrigert eller fulgt opp svikt i tjenesten.

Internkontrollen har dermed ikke vært tilstrekkelig for å forebygge og følge opp avvik. Dette er brudd på kommuneloven § 25-1, jf. sosialtjenesteloven § 5.

- iii) Landsomfattende tilsyn - ivaretagelse av barnas behov når foresatte søker sosialhjelp

Statsforvalterens konklusjon: Trondheim kommune sikrer ikke en forsvarlig vurdering og beslutning ved søknad om økonomisk stønad til familier. Dette er lovbrudd på: Sosialtjenesteloven § 18 og § 19, jf. § 4. Trondheim kommune sin internkontroll er ikke egnet til å sikre en forsvarlig vurdering og beslutning ved søknad om økonomisk stønad til familier.

Dette er lovbrudd på: Kommuneloven § 25-1, jf. Sosialtjenesteloven § 5. Avvikene følges opp gjennom tiltaksplan om utarbeidelse av ny rutine, egenkontroll og stikkprøvekontroll. Denne er sendt Statsforvalteren den 30.1.2024.

3. Digitaliseringsdirektoratet har gjennomført tilsyn angående digitale læremidler og digitale læringsressurser - universell utforming av IKT. Tilsynet ble avsluttet uten avvik, med tre gjenstående enkeltfeil i ulike IKT-løsninger. Disse er lukket.

4. Datatilsynet har gjennomført tilsyn

- a) Brevkontroll - Etterlevelse av regelverkets krav til Personopplysningsloven. Det ble ikke påpekt noen avvik eller lovbrudd. Noen av temaene som inngikk i brevkontrollen ble grundigere belyst i det stedlige tilsynet.
- b) Stedlig tilsyn - Tilsynet utgjorde en del av et større tilsynsprosjekt Datatilsynet gjennomførte i 2023. Det overordnede formålet med tilsynsprosjektet er å undersøke hvordan norske kommuner ivaretar personvernregelverkets krav til personopplysningssikkerhet. Det ble ikke påpekt noen lovbrudd og følgelig ikke ilagt noen pålegg.

Planlagte tilsyn fra tilsynsmyndigheter:

Når det gjelder planlagte tilsyn i 2024 henvises til [statsforvalterens tilsynskalender](#).

Varslingssekretariat

Trondheim kommune har utarbeidet varslingsrutiner i samsvar med kravene i arbeidsmiljøloven. Ansatte og innleide arbeidstakere har rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Intern varsling om kritikkverdige forhold kan gjøres på ulike måter ved at ansatte kan varsle til leder, tillitsvalgte, verneombud eller varslingssekretariatet. Det er varsler som velger hvem det varsles til. Varslingssekretariatet er således ikke en instans som tar imot alle varslingssaker i Trondheim kommune.

Varslingssekretariatet ble opprettet i 2007. Formålet var å legge til rette for at ansatte varsler om kritikkverdige forhold. Varslingssekretariatet behandler ikke den konkrete saken, men hjelper varsler med å få lagt frem saken for ansvarlig leder som følger opp arbeidsgivers aktivitetsplikt jf. arbeidsmiljøloven § 2A-3. Ansatte kan varsle til varslingssekretariatet gjennom en webløsning i kommunens intranett, hvor det også kan varsles anonymt. Ansatte kan også kontakte varslingssekretariatet på telefon tirsdag og

torsdag klokken 10.00 -12.00.

I 2023 har varslingssekretariatet mottatt fem saker hvorav alle ble mottatt gjennom webløsningen. En sak er angitt som brudd på etiske retningslinjer og fire saker handler om psykososialt arbeidsmiljø. Det er varsleren som selv kategoriserer varslingen i webløsningen.

Et av varslene er anonymt, mens fire ikke var anonyme. Fire av sakene var ferdig behandlet ved utgangen av 2023 og alle fire ble henlagt.

Etisk standard

For å skape oppmerksomhet om etikk og organisasjonens etiske standarder, må vi sørge for at alle medarbeidere har kjennskap til våre etiske retningslinjer, og vi må skape en kultur for refleksjon rundt disse.. Vi har som regel at alle ansatte må skrive under på at de har lest de etiske retningslinjene våre. Det er også utarbeidet rutiner for å følge opp etikkarbeidet med risikovurderinger, tiltak og kontrollrutiner.

IT-sikkerhet

Trondheim kommune har innført flere nye sikkerhetstiltak siden begynnelsen av 2021. Dette på grunn av endret trusselbilde som følge av krigen mellom Ukraina og Russland. Vi har implementert og forbedret våre teknologiske sikkerhetsløsninger for å beskytte oss mot trusler som cyberkriminalitet og datainnbrudd. Videre har vi opprettholdt et enda sterkere samarbeid med eksterne sikkerhetsorganisasjoner og sikkerhetsmyndigheter for å holde oss oppdatert på de nyeste truslene og beste praksis innenfor IT-sikkerhet. Dette samarbeidet har vært uvurderlig i å styrke vår sikkerhetsinfrastruktur og evne til å håndtere potensielle risikoer.

Etter at vi gjennomførte en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) innenfor IT-området i 2022, har vi identifisert flere sårbarheter. Disse ble fulgt opp i 2023, der vi iverksatte de fleste anbefalte tiltak for å adressere identifiserte risikoområder.

E-post er ofte en av de hovedårsakene til et angrep. Derfor har vi investert betydelig i opplæring og bevisstgjøring rundt god sikkerhetspraksis og hvilke retningslinjer som gjelder. Dette inkluderer opplæring i datasikkerhet og håndtering av konfidensiell informasjon. Våre ansatte er nøkkelen til å opprettholde en solid sikkerhetskultur, og vi fortsetter å oppmuntre til aktiv deltakelse og engasjement på dette området.

Personvern

I 2023 har vi fortsatt arbeidet med å sikre at organisasjonen følger personvernregelverket. I oktober fikk organisasjonen sitt første personvernombud i full stilling.

Trondheim kommune er som behandlingsansvarlig pålagt å føre behandlingsprotokoller, som skal vise en oversikt over alle kommunens behandlinger av personopplysninger. Alle virksomhetsområder har lagt ned betydelig arbeid og jobbet systematisk og målrettet med behandlingsprotokollene. Målsetningen er at behandlingsprotokollene skal bli et styringsverktøy som bidrar til å avdekke risiko for personvernet og som viser hvor det bør/må settes inn tiltak i kommunen. Arbeidet med behandlingsprotokollene er et

kontinuerlig arbeid. Protokollene må kvalitetssikres og oppdateres av enhetene.

I 2023 gjennomførte Datatilsynet tilsyn med 100 av landets kommuner. Trondheim kommune var en av ti kommuner som Datatilsynet valgte ut for stedlig tilsyn. Dette ble gjennomført 25. oktober 2023. Resultatet av tilsynet var godt. Kommunen fikk særlig ros for sitt arbeid med informasjonssikkerhet.

Siden september 2022 har Helseplattformen totalt meldt 52 avvik (brudd på personopplysningssikkerhet) til Datatilsynet. Av disse er 45 avvik meldt inn i løpet av 2023. Årsaken til økningen i antall avvik er, ifølge Forum for informasjonssikkerhet og personvern i Helseplattformen, oppdaterte rutiner for melding av brudd på opplysningssikkerheten (avvik i forbindelse med brudd på personvernregelverket). De aller fleste avvikene dreier seg om brudd på konfidensialitet. Kommunene har fått en felles månedlig gjennomgang av avvik, men mangler en fullstendig oversikt over hvilke avvik som gjelder den enkelte kommune. Helseplattformen vil se på muligheten for å lage en oversikt for hver enkelt kommune. Dette vil gi oss et mer helhetlig bilde av hvilke avvik som gjelder Trondheim kommune, både når det gjelder antall avvik og alvorlighetsgrad.

Med stadig økende digitalisering og nytt trusselbilde bl.a. som følge av urolige tilstander i verden for øvrig, er det all grunn til å ha fokus på arbeidet med personvern. Målet er at personvern skal bli et naturlig tema i de ansattes arbeidshverdag, og at de skal være i stand til å ivareta personvernet på en god måte. Arbeidet med personvern vil fortsette kontinuerlig i tida fremover.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Enhet for samfunnssikkerhet og beredskap ble fast etablert fra 1. januar 2023. Det pågår fortsatt et arbeid med å styrke kapasitet og kompetanse på enheten. Enheten har identifisert et behov for opplæring og kompetanseheving innenfor ROS- analyser, beredskapsplaner og øvelser i kommunen.

En revisjon av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) ble lagt frem i første kvartal 2023. Prioriterte forbedringstiltak som følge av analysen følges opp. En ny revisjon av HROS vil bli påbegynt i 2024 og ferdigstilt i siste kvartal 2024. Det er satt i gang et arbeid med å få på plass nødnett og satellittelefoner, samt nasjonalt begrenset nett (NBN).

I 2023 håndterte Kommunedirektøren ni hendelser der deler av, eller hele kriseledelsen ble mobilisert. Beredskapsstaben har i tillegg håndtert flere hendelser som ikke førte til mobilisering av kriseledelsen. Det ble gjennomført to øvelser i 2023. Den ene øvelsen var Statsforvalteren sin årlige øvelse, der målgruppen var kommunens kriseledelse. Det ble i tillegg gjennomført en større øvelse sammen med politiet, Røde Kors og Sanitetskvinnene. Målet for øvelsen var opprettelse av et evakuert- og pårørendesenter ved en større hendelse.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen preger fortsatt det store bildet, og det militær- sivile samarbeidet har fått større oppmerksomhet i 2023. Det har vært tett og god dialog med Statsforvalteren og andre samvirkeaktører for å dele relevant informasjon og gi et felles situasjonsbilde.

Kommunerevisjonen la frem en revisjonsrapport om kommunens håndtering av koronapandemien i 2023. For å sikre læring av håndteringen og kontinuitet i kommunale tjenester vil Kommunerevisjonens forvaltningsrevisjon gi et godt grunnlag for videre arbeid med systematisk beredskapsarbeid.

Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)

Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT) er Trondheim kommunes valgte strategi for å forebygge ulike typer kriminalitet i samarbeid med politiet. Arbeidet ledes av en styringsgruppe - Politirådet - som består av ordfører, Kommunedirektør og politimester. Utfordringsbildet gjøres kjent for styringsgruppen, og det legges felles strategier for å forebygge en negativ utvikling. Det er særlig to områder som har hatt fokus i 2023. Økningen av vold i ungdomsmiljøene, og en økning av nasjonalistiske strømninger i enkelte miljø. Avhengig av utfordringene, samkjøres innsatsen fra interne og eksterne samarbeidspartnere og frivilligheten, for å forebygge og dempe uønskede hendelser og kriminalitet. For mer detaljert informasjon se: www.trondheim.kommune.no/slt.

3. Klimabudsjett

Bystyrets mål er at klimagassutslippene i Trondheim skal kuttes med 80 prosent i 2030, sammenlignet med 2009. Målet er vitenskapelig basert, og i tråd med Parisavtalen. I 2022 var utslippene kuttet om lag 20 prosent. Trondheim ble i 2022 og 2023 kategorisert som en global foregangsby av verdens største plattform for rapportering på lokalt klimaarbeid, [CDP](#). Bystyrets mål for 2023 var å kutte 30 prosent av utslippene sammenlignet med 2009. Dette målet anses ikke å være innenfor rekkevidde. For å sette større fart på omstillingen ble det lagt ned stor innsats i å revidere energi- og klimaplanen i 2023. Planen skal vedtas i 2024 ([PS 32/24](#)).

Internt i organisasjonen har vi god fremdrift i å kutte utslipp i tråd med klimaplanen (hovedmål 6-10). Gjenværende utslipp kommer i stor grad fra kjøretøy og maskiner. Innenfor egen virksomhet var 88 prosent av personbilene elektriske og 82 prosent av varebilene gikk på el eller biogass. Vi nådde målet om 45 prosent tunge kjøretøy på el og biogass i løpet av 2023. Arbeidet med å kutte utslipp og klimafotavtrykk fra bygge- og anleggsprosjekter gir også gode resultater, og kommunens investeringer reduserer også omstillingsrisikoen for bransjen.

Status for klimamålene

Hovedmål for Trondheim by	Status/indikator	Kommentar
Mål 1: I 2020 er Trondheim et forbilde og en samarbeidsarena for grønn verdiskaping og utvikling av klimavennlig teknologi og levemåter	-	<p>I 2023 var Trondheim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • europeisk fyrårnsby gjennom Smartcity-prosjektet +CityxChange, som ble avsluttet i 2023. • én av EUs 112 utvalgte byer som skal arbeide for å bli klimanøytral i 2030 og vise vei for alle andre europeiske byer. • én av 120 byer globalt som er på A-lista til CDP. Med det anerkjennes Trondheim som én av byene i verden som har kommet lengst i klimaomstillingen. • deltaker i nasjonale forskningsentre som Zero Emission Neighbourhoods (ZEN) og Norwegian Centre for Energy Transition Strategies (NTRANS). • deltaker i nettverkene Klimapartnere Trøndelag og RENERGY. <p>Klimavennlige levemåter ble fremmet gjennom tiltak som låne/dele/fikse-satsingen på Bibliotekene og tilskuddsordningen "Klimamillionen".</p>
Mål 2a: I 2020 er de direkte klimagassutslippene i Trondheim redusert med 10 prosent sammenlignet med 2009.	-	<ul style="list-style-type: none"> • Målet ble oppfylt med god margin.
Mål 2b: I 2023 er de direkte klimagassutslippene redusert med 30 prosent	20 prosent kutt per 2022	<ul style="list-style-type: none"> • NB: Status for 2022, siden tall for 2023 ikke er tilgjengelige enda. • Utslippstallene var uendret (+0,2 prosent) fra 2021 til 2022. • Indikatorer viser at det er lite sannsynlig at målet om å kutte 30 prosent i løpet av 2023 er oppnådd (se avsnitt "Indikatorer for klimagassutslipp i

sammenlignet med 2009.		2023” under).
Mål 3: I 2025 er Trondheim robust for å møte framtidige klimaendringer	-	<ul style="list-style-type: none"> I 2023 fikk Trondheim kommune toppscore i CDP sin vurdering av arbeidet med klimatilpasning. NORADAPTs <i>Klimarangering 2023</i> viser at Trondheim kommune er i en lederposisjon blant norske kommuner Klimarangering 2023. Klimatilpasning er en integrert del av Trondheim kommunes økte innsats innen naturrestaurering. Klimatilpasning er integrert i tre nye kommunedelplaner utarbeidet i 2023: KDP naturmangfold; landbruk (fastsettes 2024); og energi og klima (fastsettes 2024). Kartlegging av ansvarsrisiko i kommunal forvaltning pågår.
Mål 4: I 2030 er stasjonær energibruk i bygg og anlegg på samme nivå som i 2013. Dette tilsvarer en 20 prosent reduksjon i forbruk per person	3,5 TWh i 2013	<ul style="list-style-type: none"> Det var nullvekst i stasjonær energibruk tross befolkningsøkning i perioden 2014 - 2020. Energibruken økte i 2021 - 2023 (3,71; 3,59; 3,74⁵ TWh), men 2021 og 2023 var de kaldeste årene i perioden 2013 - 2023 med henholdsvis 0,1 og 0,14 TWh høyere forbruk av fjernvarme enn i 2013. Kjøretøy og maskiner som går på el måles som stasjonær energibruk: Elbiler brukte ca 0,1 TWh i 2023, mens samlet elektrisitetsbruk var 0,15 TWh høyere i 2023 enn i 2013. Resten av økningen kan forklares med kulden. Merk at behovet for elektrisitet vil øke som følge av økt elektrifisering av transportsektoren, med mindre det spares strøm innenfor andre sektorer.
Mål 5: I 2030 er de direkte klimagassutslippene redusert med 80 prosent i forhold til 2009	20 prosent kutt per 2022	<ul style="list-style-type: none"> Utslippene er uendret fra 2021 til 2022 (+ 0,2 prosent). Kommunedirektøren vil i 2024 intensivere innsatsen med å implementere effektive tiltak for utslippskutt. Til arbeidet med ny klimaplan (2024) har Cicero og TØI beregnet at det er teknisk mulig å kutte 87 prosent til 2030 (PS 32/24). Dette forutsetter blant annet at: <ul style="list-style-type: none"> Tilnærmet alle utslipp fra vegtrafikk og bygge- og anleggsplasser må kuttes. Karbonfangst ved avfallsforbrenningsanlegget på Heimdal må etableres. Trondheims deltakelse i EUs <i>Klimanøytrale og smarte byer</i> (KNB) blir viktig for å mobilisere hele byen - les mer under “Utfordringer og videre arbeid” under.
Hovedmål for egen virksomhet	Status/indikator	
Mål 6: Trondheim kommune skal starte innfasingen av klimanøytral kjøretøypark for tyngre kjøretøy så snart som de er tilgjengelige	-	<ul style="list-style-type: none"> Trondheim kommune arbeider målrettet med å implementere plan for utskifting av kjøretøyparken vedtatt av formannskapet høsten 2020 (PS 298/20) Formannskapetets delmål om at 45 prosent av egne tunge kjøretøy skulle gå på el, hydrogen eller biogass i 2023 ble nådd: 55 prosent prosent av kommunens mini- busser gikk på el, mens henholdsvis 17 og 27 prosent av lastebilene gikk på el og biogass. Totalt gikk 46 prosent av de tunge kjøretøyene på el eller biogass.

⁵ Foreløpige tall for 2023

<p>Mål 7: I 2020 er energiforbruket i egen virksomhet redusert med 7 prosent i forhold til 2017⁶</p>	<p>10,1 prosent per 2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Energiforbruket er kuttet med 10,1 prosent per 2023, sammenlignet med 2017. • Energiforbruket ble redusert med 2,1 prosent sammenlignet med i 2022. <p>Tallene gjelder for kommunale formålsbygg og energiforbruk per kvadratmeter.</p>
<p>Mål 8: Ved rullering av planen i 2020 fastsettes måltall for indirekte utslippskutt</p>	<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bystyret behandler ny energi- og klimaplan i 2024. I planprosessen avdekket vi at å anslå indirekte utslipp fra alle varer, tjenester og reiser tilknyttet alle organisasjoner og innbyggere i Trondheim ble for krevende og hadde for store usikkerheter. Når en standardisert metode foreligger, kan arbeidet tas opp igjen. • Forslaget til energi- og klimaplan legger vekt på omstilling fra lineær økonomi, basert på bruk-og-kast, til en mer sirkulær økonomi som innebærer å begrense ressursbruk, ta vare på det vi har og holde ressurser i omloop gjennom ombruk og resirkulering: Det kutter indirekte utslipp og globalt naturtap. En analyse av Trondheims sirkulære potensial følger planforslaget (PS 32/24). • Kommunedirektøren jobber systematisk med å redusere organisasjonens eget klimafotavtrykk i 1) bygg, 2) anlegg og infrastruktur og 3) innkjøp (PS 4/15). Les mer om bygg og anlegg i mål 9 under. • I 2023 ble det utarbeidet en ny anskaffelsesstrategi og et handlingsprogram for bærekraftig verdiskaping i kommunen. Dette skal bidra til bedre ressursutnyttelse og lavere klimafotavtrykk i organisasjonen og i byen.
<p>Mål 9: Klimafotavtrykket til alle investeringsprosjekter i Trondheim kommune skal reduseres minst 30 prosent i forhold til sammenlignbare referanser i bygg og tekniske anlegg</p>	<p>Bygg iht. mål. Data for tekniske anlegg mangler foreløpig.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fire prosjekter ble ferdigstilt i 2023. Tre hadde krav om klimagassregnskap og å kutte 30 prosent av klimafotavtrykk fra materialer og energi i driftsfase. Alle nådde målet: <ul style="list-style-type: none"> ○ Granåsen idrettspark kuttet 30 prosent ○ Nidarvollprosjektene kuttet 55-57 prosent ○ Stavne aktivitetssenter kuttet 52 prosent <p>Det foreligger ikke referanseprosjekter for tekniske anlegg, men tilsvarende systematikk som for bygg testes nå i noen prosjekter som pågår. Dette gir gul status.</p>
<p>Mål 10: I 2030 er Trondheim kommune en nullutslippsvirksomhet</p>	<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gjenværende direkte utslipp av klimagasser fra Trondheim kommunens egen virksomhet kommer hovedsakelig fra kjøretøy. • Elbilandelen internt i organisasjonen økte fra 85 prosent til 88 prosent i løpet av 2023. For varebiler var økningen fra 62 prosent til 81 prosent. Se mål 6 for status for tyngre kjøretøy.

⁶ Dette målet er videreført i klimabudsjett og miljøstrategi bygg som et rullerende mål om å kutte energiforbruket med 2 prosent per år t.o.m. 2022, 3 prosent fra 2023.

Indikatorer for klimagassutslipp i 2023

Utslippssektor	Indikator	Verdi	Trend	Kommentar
Veitrafikk	Prosent endring i årlig trafikkarbeid i Trondheim 2022-2023	1,6 prosent	↑	Byindeks Trondheimsområdet viser at personbiltrafikken økte 1,6 prosent fra 2022 til 2023. Trafikkarbeidet var 2,1 prosent høyere enn i 2019, som erreferanseåret for nullvekstmålet i Byvekstavtalen.
	Andel utslippsfrie personbiler i Trondheim	32,6 prosent	↑	Andel utslippsfrie personbiler økte fra 27,9 prosent i 2022 til 32,6 prosent i 2023.
	Drivstofforbruk i bybussene i Trondheim		↓	Grunnet endringer i veibruksavgiften i 2020 går omtrent halvparten av bybussene i Trondheim på fossil diesel i stedet for biodrivstoff.
Energiforsyning	Andel fjernvarmeproduksjon med naturgass og mineralolje	10,0 prosent	↑	Et kaldt år førte til at bruken av fossilt brensel var dobbelt så høyt som i 2022, mens totalproduksjonen av fjernvarme økte med 11 prosent fra 2022 til 2023. Vi må forvente økte utslipp fra denne sektoren når utslippstallene for 2023 kommer.
	Totalproduksjon av fjernvarme	738.8 GWh	↑	
Annen mobil forbrenning	Andel av Trondheim kommunes bygge- og anleggsprosjekter gjennomført med bruk av fossil- eller utslippsfrie løsninger	~ 100 prosent	↑	Bygg: I 2023 var det totalt åtte pågående prosjekter: Alle var fossilfrie og sju benyttet også utslippsfrie maskiner. Anlegg: Av 61 prosjekter i 2023, var 59 fossilfrie (to eldre prosjekter). 30 prosjekter ble startet i 2023, alle var fossilfrie. 18 av disse var konkurranser med utslippsfrie løsninger som tildelingskriterium.

Videre arbeid

Arbeidet internt i organisasjonen: Lang leveringstid på tunge elektriske kjøretøy og maskiner, samt behov for å sette av midler til bygge- og anleggsprosjekter som ikke ferdigstilles i budsjettåret gjør at klimabudsjettet tilsynelatende har et stort mindreforbruk. Midlene er imidlertid disponert i tråd med formålene.

Omstillingen av transportsektoren - byens største utslippskilde - fortsatte i 2023, men går for sakte: Ved årets slutt var hver tredje personbil og hver niende varebil elektrisk, mens 7,6 prosent av lastebilene var fossilfrie (biogass eller el, jevnt fordelt). Arbeidet med å kutte utslipp fra kollektivtransport er i rute til 2030: Ved utgangen av 2024 vil

hurtigbåtene i hovedsak bruke utslippsfrie løsninger (jf. atb.no), mens bybussene vil bli utslippsfrie fra 2029 (jf. atb.no).

Karbonfangst: Klimaplanens mål om å kutte 80 prosent av direkte utslipp til 2030 forutsetter karbonfangst ved Statkraft Varme sitt avfallsforbrenningsanlegg på Heimdal. I 2023 har Statkraft varme og Trondheim kommune inngått en forpliktende samarbeidsavtale om å arbeide for politisk og sosial aksept for karbonfangst på avfallsforbrenningsanlegget. I 2024 har dette arbeidet fått støtte og pilotby-status i EUs *Klimanøytrale og smarte byer 2030* (se neste avsnitt). Videre har Statkraft varme søkt om regulering av byggearbeidet, og er i prosess med å sikre areal til anlegget. Sentralt i det videre arbeidet er etablering av rammebetingelser og en forretningsmodell som muliggjør en investeringsbeslutning. Statkraft varme har sagt at investeringsbeslutningen tas i 2025 og at anlegget da tidligst kan ferdigstilles i 2030.

Mobilisering: Kommunen kan ikke gjøre hele jobben med å nå klimamålene alene. De direkte utslippene i Trondheim har falt 20 prosent siden 2009, men ikke nevneverdig siden 2019. Kunnskapsgrunnlaget til ny energi- og klimaplan - Veikart for utslippsreduksjoner i Trondheim (Cicero og TØI) - bekrefter at det er teknisk mulig å kutte inntil 87 prosent av utslippene i kommunen til 2030, men det vil bli svært krevende. Det avhenger av stort engasjement og store investeringer fra både offentlige og private aktører. Trondheims posisjon i EUs *Klimanøytrale og smarte byer 2030* kan bli svært avgjørende: Kjernen er et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom kommune og sentrale interessenter som næringsliv, kunnskapsmiljø, regionale og nasjonale myndigheter, samt mer involvering av innbyggere. Sentralt i prosessen er samskaping av en "klimakontrakt" mellom EU, ordfører og disse interessentene. Klimakontrakten skal inneholde forpliktelser rundt en felles handlingsplan og investeringsplan for hele byen. En felles handlings- og investeringsplan for hele byen kan gjøre det enklere for alle parter å samarbeide og mobilisere for å nå klimamålene.

4. Oppvekst og utdanning

Driftsregnskapet

Driftsregnskap barnehage

Tabell 4.1 Regnskap og budsjett for barnehage 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	1 982,2	1 992,7	1 886,3	10,5

Tjenesteområdet barnehage har et mindreforbruk på 10,5 millioner kroner. De kommunale barnehagene har et samlet merforbruk på 18 millioner kroner. Dette kompenseres av at veksten i barnetallet ble lavere enn forutsatt, noe som førte til et mindreforbruk på om lag 30 millioner kroner.

Driftsregnskap skole

Tabell 4.2 Regnskap og budsjett for skole 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	2 495,0	2 463,0	2 287,0	-32,0

Skoleområdet har et merforbruk på 32 millioner kroner. Tjenesteområdet har hatt store merkostnader til skoleskys og merkostnader knyttet til økte lønninger til ansatte med femårig lektorutdannelse. I tillegg er det en rekke skoler som driver med merforbruk.

Driftsregnskap barne- og familietjenesten

Tabell 4.3 Regnskap og budsjett for barne- og familietjenesten 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	1 170,9	1 119,5	989,2	-51,4

Barne- og familietjenesten har et merforbruk på 51,4 millioner kroner. Tjenesteområdet fikk tilført 31 millioner kroner til barnevern og BPA i andre økonomirapport. Dette innebærer at aktivitetsnivået er høyere enn sluttresultatet tilsier. De økonomiske utfordringene er innenfor plasseringer i barnevernet, helse- og avlastningstjenester for barn og unge, samt brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

Måloppnåelse

Oppvekst og utdanning har følgende periodemål for perioden 2023 til 2026:

- Overordnet mål: Barn, unge og familier er medskapere i planlegging, utvikling, beslutning og evaluering av praksis
- Periodemål 1: Vi fremmer barn og unges helse, trivsel og læring i inkluderende

fellesskap

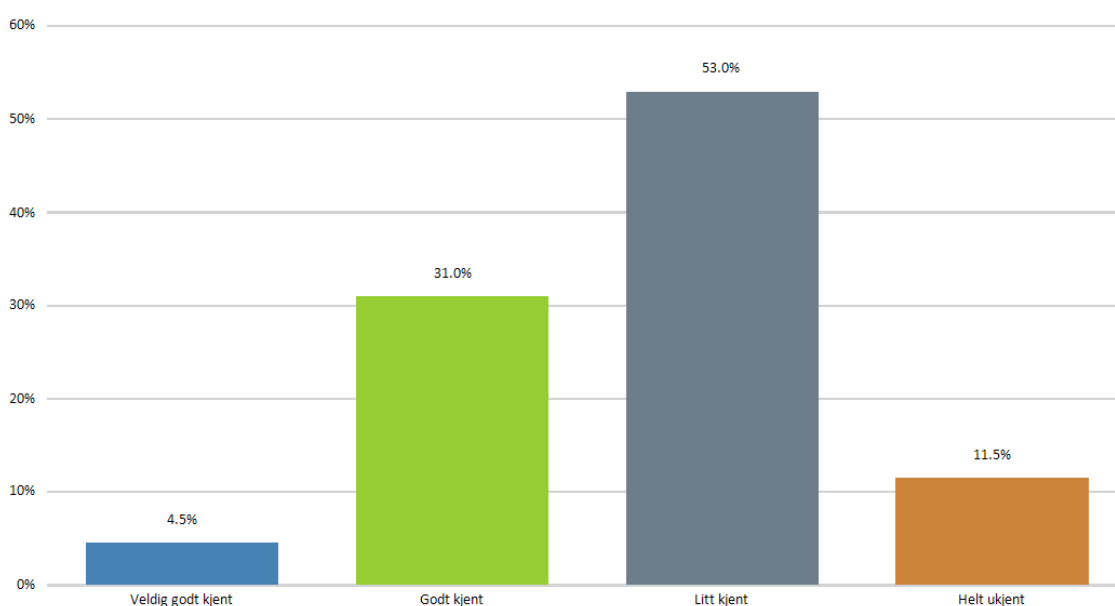
- Periodemål 2: Vi er medskapere av mangfoldige møteplasser som er tilgjengelig for alle
- Periodemål 3: Vi samarbeider på tvers av faglige og organisatoriske grenser til beste for barn, unge og familier
- Periodemål 4: Vi har bærekraftig praksis til beste for barn, unge og familier

Disse målene er basert på Trondheimpløftet og vi vil jobbe for å nå disse i perioden 2023 til 2026. Selv om disse målene ikke kan måles direkte, vil vi benytte oss av et mangfold av kilder, datasett og variabler for å evaluere om vi når dem. Evalueringen av måloppnåelse som gis i denne årsberetningen baserer seg i hovedsak på kvalitative og kvantitative vurderinger gjort av ansatte og enhetsledere i Oppvekst og utdanning. Informasjonen ble samlet inn gjennom en spørreundersøkelse som ble sendt til ansatte i Oppvekst og utdanning 17. januar med svarfrist 17. mars. Den 5. mars hadde 881 ansatte svart på undersøkelsen. Av disse var 244 ansatt i barnehage, 447 i skolen og 190 i BFT. Spørreundersøkelsen inneholder både kvantitative og kvalitative spørsmål. Enhetsledere har også gitt sine vurderinger av måloppnåelsen i Styringskraftportalen.

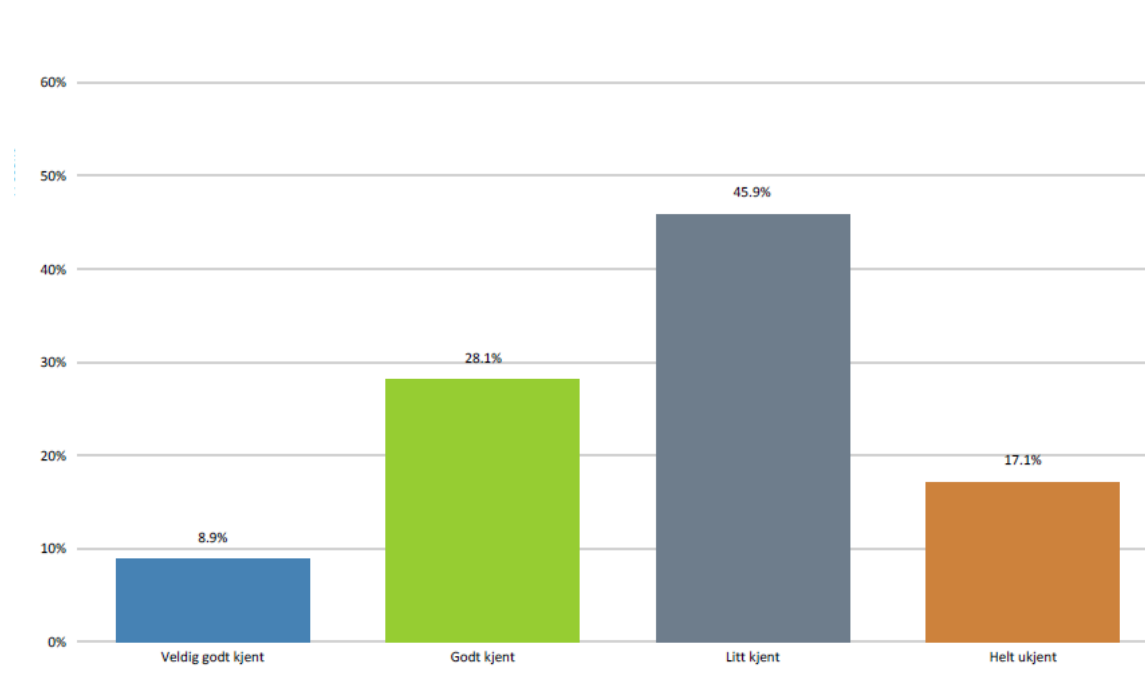
I tillegg til vurderingen av måloppnåelse i årsberetningen, vil Kvalitetsmeldingen for barnehage, skole og Barne- og familietjenesten 2023, sammen med tilhørende datagrunnlag, også gi en indikasjon på måloppnåelse og kvaliteten på tjenestetilbudet innen oppvekstområdet.

Vurderinger og resultater av spørreundersøkelsen

Resultatene av spørreundersøkelsen viser at 35,5 prosent av de ansatte er godt kjent eller veldig godt kjent med Trondheimpløftet (figur 1) og 35,5 prosent med periodemålene for Oppvekst og utdanning (figur 2). Informasjonen om Trondheimpløftet og periodemålene har ansatte i hovedsak fått fra leder (33,1 prosent), og/eller i møter (26,3 prosent). Av de som svarte rapporterer 38,6 prosent at de i noe eller i stor grad har vært involvert i arbeidet med delmål og resultatindikatorer for periodemålene på enheten.

Figur 4.1 Fordeling av svar fra N=880 ansatte på spørsmålet *Hvor godt kjent er du med Trondheimpløftet?*

Figur 4.2 Fordeling av svar fra N=879 ansatte på spørsmålet *Hvor godt kjent er du med periodemålene i enhetsavtalen for oppvekst og utdanning?*

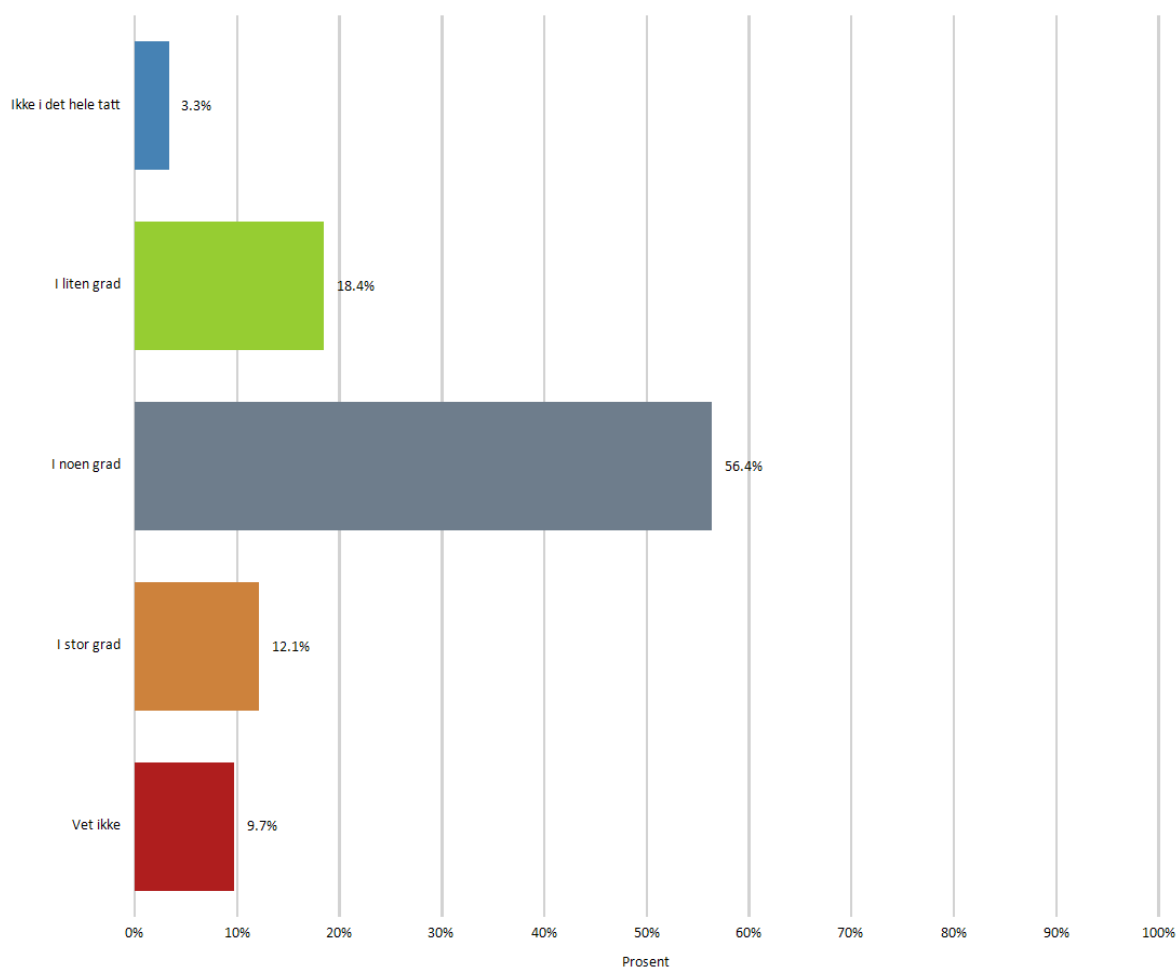
Vårt overordnede mål: Barn, unge og familier er medskapere i planlegging, utvikling, beslutning og evaluering av praksis

Beskrivelsene fra enhetsledere og resultatene fra spørreundersøkelsen indikerer at det overordnede målet om at barn, unge og familier er medskapere i planlegging, utvikling, beslutning og evaluering av praksis er et område som har fokus på enhetsnivå. En ansatt skriver følgende:

Vi jobber mye med pedagogiske dokumentasjoner hvor barna får delta i refleksjonen rundt opplevelser og erfaringer de har gjort seg. Innspill, begeistring eller undring fra barn leder prosesser i nye retninger. På denne måten får barn erfaring med å bli tatt med til råds og oppleve at deres meninger har verdi. Vi lærer barna å lytte til hverandre for å ta hensyn til og finne nyttig kunnskap hos sine medborgere i barnehagen. Vi involverer også foreldre i refleksjon mer enn noen gang. Deres tanker om forventninger, muligheter og drømmer om hva en barnehage kan være for deres barn gies plass, men vi ser at det er viktig at vi er inviterer inn ofte for at de skal oppleve at vi faktisk ønsker at praksisen samskapes med dem. Vi er aktivt med i å samskape en Bedre skolestart med nærskolen vår. (Spørreundersøkelse til ansatte, sendt ut 17. januar 2024)

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at når det gjelder muligheten for barn, unge og familier til å medskape i planlegging, utvikling, beslutning og evaluering av praksis, så rapporterer ansatte følgende: 68,5 prosent svarer at de i noen grad (56,4 prosent) eller i stor grad (12,1 prosent) får mulighet til å medskape i planlegging av praksis. For utvikling er andelen 63,7 prosent (i noen grad 51,1 prosent og i stor grad 12,6 prosent), for beslutninger er andelen 57,4 prosent (i noen grad 48,7 prosent og i stor grad 8,7 prosent), og for evaluering er andelen 64,4 prosent (i noen grad 48,6 prosent og i stor grad 15,8

prosent). Figur 3 viser svarfordelingen blant ansatte for barn, unge og deres familiers mulighet til å medskape i planlegging.

Figur 4.3 Fordeling av svar fra N=873 ansatte på spørsmålet På din enhet, i hvor stor grad får barn, unge og familier muligheter til å medskape i planlegging av praksis

Periodemål 1: Vi fremmer barn og unges helse, trivsel og læring i inkluderende fellesskap

Ansatte og enhetsledere gir i vurderingene i Styringskraftportalen og i spørreundersøkelsen eksempler på tiltak som gjøres for å fremme barn og unges helse, trivsel og læring i inkluderende fellesskap (periodemål 1). De følgende sitatene illustrerer dette:

Du + Æ = Vi

Denne setningen rommer skolens verdisyn og gjennomsyrer alt vi gjør / planlegger / iverksetter m.m

Vi har som mål at vi skal tilby barna et inkluderende språkmiljø som sikrer barna like muligheter for delaktighet ved skolestart. Vi har store barnegrupper i avdelingene våre og jobber derfor for å sikre at alle barn har sine egne kontaktpersoner som kjenner dem ekstra godt og som har et ekstra ansvar for å forstå og støtte barnet. Både foreldre og barn har behov for denne ordningen, ser vi.

Vi har tilrettelagt det fysiske miljø for å fremme inkludering, den gode dialogen og gode sammenhenger i de relasjonelle møtene. En god og tydelig struktur hele dagen, barna jobber i små grupper, med fokus på egne interesser. Alle barn skal oppleve å være betydningsfulle, og bli trygg både i store og små grupper. Mobbing og krenkelser har vært fast tema i refleksjonsmøtene i personalgruppa det siste året. Handlingsplan, med fokus på det psykososiale læringsmiljøet, metoder, rutiner og bevisstgjøring. (Spørreundersøkelse til ansatte, sendt ut, 17.januar 2024)

Det gjøres mye positivt arbeid på enhetene for å fremme barn og unges helse, trivsel og læring i inkluderende fellesskap. Likevel er det dessverre mange barn og unge som rapporterer om mobbing, psykiske plager og som opplever å falle utenfor fellesskapet (se datagrunnlag for Kvalitetsmelding 2023).

Periodemål 2: Vi er medskapere av mangfoldige møteplasser som er tilgjengelig for alle

Ansatte og enhetsledere gir mange eksempler på tiltak som gjøres for å skape mangfoldige møteplasser som er tilgjengelig for alle (periodemål 2). Under følger tre utvalgte sitater fra spørreundersøkelsen og Styringskraftportalen som illustrerer dette:

Sosialt samvær i bofellesskapet, felles turer, Opal åpen base, Fellesverket, fritidsklubb, Røde kors-aktiviteter, aktiviteter sammen med andre bofellesskap, motivering til deltakelse på skolens "etter skoletid arrangementer", besøk til venner og nettverk både i byen og til nettverk andre steder. Våre lokaler er tilpasset slik at alle ungdommene kan komme i vår åpningstid, både med og uten avtaler. Vi bidrar også inn med vår kompetanse og fysisk tilstedeværelse på ungdomstorget ved Fellesverket i regi av Røde Kors. Møter også målgruppa i det offentlige rom eller der hvor de inviterer oss inn.

Denne er litt utfordrende for oss, men vi jobber for å bli mer synlige og mer deltakende i bydelene utover vår "kjernevirksomhet". Vi har også som mål at vi skal kjenne bedre til tilbud i bydelen, og bidra til at de vi har kontakt med også blir kjent med tilbud som finnes slik at de evt. kan benytte seg av det.

Små og store konserter og arrangement, de fleste gratis å se. Noen arrangementer er for kun de nærmeste, mens andre er ute i det offentlige rom. Eksterne oppdrag, hvor elever opptrer på Bystyremøter, og små og store arrangement rundt i byen. Ungdommene får trent seg på opptredener, og vist frem ting de er stolte av og har øvd på. Byens innbyggere får se hva ungdommer driver med. (Vis til hvor dette er hentet fra)

Samtidig som ansatte og enhetsledere beskriver tiltak som gjennomføres, påpeker flere at de gjerne skulle gjort mer. Tall hentet fra Ungdata-undersøkelsen (2022) viser i 2022 at andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er svært eller litt fornøyde med lokalmiljøet, er høyere i Trondheim enn landsnivået. De ansatte ser allikevel et behovet for økt innsats, men har vansker for å møte dette behovet med det de har tilgjengelig av tid og ressurser.

Periodemål 3: Vi samarbeider på tvers av faglige og organisatoriske grenser til beste for barn, unge og familier

I vurderingene enhetsledere gir i Styringskraftportalen og ansatte i svarene deres på spørreundersøkelsen, er det flere eksempler på tiltak som gjøres for å samarbeide på tvers av faglige og organisatoriske grenser til beste for barn, unge og familier (periodemål 3). Under følger tre utvalgte sitater fra ansatte som illustrerer dette:

Ansvarsgruppemøter, mobiliseringsmøter, tverrfaglige og tverretatlige møter. Intern organisering på enheten med avdelingsmøter, drøftingsmøter, fagmøter, arbeidsgrupper. Lederteam. Vi tilbyr info besøk på andre enheter og avdelinger i andre enheter. Holder innlegg på foreldrekurs på HABU Lian. Informasjon om

enheten/avdelingen til BUP. Vi har brukerråd.

Opplever at dette gjøres i liten grad

Nettverksarbeid innenfor Barn&Rom - med fokus på det fysiske læringsmiljøet. Vårt fokusområde er; "Hvordan tilrettelegge møteplasser for estetisk utforskning som fremmer fellesskap?" Vi samarbeider gjennom refleksjon og god delingskultur. Liten og ny, tidlig innsats og godt foreldresamarbeide er i god utvikling hos oss. Vi har utarbeidet et årshjul, og med systematiske samtaler for tidlig innsats med pedagogene og spes.ped koordinatoren. Samarbeid med frivilligheten, og pensjonistene eksternt.

Beskrivelsene spriker fra at enhetene i liten grad har tiltak for å samarbeide på tvers av faglige og organisatoriske grenser til beste for barn, unge og familier, til at de har mange tiltak.

Periodemål 4: Vi har bærekraftig praksis til beste for barn, unge og familier

Ansatte og enhetsledere gir i vurderingene i Styringskraftportalen og i spørreundersøkelsen eksempler på tiltak som gjøres for å sikre bærekraftig praksis til beste for barn, unge og familier (periodemål 4). De følgende sitatene illustrerer dette:

Enheten jobber godt på mange området, både med barna direkte men også i møte med familiene.

Miljøhandlingsplanen har fokus på å "fra jord til bord", med dyrking og høsting og i tillegg et fokus på mat og matsvinn. Vi jobber for å få ned familiers forbruk ved å ha gjenbruksstasjoner for klær, vi har gjenbruksdager for alle familiene. Vi heier fram ansatte som sykler og går til jobb, vi bygger opp både barns, foreldres og ansattes holdninger til miljø og klima gjennom å løfte det at "ingen kan gjøre alt men alle kan gjøre litt".

Vi har som nevnt jobbet med å utjevne sosiale forhold da vi ser at det har vært en utfordring de siste årene. Vi har familier fra ulike kulturer og sårbare familier som sliter med feks økonomi. Ved å jobbe ut fra vår verdi om at alle er like mye verdt og at våre holdninger utgjør en stor forskjell for enkeltindividet og familiene møter vi alle med et åpent sinn og legger tilrette for støtte og hjelp. Eksempel kan være å fylle ut søknader, hjelp til å navigere i systemer (eks NAV) . Informere om hvor de kan oppsøke hjelp. Vi har også bedt foreldre om hjelp ved oversettelse. Det gjør at de føler seg av betydning og inkludert, som igjen fører til at de deltar mer på de ulike arrangementene i barnehagen.

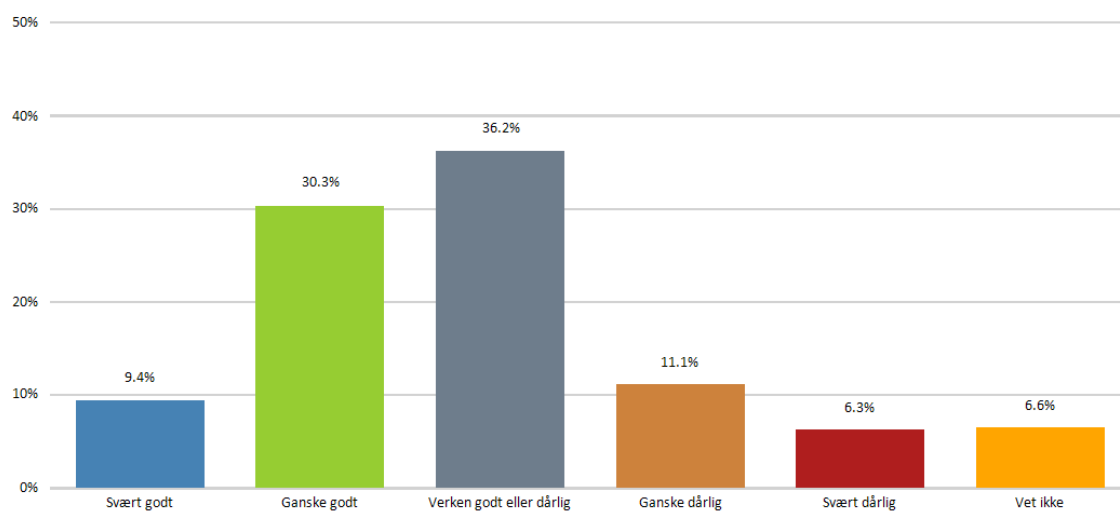
Tror ikke vi har en økonomisk bærekraftig praksis, men det er nok fordi praksis til beste for barn, unge og familier får mer fokus enn økonomi. Miljømessig bærekraft er midt på treet, vi har noe fokus på det, men stort forbedringspotensial. Sosial bærekraft er noe vi tilstreber daglig, vi forsøker å sikre barns og til en viss grad familienes grunnleggende behov og en mest mulig rettferdig fordeling av goder. (Svar fra ansatte i spørreundersøkelsen, 17.januar 2024)

Svar fra både spørreundersøkelsen og vurderingene fra enhetsledere viser ulik forståelse av periodemålet. Noen knytter dette til miljømessig bærekraft, mens andre ser det i sammenheng med sosial bærekraft og økonomi. Opprinnelig var målet ment å fokusere på å ha en bærekraftig praksis for enhetenes ressurser, inkludert penger og personell. Enhetslederne rapporterer i større grad om dette enn ansatte, som er forventet da de har utarbeidet periodemålene. Dessverre viser måloppnåelsen når det gjelder penger og personell seg å være negativ, med kjent merforbruk både innen skoleområdet og Barne- og familietjenesten. Sykefraværet for Oppvekst og utdanning, spesielt i barnehagen, viser en negativ trend (se datagrunnlag for Kvalitetsmelding 2023).

Ansatte rapporterer i spørreundersøkelsen om enhetens arbeid med å redusere sykefraværet, hvorav 36,2 prosent opplever det som verken godt eller dårlig, 39,7 prosent som svært godt eller ganske godt og 17,4 prosent som ganske dårlig eller svært dårlig

(figur 4).

Figur 4.4 Fordeling av svar fra N=870 ansatte på spørsmålet Hvordan opplever du enhetens arbeid for å redusere sykefraværet blant ansatte?

Nøkkeltall

Nøkkeltall barnehage

Tabell 4.4 Nøkkeltall for barnehage. Kilde: SSB/KOSTRA

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnit t 2023
<i>Prioritet</i>						
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, kr	193 931	214 073	249 997	218 534	223 900	223 878
<i>Produktivitet</i>						
Korrigerte bto driftsutgifter (f 201) pr oppholdstime, kommunale bhg, kr	66,5	72,6	86,9	71,0	75,0	78,4
Barn per årsverk, kommunale barnehager	5,7	5,7	5,7	5,9	5,5	5,7
Barn per årsverk, private barnehager	5,8	5,7	5,7	5,9	5,7	5,7
<i>Dekningsgrader</i>						
Dekningsgrad 1-2 år, prosent	93,9	93,8	87,6	93,2	88,3	89,1

Dekningsgrad 3-5 år, prosent	99,5	99,8	96,4	98,9	96,7	97,3
Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp, alle barnehager	3,4	3,1	3,8	3,5	4,7	3,8
<i>Kvalitet</i>						
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning	46,2	46,0	37,8	45,0	35,4	39,1

Oslo skiller seg ut med høye kostnader til barnehagetjenester per innbygger 1-5 år og høye utgifter til barnehage per oppholdstime. Trondheim sine tall for de økonomiske indikatorene ligger nærmere Bergen enn ASSS-snittet. Høyt ASSS-snitt henger sammen med at Oslo teller mer enn de andre storbyene på grunn av sin størrelse.

Trondheim har en gjennomsnittlig bemanningstetthet på 5,7 barn per årsverk i både kommunale og private barnehager, som er likt med snittet for ASSS-kommunene. Minimumsnormen for grunnbemanning i barnehagene etter barnehageloven er 6 barn per årsverk.

Trondheim har fortsatt en høy andel barn i barnehage sammenlignet med de fleste kommunene i ASSS-nettverket. Dette gjelder først og fremst aldersgruppen 1-2 år. I aldersgruppen 3-5 år er dekningsgraden nær 100 % i de fleste kommunene.

Trondheim har i 2023 en nedgang i andel barn med spesialpedagogisk hjelp i både kommunale og private barnehager sammenlignet med 2022. Trondheim ligger også lavere enn snittet for ASSS-kommunene.

Trondheim har den høyeste andelen barnehagelærere i grunnbemanningen av ASSS-kommunene.

Nøkkeltall skole

Tabell 4.5 Nøkkeltall for skole. Kilde: SSB/KOSTRA

Indikator	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Netto driftsutgifter grunnskole (f202) per elev (kroner)	103 709	119 030	128 309	115 836	120 450	117 749
Gruppestørrelse (antall)	14,2	14,1	13,5	13,6	12,7	13,5

Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	6,3	6,4	7,3	6,3	7,8	7,1
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	142	150	149	164	133,0	145
Elever med direkte overgang fra vg1 til vg2 (prosent)	89,4	90,2	90,6	89,3	91,9	90,1

Tabellen viser ASSS tall for skoleområdet. Driftsutgiftene til skolesektoren økte med 14,8 prosent fra 2022 til 2023. Utgiftene i 2023 er på linje med Stavanger, lavere enn Oslo men høyere enn Asker, Bærum, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand, Lillestrøm, Sandnes, Tromsø og Bergen. Oslo har et betydelig høyere utgiftsbehov enn Trondheim, blant annet på grunn av nesten dobbelt så stor innvandrerbefolkning. Trondheim har større grupper enn de andre byene. Gruppestørrelsen har imidlertid falt fra 2022 til 2023 i Trondheim. Det er en liten økning i antall elever som får spesialundervisning, samtidig som timetallet med spesialundervisning har gått marginalt opp.

Nøkkeltall barne- og familietjenesten

Tabell 4.6 Nøkkeltall for barne- og familietjenesten. Kilde: SSB/KOSTRA

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gj.snitt 2023
Årsverk helsestasjonen totalt per 1 000 innbyggere 0-5 år	5,51	*	*	*	*	*
Årsverk skolehelsetjenesten totalt per 1 000 innbyggere 6-20 år	2,21	*	*	*	*	*
Hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte (%)	80,7	81,87	81,6	92,9	*	87,9
Brutto driftsutgifter per barn (f251) som ikke er plassert av barnevernet (millioner kroner)	87,8	108,6	84,2	72,7	70,3	80,8
Brutto driftsutgifter per barn (f252) som er plassert av barnevernet (millioner kroner)	492,1	646,8	443,7	630,6	738,6	581,7

Andel barn med undersøkelser i forhold til innbyggere 0-17 år (prosent)	3,1	3,0	3,9	3,9	2,8	3,6
Andel undersøkelser gjennomført i løpet av 3 måneder (prosent)	90,0	95,9	97,2	94,1	95,4	96

*) Ikke tilgjengelig tall per dags dato

Trondheim kommune har lavere andel barn enn gjennomsnittet med undersøkelser i forhold til innbyggere 0-17 år. Trondheim kommune har høyest brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet av samtlige ASSS-kommunene. Samtidig ligger Trondheim kommune også høyere enn snittet når det gjelder brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet.

Tabell 4.7 Nøkkeltall for barne- og familietjenesten. Kilde: Helseplattformen og manuelle styringsverktøy

	2021	2022	2023
Antall barn med helsetjenester i hjemmet	34	37	34
Antall barn med avlastning i private hjem	211	251	287
Antall barn i avlastningsopphold	60	60	59
Antall barn i barnebolig	13	10	11
Antall barn BPA	36	44	47

Trondheim kommune har en økning i antall barn som mottar tjenester i hjemmet både når det gjelder avlastning i private hjem og BPA. Samtidig ser vi at det er stabilt i antall barn som mottar tjenester i institusjon. Noen barn har vedtak om flere tjenester.

5. Helse og velferd

Helse og velferd har følgende periodemål i handlings- og økonomiplan 2023-2026. Hvert periodemål har et sett med indikatorer som sier noe om vi nærmer oss våre mål og ambisjoner.

Måloppnåelse

Periodemål 1

Innbyggerne har aktive og selvstendige liv.

Indikatorer

Indikator 1: Antall innbyggere som deltar i aktivitetstilbud for eldre og som har vedtak på dette. Ambisjonen vår er at antall innbyggere øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er nådd. Per 31.12.2023 mottok 1058 personer aktivitetstilbud. Økningen i antall innbyggere som deltar i aktivitetstilbud for eldre er på 22,5 prosent. 1520 unike personer hadde et aktivitetstilbud i løpet av 2023. Tar vi med alle, utgjør økningen en positiv endring på over 75 prosent. I 2022 rapporterte vi en økning på 21 prosent og i 2021 28 prosent.

Indikator 2: Antall innbyggere som deltar i kommunens forebyggende tilbud for eldre. Ambisjonen vår er at antall innbyggere øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er delvis nådd. Til sammen 2112 personer deltok i kommunens forebyggende tilbud for eldre i 2023. Dette er en svak oppgang fra 2022, da 2029 personer deltok. Dette gir en samlet økning på 4 prosent, men som oversikten under viser varierer dette fra tilbud til tilbud.

- Andelen 80-åringer (som ikke har faste kommunale tjenester) som takket ja til forebyggende hjemmebesøk eller et miniseminar som erstatter hjemmebesøk ligger på samme nivå som i 2022 (72 prosent/71 prosent).
- Antall deltakere i "Sterk og stødig" var 605 personer, en økning på 24 prosent sammenlignet med 2022.
- "Fortsatt aktiv", som er et tilbud for personer med demens, hadde 14 deltakere - en økning på 40 prosent fra 2022.
- 360 personer deltok i tilbud i regi av Friskliv og mestring. Dette er samme nivå som i 2022 (354 personer). I tillegg viser en rapport i Helseplattformen 143 besøk som det er noe usikkerhet rundt. Disse er ikke med i tallet over.
- 458 personer fikk tilbud om tidlig innsats. Dette er en nedgang på 17 prosent fra 2022.

Indikator 3: Antall innbyggere som deltar i kommunens rehabiliteringstilbud. Ambisjonen vår er at antall innbyggere øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er nådd. 962 personer deltok i rehabiliteringstilbudet i 2023. Dette er en oppgang på 10,2 prosent sammenlignet med 2022 (873 personer).

- 93 pasienter deltok i hverdagsrehabilitering. Dette er en økning på 38,7 prosent fra

2022. Antallet varierer sterkt fra enhet til enhet, og det er potensial for flere deltakere.

- 168 nye personer fikk vedtak om rehabiliteringsteam. Totalt ferdigbehandlet i 2023 var 175 (både nyoppstartede saker og aktive saker overført fra 2022). Dette er en økning på 31,3 prosent.
- 83 personer fikk tilbud om og deltok i dagrehabilitering i 2023. Dette er en økning på 5 personer fra 2022, som er en økning på 6,4 prosent.
- 618 personer fikk tilbud om døgnrehabilitering

Indikator 4: Antall dager som innbyggerne må vente før de får starte i lavterskeltilbudene Rask psykisk helsehjelp og MO-senteret (lavterskeltilbud for rusavhengige). Ambisjonen vår er at innbyggerne skal få starte på tilbudet i løpet av sju virkedager.

Resultat: Målet er delvis nådd. Ventetid på behandling ved MO-senteret er inntil sju virkedager. Ventetid på behandling etter vurderingssamtale er ca. 5 uker på Rask psykisk helsehjelp. Dette skyldes at noen venter på gruppestart som har fastsatt startdato.

Indikator 5: Antall innbyggere som får tilbud fra Rask psykisk helsehjelp. Ambisjonen vår er at antall innbyggere som får tilbudet øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er nådd. Totalt hadde psykisk helse- og rustjenestene en aktivitetsøkning på 30 prosent i 2023 og møtte 3400 personer. Det er en økning på 1200 personer fra 2022. Minst 1031 personer fikk tilbud om Rask psykisk helsehjelp.

Indikator 6: Andel tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som opplever å ha meningsfulle aktiviteter. Ambisjonen vår er at alle tjenestemottakere opplever det.

Resultat: Målet er delvis nådd. Skår for trivsel på brukerundersøkelse fra 2018 til 2021 er uendret på 4,3 (maks skår 6).

Indikator 7: Andel tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som opplever å ta egne valg - selvbestemmelse. Ambisjonen vår er at alle tjenestemottakere opplever det.

Resultat: Målet er delvis nådd. Siste brukerundersøkelse i 2021 viste en økning i skår fra brukerundersøkelsen i 2018, fra 4,0 til 4,2 på opplevelse av selvbestemmelse (maks skår 6).

Indikator 8: Andel ansatte i bo- og aktivitetstilbudene som jobber ut fra et felles faglig rammeverk; Positiv atferdsstøtte. Ambisjonen vår er at alle ansatte gjør det.

Resultat: Målet er delvis nådd. Det er gjennomført interne kompetansehevende tiltak, eksterne kurs, webinarer og deltakelse på videreutdanning. Implementering hos alle ansatte er tidkrevende.

Indikator 9: Antall grupper Aktiv i bedrift i bo- og aktivitetstilbudene. Ambisjonen vår er at hver av de fire enhetene i bo- og aktivitetstilbudene skal ha minst to grupper Aktiv i bedrift.

Resultat: Målet er ikke nådd. Hver enhet har en gruppe i Aktiv i bedrift. Det er ikke funnet mulighet for flere grupper innenfor gjeldende budsjett.

Periodemål 2

Tjenestetilbudet er tilpasset den enkeltes behov.

Indikatorer

Indikator 1: Andel innbyggere med hjemmetjeneste som jevnlig får en helhetlig kartlegging av sin helsetilstand og sitt behov for oppfølging. Ambisjonen vår er at alle innbyggere med hjemmetjeneste får det.

Resultat: Det er ikke mulig å hente ut en fullverdig oversikt på dette målet for 2023. Fageksperter for Helseplattformen opplyser om at dette handler om mangelfull forståelse på flere enheter for hvordan dette må registreres. Temaet vil bli prioritert i 2024.

Indikator 2: Andel beboere på sykehjem som jevnlig får vurdert innholdet i tjenesten. Ambisjonen vår er at alle beboere på sykehjem får det.

Resultat: Det er ikke mulig å hente ut en fullverdig oversikt på dette målet for 2023. Fageksperter for Helseplattformen opplyser om at dette handler om mangelfull forståelse på flere enheter for hvordan dette må registreres. Temaet vil bli prioritert i 2024.

Indikator 3: Antall innbyggere med hjemmetjeneste som har vedtak om pårørendestøtte. Ambisjonen vår er at antallet øker årlig med 20 prosent.

Resultat: : Målet er nådd. Indikatoren er ikke rapportert på tidligere. Det er ikke satt et tydelig aldersnivå på de som indikatoren skal måle. For 2023 oppgir vi derfor tall i aldersinndelingen alle over 40 og deretter alle over 70 år. Vedtak om pårørendestøtte i hjemmet (avlastning i hjemmet (12) og støtte/råd/veiledning (1) er gitt til 26 personer over 40 år i 2023. Dersom vi setter alderen til over 70 år, har 13 personer mottatt denne tjenesten. 11 av disse hadde fortsatt tjenesten per 31.12.2023.

Indikator 4: Antall overdosedødsfall. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er delvis nådd. Narkotikarelaterte dødsfall i Norge har vært relativt stabilt de siste 10 årene (fhi.no). Tallene for 2023 foreligger tidligst til sommeren. I 2022 var det registrert 16 dødsfall i Trondheim. Tall for 2020 og 2021 er påvirket av koronapandemien og derfor ikke egnet som sammenligningstall. I 2022 ligger vi på tall som er sammenlignbare med årene før pandemien.

Indikator 5: Andel tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som har kvartalsrapport. Ambisjonen vår er at alle tjenestemottakere har det.

Resultat: Vi har ikke pålitelige tall her. Det er behov for en gjennomgang av hvordan dette registreres. Tall vil komme i kommende kvalitetsmelding for området.

Indikator 6: Andel tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som har time hos fastlegen hvert år. Ambisjonen vår er at alle tjenestemottakere har det.

Resultat: Målet er ikke nådd. 48 prosent ble registrert med legetime i 2023. Dette er en økning fra 2022, da 43 prosent ble registrert med legetime i 2022. Tallet kan være for lavt

grunnet feil ved registrering.

Indikator 7: Andel ansatte i bo- og aktivitetstilbudene med høyere utdanning. Ambisjonen vår er at andelen er minimum 40 prosent.

Resultat: Målet er nådd. 41 prosent av fagårsverkene i bo- og aktivitetstilbudene gjennomføres av ansatte med høyere utdanning.

Indikator 8: Andel enheter i bo- og aktivitetstilbudene med minimum to tjenestemottakere i brukerråd. Ambisjonen vår er at alle enheter har det.

Resultat: Målet er delvis nådd. To enheter har to tjenestemottakere i brukerråd, en enhet har en og den siste enheten har tre.

Periodemål 3

Innbyggerne har et godt og trygt sted å bo.

Indikatorer

Indikator 1: Andel innbyggere over 80 år som bor hjemme. Ambisjonen vår er at andelen øker fra 87 til 90 prosent i perioden 2023-2026.

Resultat: Målet er delvis nådd. Andelen innbyggere over 80 år som bor hjemme er økt med 0,3 prosent (fra 87 prosent til 87,3 prosent) i løpet av 2023. Tallene er imidlertid usikre. Dette kan handle om manglende registreringer.

Indikator 2: Ventetid på sykehjemsplass. Ambisjonen vår er at ventetiden ikke skal være mer enn 6 uker.

Resultat: Målet er delvis nådd. De aller fleste får tilbud om sykehjemsplass innen 6 uker fra vedtak er fattet. I 2023 måtte 81 personer vente lenger enn ventetidsgaranti på seks uker for sykehjemsplass eller heldøgns omsorgsbolig. Antallet er en økning fra 2022, da antallet var 53 personer. 21 av disse ventet i 43 - 56 dager, 13 personer ventet i 57 - 71 dager, og 47 personer ventet enda lenger på plass. Personene måtte vente i til sammen 3525 dager utover frist, og 8 personer ventet i mer enn 3 måneder på institusjonsplass.

Indikator 3: Antall innbyggere som benytter velferdsteknologiske tjenester. Ambisjonen vår er at antallet øker med 20 prosent hvert år.

Resultat: Målet er nådd. Det er til sammen 7293 vedtak om velferdsteknologiske løsninger. Det gir en økning på 28,9 prosent fra 2022. Enkelte personer kan motta to eller flere løsninger samtidig. Vi har en økning i antall døralarmer på 40 prosent, elektroniske medisindispensere på 30 prosent, trygghetsalarmer på 40 prosent fra 2022. Antall vedtak om GPS er ganske stabilt, mens tjenesten digital hjemmeoppfølging er under reetablering i HelsaMi Oppfølging i 2024. Trykket på trygghetsalarmer er høyt. I snitt monteres det 114 og demonteres 35 trygghetsalarmer hver måned.

Indikator 4: Varighet på langtidsopphold i sykehjem. Ambisjonen vår er at varigheten reduseres med 6 måneder i løpet av perioden.

Resultat: Målet er ikke nådd. Varigheten på langtidsopphold i sykehjem er økt til 849,5

døgn som tilsvarer 2,3 år i løpet av perioden. Målet er satt til 1,5 år. I 2022 var gjennomsnittlig varighet på langtidsopphold 1,95 år. Oppholdstiden måles blant alle som registreres ut fra sykehjem (som regel ved død) i løpet av året.

Indikator 5: Gjennomsnittlig botid i midlertidig bolig. Ambisjonen vår er maksimum 20 dager.

Resultat: Målet er ikke nådd. Fra 2022 til 2023 var det en økning på 40 prosent. Gjennomsnittlig botid i 2022 var 41 dager. Gjennomsnittlig botid i 2023 var 57,5 dager

Indikator 6: Gjennomsnittlig ventetid på ordinær kommunal utleiebolig. Ambisjonen vår er maksimum en måned ventetid.

Resultat: Målet er ikke nådd. Gjennomsnittlig ventetid fra vedtak til tildelt ordinær bolig har økt til 82 dager for 2023. I 2022 var gjennomsnittlig ventetid på 1,7 måneder. Det er det samme som i 2021. I 2020 var gjennomsnittlig ventetid 1,5 måneder, og i 2019 var ventetiden nede i 1,2 måneder. Median ventetid fra vedtak til tildelt ordinær bolig er 17 dager i 2023.

Indikator 7: Antall bomiljøklager. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er ikke nådd. Antall bomiljøklager økte med 1,7 prosent sammenlignet med 2022. Vi hadde en liten nedgang på 2,4 prosent på klager på enkeltpersoner, men en økning på 141 prosent for klager med ukjent person. Dette gjelder klager på forsøpling, støy, hærverk og lignende. Nedgang i antall klager på enkeltpersoner kan ha sammenheng med økt forebyggende virksomhet. Økt antall klager hvor det ikke er oppgitt kjent leietaker kan skyldes hendelser forårsaket av andre enn kommunale leietakere. Vi ser et økt antall henvendelser som handler om privatpersoner som oppholder seg i portrom og i fellesarealene til kommunale utleieboliger.

Indikator 8: Antall utkastelser fra kommunale boliger. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er ikke nådd. Det har vært en økning på antall utkastelser og hevede leiekontrakter på 87,5 prosent. I 2022 ble det sendt ut 22 oppsigelser og 2 hevinger, mens det i 2023 ble sendt ut 42 oppsigelser og 3 hevinger. Dette er tall på oppsigelser og hevede kontrakter som skyldes bomiljøproblematikk, og inkluderer ikke utgått kontrakt og økonomi. 3 oppsigelser har blitt trukket på grunn av klager, og 1 har ikke blitt gjennomført på grunn av saksbehandlingsfeil. I flere saker har det ikke blitt gjennomført utkastelse per 01.02.2024 fordi oppsigelsen ble sendt sent på året.

Indikator 9: Andel tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som mottar ambulerende tjenester i hjemmet. Ambisjonen vår er at antallet øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Målet er nådd. I løpet av 2023 økte antallet som mottar ambulerende tjenester med 19 prosent.

Indikator 10: Ventetid for leilighet i bofellesskap i bo- og aktivitetstilbudene. Ambisjonen

vår er at ventetiden ikke skal være over 6 måneder.

Resultat: Målet er ikke nådd. 22 personer har ventet lengre enn 6 måneder ved årets slutt. 9 personer har ventet i over 2 år. Av totalt 24 i boligkø ved årets slutt, er det 5 som tidligere har takket nei til et tilbud om bolig. 2 av disse er i ferd med å etablere seg i en privat løsning. Lang ventetid kan skyldes utfordringer med å finne ledig leilighet i rett bolig og personlige ønsker om for eksempel beliggenhet.

Indikator 11: Antall tjenestemottakere i bo- og aktivitetstilbudene som eier egen bolig. Ambisjonen vår er at antallet øker med 10 prosent hvert år.

Resultat: Det er ikke mulig å ta ut tall på denne indikatoren. Det gjøres ingen registreringer om boligen er selveid eller om den er leid på det private markedet.

Indikator 12: Antall klyngeboliger som etableres i bo- og aktivitetstilbudene. Ambisjonen vår er 6 hvert år.

Resultat: Målet er nådd. Det ble etablert 13 kommunale klyngeboliger og 4 private.

Periodemål 4

Innbyggere har et godt grunnlag for deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Indikatorer

Indikator 1: Resultat i nasjonale prøver i norsk muntlig for elever ved Trondheim voksenopplæringscenter (TROVO). Ambisjonen vår er resultat på landsgjennomsnittet.

Resultat: Målet er nådd. Elever ved TROVO har bedre resultater på norskprøven (nasjonale prøver) enn landsgjennomsnittet. Elevene ved TROVO skårer fem prosent bedre enn landsgjennomsnittet på de høyeste norskknivåene B1 og B2.

Indikator 2: Andel deltakere i kvalifiseringsprogrammet som får arbeid eller starter på utdanning. Ambisjonen vår er at andelen øker med 10 prosent i perioden 2023-2026.

Resultat: Målet er nådd. Det er 9,2 prosent økning i antall deltakere som gikk over til arbeid eller utdanning fra 2022 til 2023. I 2022 var det 102 av 205 deltakere som gikk over til arbeid eller utdanning, noe som utgjør 49,7 prosent. I 2023 var det 155 av 263 deltakere som gikk over til arbeid eller utdanning. Det utgjør 58,9 prosent.

Periodemål 5

Innbyggerne forsørger seg ved egen inntekt.

Ingen av målene som handler om økonomisk sosialhjelp er nådd. Prisvekst og renteøkning gjør at flere innbyggere sliter økonomisk. Nye grupper oppsøker NAV-kontorene, og antall henvendelser og søknader øker måned for måned.

Indikatorer

Indikator 1: Antall mottakere av sosialhjelp. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent i perioden 2023-2026.

Resultat: Målet er ikke nådd. Fra 2022 til 2023 var det en økning på 16,3 prosent. Det var 4

794 mottakere i 2022 og 5 576 mottakere i 2023.

Indikator 2: Antall barnefamilier som mottar sosialhjelp. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent i perioden 2023-2026.

Resultat: Målet er ikke nådd. Fra 2022 til 2023 var det en økning på 17,3 prosent. Det var 1 061 barnefamilier som mottok sosialhjelp i 2022. I 2023 var det 1 245 barnefamilier som mottok sosialhjelp.

Indikator 3: Antall ungdom som mottar sosialhjelp. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent i perioden 2023-2026. Ungdom er definert som mottakere i alderen 18 - tom. 24 år.

Resultat: Målet er ikke nådd. Fra 2022 til 2023 var det en økning på 13,4 prosent. I 2022 var det 1 073 ungdommer som mottok sosialhjelp. I 2023 var det 1 217 ungdommer som mottok sosialhjelp.

Indikator 4: Antall langtidsmottakere av sosialhjelp. Ambisjonen vår er at antallet reduseres med 10 prosent i perioden 2023-2026. Langtidsmottakere er definert som mottakere som har fått minst en utbetaling per måned i perioden 01.01.- 31.12.

Resultat: Målet er ikke nådd. Fra 2022 til 2023 var det en økning på 22,2 prosent. Antall langtidsmottakere i 2022 var 324. Antall langtidsmottakere i 2023 var 396.

Periodemål 6

Flyktninger og innvandrere har en økende grad av deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Bosetting av flyktninger

Vedtaket fra bystyret var bosetting av 790 flyktninger, hvorav 36 enslige mindreårige i 2023.

Resultat: Målet er nådd. I 2023 ble det bosatt 798 flyktninger, hvorav 40 enslige mindreårige. Dette er en økning på 130 flyktninger fra 2022. I tillegg til flyktninger, ble det bosatt 35 personer på grunnlag av familieforening i 2023. I 2023 utgjorde ukrainske flyktninger cirka 77 prosent av alle bosatte flyktninger. Flyktninger fra Syria, Kongo, Sudan og Afghanistan var de andre nasjonalitetsgruppene.

Indikatorer

Indikator 1: Andel enslige mindreårige som er i utdanning, jobb eller arbeidsrettet aktivitet før fylte 20 år. Ambisjonen vår er at alle er det.

Resultat: Målet er i stor grad nådd. 91 prosent av enslige mindreårige er i utdanning, jobb eller arbeidsrettet aktivitet før fylte 20 år. På grunn av økt bosetting og kapasitetsmessige utfordringer venter noen enslige mindreårige på opplæringstilbud. Det er også et fåtall enslige mindreårige som på grunn av sykdom ikke har et fullverdig opplæring/kvalifiseringstilbud. Kommunen ved Barne- og familietjenesten Omsorgsenheten hadde i 2023 ansvar for bolig og kvalifisering av 107 enslige mindreårige. I 2022 var antallet 84 enslige mindreårige.

Indikator 2: Andel deltakere i introduksjonsprogrammet som er i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Ambisjonen vår er 65 prosent av deltakerne.

Resultat: Målet er delvis nådd. Kilder for å innhente resultater på denne indikatoren er IMDi og SSB. Den siste oppdaterte statistikken er fra 2021. Overgangen til arbeid eller utdanning er stigende i takt med botid i Trondheim. Dette er også en tendens på nasjonalt nivå.

Av de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2021 er resultatet slik:

Tabell 5.1 Andel deltakere i introduksjonsprogrammet som er i arbeid etter avsluttet program

Kategori	I arbeid eller utdanning
Avsluttet program etter ett år	53 %
Avsluttet program etter to år	61 %
Avsluttet program etter tre år	73 %

Indikator 3: Andel deltakere som etter avsluttet introduksjonsprogram har fått en tilknytning til arbeidslivet eller er i ordinær utdanning. Ambisjonen vår er 55 prosent av deltakerne.

Resultat: Målet er ikke nådd. I 2023 avsluttet 261 deltakere i introduksjonsprogrammet. Av disse var 47 prosent i arbeid eller utdanning etter endt program. I tillegg ble 15 personer meldt ut av programmet av helsemessige grunner eller på grunn av flytting til andre kommuner. I 2022 var resultatet for introduksjonsprogrammet 51 prosent. På landsbasis var 49 prosent i arbeid eller utdanning. For Trøndelag var resultatet på 47 prosent.

Lavere resultat i 2023 sammenlignet med 2022 kan ha ulike årsaker. Betydelig økt antall deltakere med kort programtid (maksimum ett år), flere deltakere med helseutfordringer, manglende engelskkunnskaper og dårligere progresjon i norsk kan være noen av faktorene som har ført til lavere måloppnåelse i 2023. Det er igangsatt flere større tiltak og prosesser i samarbeid med næringslivet og innad i kommunen for å øke andelen deltakere i arbeid og utdanning.

Indikator 4: Andel fra asylmottak som bosettes i det private boligmarkedet. Ambisjonen vår er minimum 40 prosent.

Resultat: Målet er nådd. I 2023 ble 86,6 prosent av alle flyktninger bosatt i det private boligmarkedet. Dette er en økning på 14,4 prosent sammenlignet med 2022. Kommunale utleieboliger ble for det meste brukt til å bosette overføringsflyktninger og flyktninger med ekstraordinære behov for tilrettelegging.

6. Kvalifisering og velferd

Driftsregnskapet

Tabell 6.1 Regnskap og budsjett for kvalifisering og velferd 2023.

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	852,7	844,3	635,3	8,4

Kvalifisering og velferd har et merforbruk på 8,4 millioner kroner. Årsaken til merforbruket er i hovedsak høye utbetalinger til økonomisk sosialhjelp.

Sosialhjelpsområdet ble i 2023 like utfordrende som Kommunedirektøren forutså. Nye grupper oppsøker NAV-kontorene, og antall henvendelser og søknader øker måned for måned. Dette har ført til at NAV ikke klarer å komme i posisjon til å gi tilstrekkelig oppfølging av sosialhjelpsmottakerne, fordi arbeidstiden går med til å behandle søknader. Manglende oppfølging og forebygging fører igjen til merarbeid og økte kostnader til nødhjelp, midlertidig bolig og husleierestanser. Det er bekymringsfullt at arbeidsbelastningen for ansatte over tid har vært så høy.

Nøkkeltall

Tabell 6.2 Nøkkeltall for sosiale tjenester. Kilde: SSB/KOSTRA

Indikator	Trondheim		Oslo 2023	Bergen 2023	Stavange r 2023	ASSS
	2022	2023				gjennomsni tt 2023
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten(f242/f243/f273/f276/f281) pr innbygger 18-66 år(kroner)	5 185	6 035	10 416	7 981	7 427	8 053
Netto driftsutgifter til ytelse til livsopphold (f281) per innbygger 18-66 år (kroner)	1 883	2 493	3 699	2 585	3 263	3 061
Andel sosialhjelpsmottakere 18-66 år av innbyggere 18-66 år (prosent)	3,3	3,7	4,3	3,8	4,4	4,0
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år av innbyggere 18-24 år (prosent)	4,0	2,5	4,7	4,8	5,9	4,8
Antall mottakere av kvalifiseringsstønad (f276) per 1 000 innbyggere 18-66 år	4,3	3,6	4,6	4,0	4,7	4,1
Andel sosialhjelpsmottakere som forsørger barn under 18 år (prosent)	22,3	21,8	25,0	13,2	18,7	21,8

Tabellen over viser utgiftene til sosiale tjenester i Trondheim, Oslo, Bergen, Stavanger og ASSS gjennomsnittet. Tabellen viser at vi ligger lavt på utgifter sammenlignet med andre store kommuner. Samtidig er det en stor økning i utgifter sosiale tjenester fra 2022 til 2023 på 16 prosent i Trondheim. Utgiftsnivået for alle ASSS kommunene økte også med 16 prosent i gjennomsnitt.

7. Psykisk helse og rus

Driftsregnskapet

Tabell 7.1 Regnskap og budsjett for psykisk helse og rus 2023 i mill kr

Psykisk helse og rus				
	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	325,9	325,9	344,0	18,1

Psykisk helse og rusområdet har et mindreforbruk på 18,1 millioner kroner i 2023. Det positive resultatet skyldes

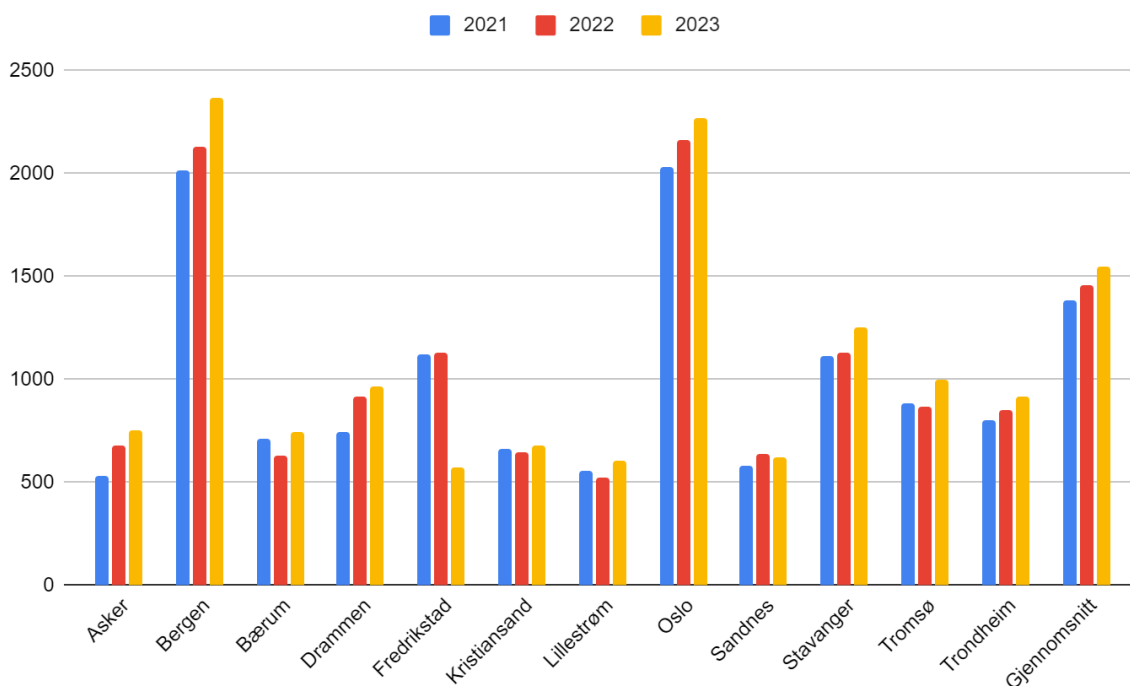
- etablering av brukerrrom er forsinket (6 millioner kroner)
- ekstra tilskudd fra staten på slutten av året
- frikjøpsavtaler og sykefravær som ikke har blitt erstattet
- avvikling av drift av boligtilbud til unge med døgndrift
- forsinkelse i oppstart av ambulante team
- forsinket utlysning av stillinger, noe som gir delårseffekter på lønnskostnader i 2023, men vil gi helårseffekter i 2024

Brukerrom er ikke etablert i 2023. Kommunedirektøren jobber videre med en samlokalisering av lavterskel- og oppfølgingstjenester til personer med rusavhengighet (vedtatt i formannskapet i sak 82/23.) Prosjektlederstilling for brukerrrom er utlyst i 2024.

Driftskonsept for ROP sikkerhetsbolig ble planlagt uten å ta i bruk avsatte prosjektmidler.

Det tok noe tid å tilsette personer i Rask psykisk helsehjelp, vedtakstjenester og Housing First etter styrkingen i 2023.

Nøkkeltall

Figur 7.1 Netto driftsutgifter tilbud personer med rusproblemer (f243) per innbygger 18-66 år (kroner) (kilde ASSS)

Tabell 7.2 Utvalgte nøkkeltall for psykisk helse og rus i kommunene

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Stavanger 2023	Bergen 2023	Oslo 2023
Netto driftsutg. til tilbud til personer med rusproblemer pr. innb. 18-66 år (kr)	853,9	916	1255,2	2365	2271,8
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (helse- og omsorg) (antall)	3,2	3	2,1	4,4	2,5
Årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	8,5	9,2	4	8,8	5,5
Årsverk av personer med videreutdanning i rusarbeid per 10 000 innbyggere (helse og sosial) (antall)	3,5	3,3	1	5,2	2,2
Psykologer i den kommunale helse- og omsorgstjenesten per 10 000 innbyggere (årsverk)	1,2	1,2	1,3	1,2	1,2

8. Bo- og aktivitetstilbudet

Driftsregnskapet

Tabell 8.1 Regnskap og budsjett for bo- og aktivitetstilbud 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	974,6	974,6	966,4	-8,1

Bo- og aktivitetstilbud hadde et merforbruk på 8 millioner kroner i 2023. Tjenesteområdet hadde ekstraordinære bevilgninger til omstilling (45 millioner kroner), og til å redusere forventet merforbruk (25 millioner kroner). Dette bidro positivt til årsresultatet. Det betyr imidlertid at aktivitetsnivået lå 78 millioner kroner over ordinært budsjett. Bo- og aktivitetstilbud hadde store utfordringer med rekruttering, turnusplanlegging, høy turnover og sykefravær: Det førte til kortsiktige og dyre løsninger i form av innleie, overtid og andre ekstra lønnsutbetalinger. Flere kriesaker om boligutfordringer utløste også store ressurser.

Sterk vekst i antall tjenestemottakere utfordrer tjenesteområdet både økonomisk og faglig. Brukerveksten gjelder alle tjenestenivå, både aktivitetstilbud, punktjenester, nærhet til base-tjenester og heldøgns omsorg. Ved slutten av året var det 22 som hadde ventet over 6 måneder på bolig med heldøgns omsorg. 9 hadde ventet på bolig i over 2 år. Det er i 2023 avviklet et bofellesskap med uhensiktsmessig arealløsning og beboersammensetning. Videre har flere flyttet ut fra bofellesskap og over til mer egnet bolig. Det er fortsatt behov for å arbeide med beboersammensetning, både i eksisterende og planlagte tiltak.

Siste brukerundersøkelse viser at andel tjenestemottakere i BoA som opplever selvbestemmelse og trivsel er god, men kan bli bedre. Arbeid med selvbestemmelse og trivsel er en viktig del av implementeringen av en felles faglig plattform (Positiv atferdsstøtte - PAS). Dette har økt kompetansen blant ansatte, men implementering hos alle ansatte er tidkrevende. Det vil ta tid før vi kan si at felles faglig plattform brukes av alle ansatte.

Det er i løpet av året etablert 16 nye klyngeboliger i ordinære boligmiljø. 3 av disse er kjøpt direkte av beboere, og flere er i ferd med å kjøpe bolig i tilknytning til våre personalbaser. Økte kostnader med å eie selv har blitt en stadig større utfordring for våre tjenestemottakere.

Bygging av nye bofellesskap er noe forsinket grunnet liten tilgang til egnede tomter. Dette forsterker utfordringer med tjenestemottakere med utfordrende atferd og gir generelt

utfordringer opp mot brukervekst, beboersammensetning og boligkø. Det fører også til dyre kriseløsninger.

9. Helse- og omsorgstjenester

Driftsregnskapet

Tabell 9.1 Regnskap og budsjett for helse- og omsorgstjenester 2023.

Helse- og omsorgstjenester				
	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	3 377,0	3 377,0	3 246,2	-130,8

Helse- og omsorgstjenester endte med et merforbruk på 130 millioner kroner. Området fikk ekstraordinære bevilgninger på totalt 58 millioner kroner i 2023, for å kompensere for forventet merforbruk. De største avvikene var

- helse- og velferdssentrene med 78 millioner kroner i merforbruk (108 millioner kroner uten ekstrabevilgning)
- Øya helsehus med 16 millioner kroner i merforbruk (26 millioner kroner uten ekstrabevilgning)
- legevakt og legetjenester med 10 millioner kroner i merforbruk (28 millioner kroner uten ekstrabevilgning)
- hjemmetjenestene med 14 millioner kroner
- brukerstyrt personlig assistanse med 4 millioner kroner.

Samtlige enheter med merforbruk har store problemer med rekruttering og sykefravær som gir kortsiktige og kostbare bemanningsløsninger. Det er høye kostnader til både overtid og vikarer fra vikarbyrå.

Innføringen av Helseplattformen fører fremdeles til noe ekstra tidsbruk og manuelt arbeid i 2023.

Kostnaden til utskrivningsklare pasienter fra St. Olavs hospital er i 2023 totalt 32 millioner kroner, fordelt på 26,4 millioner knyttet til somatikk og 5,6 millioner kroner knyttet til psykiatri. Kostnaden i 2022 var 33,5 millioner kroner. Selv om døgnprisen er økt, er totalkostnaden redusert. Det betyr at antall døgn fra 2022 til 2023 er redusert. St. Olavs hospital har hatt problemer med dokumentasjonen av utskrivningsklare pasienter etter innføring av Helseplattformen. Nøyaktig antall døgn i 2023 er derfor ikke helt klart per dags dato, men ut fra tilgjengelig informasjon forventer vi en reduksjon på 5-10 prosent etter nøye gjennomgang av fakturagrunnlaget. En av årsakene til reduksjonen er at det i 2023 ble utarbeidet et mer effektivt pasientforløp ved Øya helsehus, i tillegg til en rekke andre tiltak som er startet. Kommunedirektøren følger denne utviklingen tett og ser en positiv trend med økning i gjennomsnittlig antall innleggelser i helsehus per dag.

I 2023 var det lenge uavklart om Kongens gate 72 skulle avvikles. Kommunedirektøren valgte derfor å la kommunale omsorgsboliger beregnet for heldøgns omsorg stå ledig til beslutningen om avvikling ble tatt i juni. Det ble lagt en plan for å tildele nye omsorgsboliger til beboerne ut fra deres ønsker, og Kongens gate 72 ble avviklet i løpet av november 2023.

Helsehusene har hatt lavere kapasitet enn forventet, siden de er belagt med personer som venter på langtidsopphold. I 2023 har særlig Øya helsehus hatt 20-30 prosent lavere kapasitet på korttidsplasser. Årsaken er at en del pasienter testes ut for rehabilitering på en korttidsplass før de vurderes til heldøgns omsorg. En annen årsak er at pasienter som får vedtak om heldøgns omsorg ikke øyeblikkelig tildeles plass i sykehjem eller i tilrettelagt bolig. Vi må til enhver tid regne med en viss ventetid i helsehusene på langtidsopphold og heldøgns omsorgsbolig, men målet er å redusere andelen til maksimalt 20 prosent i løpet av 2024.

Nøkkeltall

Tabell 9.2 Nøkkeltall for helse og omsorg. Kilde: SSB/KOSTRA

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsn itt 2023
<i>Prioritet</i>						
Netto driftsutgifter hjemmetjeneste 67+ år per innbygger 67+år (kr)	19 056	19 591	21 920	22 435	19 621	20 893
Brutto driftsutgifter per plass i institusjon (kr)	1 375 598	1 586 478	1 838 075	1 524 668	1 552 240	1 649 379
<i>Dekningsgrader</i>						
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjons eller i bolig med heldøgnsbemanning (prosent)	17,8	16,0	13,7	14,7	14,2	13,5
Andel innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester (prosent)	24,3	23,6	23,8	24,9	23,6	24,1
<i>Kvalitet</i>						
Andel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning (prosent)	78,6	79,1	73,1	75,0	79,9	75,7

10. Flyktninger og innvandrere

Driftsregnskapet

Tabell 10.1 Regnskap og budsjett for flyktninger og innvandrere 2023.

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	6,0	6,2	199,6	0,2

2023 var det andre året med bosetting av rekordmange flyktninger i kommunen, og det høye bosettingsbehovet gjelder også i 2024. Bosetting og integrering av flyktninger i lokalsamfunnet i en tid med krig i Europa er en viktig nasjonal og internasjonal oppgave. Selv om kommunens tjenester har jobbet godt med bosetting og integrering av flyktninger, har dette ført til stor belastning på mange tjenester. I 2023 har vi registrert en økning i antall flyktninger med helsemessige utfordringer. Dette gjelder både voksne og barn og krever mer tilrettelegging av bolig og andre tjenester. Helsemessige utfordringer påvirker progresjonen i integreringsprosessen og krever som regel lengre tid til kvalifisering for å delta i arbeidslivet.

Nøkkeltall

Tabell 10.2. Nøkkeltall for flyktninger og innvandrere.

	Beskrivelse	2020	2021	2022	2023
1	Antall bosatte flyktninger og familiegjenforente	147	175	705	833
2	Antall bosatte enslige mindreårige	2	8	27	40
3	Antall deltakere i introduksjonsprogrammet	293	265	277	534
4	Antall elever ved Trondheim voksenopplæring	1454	931	906	1124
5	Antall elever ved grunnskoleopplæring	552	323	253	152
6	Antall enslige mindreårige med oppfølging fra BFT Omsorgsenheten	136	99	84	107
7	Antall personer som har gjennomført helseundersøkelser i regi av Flyktningehelseteamet (inkludert asylsøkere) I tillegg er det gjennomført 1208 konsultasjoner fra Praktisk veiledningsteam ved Flyktningehelseteamet	225	413	1225	1414
8	Antall gjennomførte tolke- og oversettelsesoppdrag fra Tolketjenesten	14523	16978	21000	29684

Kommentarer til tabellen

Økt bosetting av flyktninger har medført økt kapasitet og tilpasning av flere tjenester.

- Antall deltakere i introduksjonsprogrammet i 2023 var på 534, en økning på 257 personer fra 2022. Antall deltakere vil være høyt også i 2024.
- Antall elever ved TROVO økte med 218 elever fra 2022. Økningen gjelder hovedsakelig norskopplæringen og skyldes økt bosetting av flyktninger.
- Antall elever ved grunnskole for voksne er fortsatt fallende (5). Tendensen vil sannsynligvis fortsette. Hovedårsaken er at ukrainske flyktninger, som utgjør den største flyktningegruppen i 2022 og 2023, har grunnskoleutdanning fra før.
- Det har også vært en økning i antall bosettinger av enslige mindreårige sammenlignet med 2022 (2). Dette har resultert i 23 flere enslige mindreårige med oppfølging fra BFT Omsorgsenheten i 2023 (6). Antallet vil holde seg relativt høyt da kommunen er bedt om å bosette 48 enslige mindreårige i 2024.
- Økt bosetting har også medført mange flere flyktninger med behov for helseundersøkelser (7)
- Som følge av økt bosetting hadde Tolketjenesten 8684 flere tolk- og oversettelsesoppdrag sammenlignet med 2022 (8).

11. Kunst og kultur

Driftsregnskapet

Tabell 11.1 Regnskap og budsjett for kunst og kultur 2023.

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	266,0	268,2	257,0	2,2

Kunst og kultur har et mindreforbruk på 2,2 millioner kroner, som i hovedsak skyldes vakanser på Trondheim folkebibliotek og noe forskyving av utgifter på Kulturenheten som vil komme i 2024. Avkastning fra kulturfondet på 1,8 millioner kroner er benyttet til ulike større arrangement og utviklingsprosjekt innen kunst og kultur, kulturnæring og fritidskulturlivet.

Måloppnåelse:

Periodemål: Trondheim har gode vilkår for produksjon og formidling av profesjonell kunst og kultur

Indikatorer

Indikator 1 - Antall produksjonslokaler for det frie profesjonelle kulturfeltet (ambisjon: økning)

Måloppnåelse: I 2023 var Rake, Rotvoll, Gregus, Lademoen Kunstnerverksteder (LKV), Musikkbyen, Nyhavna og Atelier Ilsvika, produksjonslokaler som profesjonelle kunstnere hadde anledning til å søke om leie av. Det er igangsatt arbeid med å få etablert flere

lokasjoner.

Avvikene innen kulturområdet har primært dreid seg om at de planlagte rehabiliteringsprosjektene (Frostaveien 2, Øvre Bakklandet 52 og Seminarplassen) ikke har vært gjennomført innenfor det planlagte tidsløpet. Dette har igjen medført at planlagt aktivitet i disse byggene ikke har kommet i gang som forutsatt.

Indikator 2 - Antall profesjonelle kunstnere i Trondheim (ambisjon: økning)

Måloppnåelse: Antall kunstnere og kulturarbeidere per 1000 innbyggere i Trondheim var 6,6 i 2023, mot 6,3 i 2022. Dette baserer seg på medlemstall innhentet fra kunstnerorganisasjonene.

Periodemål: Kommunens kulturtilbud imøtekommer innbyggernes behov gjennom hele livet

Indikatorer

Indikator 1 - Antall kommunale fritidsklubber for barn og unge (ambisjon: 11 fullskala fritidsklubber innen 2026, tilsvarende 1 fritidsklubb per 20 000 innbyggere. Status i dag: 8)

Måloppnåelse: Trondheim kommune har åpnet ny fritidsklubb på Moholt i 2023. Denne har ikke fullskala drift ennå, men har potensial til å bli utviklet til en fullskala fritidsklubb på sikt. Formannskapet behandlet sak om fritidsklubber i alle bydeler i desember 2023 og stadfestet ambisjonen om en fullskala fritidsklubb per 20 000 innbyggere. Byåsen, Østbyen/Lademoen og Sunnland skolekrets er pekt på som områder hvor det er størst behov for etablering av nye fritidsklubbtillbud.

Indikator 2 - Antall innbyggere som deltar på tilrettelagte tiltak (ambisjon: Alle som har behov har tilbud om støttekontakt eller tilrettelagt aktivitet. Ingen mangel på støttekontakter. I dag: Om lag 210 støttekontakter mangler)

Måloppnåelse: Med tanke på behovet, mangler det fortsatt ca. 100 støttekontakter. Prosjektet Fritidsguide testes ut fra 1. januar 2024 som et supplement til individuell støttekontakt og tilrettelagte aktiviteter. Dette for å kunne gi innbyggerne raskere og mer individtilpasset hjelp i en tidsavgrenset periode, med mål om å oppnå selvstendig deltagelse i kultur- og fritidstilbud.

Indikator 3 - Antall besøk og utlån fra byens bibliotek (ambisjon: økning på henholdsvis 10 prosent og 5 prosent fra 2019 - 2026)

Måloppnåelse: Trondheim folkebibliotek har jobbet aktivt for å komme tilbake til det rekordhøye aktivitetsnivået som var før pandemien. I 2023 var det nærmere 1,1 million besøkende, en økning på 15,5 prosent fra 2022 (5,64 prosent nedgang fra 2019-2023). 15 prosent av besøket skjedde i den ubetjente åpningstiden. Utlånet av fysiske medier økte med 6 prosent i 2023 i forhold til 2022. Særlig bokutlånet hadde en positiv utvikling med en økning på totalt 8 prosent.

Indikator 4 - Antall kulturtilbud til seniorer er økt i takt med økning i antall eldre innbyggere.

Måloppnåelse: Antall kulturtilbud til seniorer har ikke økt i takt med befolkningsøkningen for eldre over 67 år. Antall arrangement var stabilt fra 2022 til 2023.

Periodemål: Trondheim kommune bidrar til en bærekraftig økonomi for kunst- og kulturaktørene

Indikatorer

Indikator 1 - Forholdet mellom tilskuddssøknader og innvilgede tilskudd (ambisjon: øker)

Måloppnåelse: Gjennomsnittlig innvilgede tilskudd i forhold til omsøkt beløp fra tilskuddsmottakerne var 49,3 prosent i 2023. Dette var en nedgang fra 2022, da andelen var på 54,4 prosent.

Indikator 2 - Antall oppdrag fra Trondheim kommune til profesjonelle kunst- og kulturaktører (ambisjon: stabil)

Måloppnåelse: Innen Seniorkultur ble det gitt 173 oppdrag til ulike artister. Det var anslagsvis 40 profesjonelle kunstnere som hadde oppdrag i forbindelse med ordningen for kunst i offentlig rom i Trondheim kommune.

Nøkkeltall

Tabell 11.2 Nøkkeltall for kultur. Kilde: SSB/KOSTRA.

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Netto driftsutgifter til kultursektoren *)	2917	3084	4600	3521	5067	3826
Netto driftsutgifter til folkebibliotek	240	249	483	321	389	375
Netto driftsutgifter til akt.tilbud barn og unge pr innb	341	330	849	233	376	486
Netto driftsutgifter til museer	43	7	267	165	357	160
Netto driftsutgifter til kunstformidling	541	513	454	506	594	408
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter	112	114	317	324	707	342
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg	172	197	705	390	289	456

*Netto driftsutgifter for kultursektoren omfatter også Kostra-funksjonene Idrett og tilskudd til andre idrettsanlegg, og kommunale idrettsbygg og -anlegg

Trondheim kommune ligger nest lavest av alle storbyene i bruk av ressurser til bibliotek; mens Trondheim er blant kommunene med høyest besøk på bibliotek og høyest utlån per innbygger. Trondheim ligger lavt på samlet ressursbruk på kultursektoren. Avviket mellom Trondheim og gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene på 742 kroner per innbygger utgjør om lag 159 millioner kroner. Kommunene som har høyere utgifter enn Trondheim er kommuner som også har høyere inntekter enn Trondheim, med unntak av Kristiansand.

12. Kirke og gravlunder

Driftsregnskapet

Tabell 12.1 Regnskap og budsjett for kirker og gravlunder 2023.

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	128,8	128,8	128,4	0

Måloppnåelse

Periodemål: Trondheim fremstår tydelig som kirkehovedstad

Indikatorer

Indikator - Antall pilegrimer som besøker Nidaros pilegrimsgård

Måloppnåelse: I 2023 ble det registrert 1463 langvandrere i pilegrimsmottaket ved Nidaros Pilegrimsgård. Det registreres flere enkeltvandrere og færre store grupper. Dette er en endring etter pandemien. Enkeltvandrere oppholder seg i snitt 17 dager i Norge, som er betydelig mer enn andre turister.

Periodemål: Innbyggerne opplever trygghet i sin religiøse tilknytning

Indikatorer

Indikator 1 - Trondheim kommune støtter arbeidet til Kirkelig dialogsenter.

Måloppnåelse: Trondheim kommune støtter arbeidet til Kirkelig dialogsenter med årlig tilskudd på 400 000 kroner. Her ivaretas dialogen med de ulike tro og livssynsorganisasjonene som er i Trondheim. Det arrangeres jevnlig ulike dialogmøter rettet mot både barn, ungdom og voksne.

Indikator 2 - Antall arenaer for livssynsåpne seremonier

Måloppnåelse: De lokaler som kan benyttes som livssynsåpne seremonirom i Trondheim i dag seremonirommet på Moholt og Tilfredshet kapell. Ingen endring.

Periodemål: Kirkebygg er en viktig arena i lokalsamfunnet

Indikatorer

Indikator - Antall kirkebygg som benyttes til formål utover kirkelige handlinger.

Måloppnåelse: Mange av byens kirker benyttes til øvinger, foredrag og konserter, når de ikke benyttes til kirkelige handlinger. Det har vært økning av denne type aktiviteter etter pandemien. Det er menighetene som avgjør hvem, og hvilken type aktiviteter de vil ha i sin kirke. Derfor kan dette være ulikt i de ulike kirkene.

Periodemål: Tilbudet av gravplasser er tilstrekkelig

Indikatorer

Indikator 1 - Behovsprognosen for areal for gravlunder behandles tidsriktig.

Kommunen har et overordnet ansvar for å skaffe tomter som skal dekke kravet til tre prosent gravplasskapasitet, hjemlet i lov om gravplasser, kremasjon og gravferd

(gravplassloven). Dette innebærer å legge til rette for gravlegging for alle innbyggere, uavhengig av tro og livssyn. I vedtekter for gravplasser i Trondheim tilbys befolkningen gravplass i nærheten av der de bor. Innbyggerne er også gitt muligheten til fritt å velge hvilken gravform de ønsker - kistegrav eller urnegrav. I dag viser statistikk at 70 prosent av innbyggerne velger urnegrav.

Gravplasskapasiteten i Trondheim sør er beregnet til å være brukt allerede i 2037. Dette vil bli en utfordring med befolkningsveksten som er forventet i bydelene. Nytt areal til gravplass i Heimdalsområdet vil da enten måtte:

- Legges på landbruksjord og stride mot grønn strek og jordvern
- Legges innenfor markagrensa og stride mot rød strek og friluftsliv
- Legges på potensielt utbyggingsareal og få en voldsom økning i ervervskostnad

Indikator 2 - Antall minnelunder

Måloppnåelse: 49 navnedde minnelunder og 23 anonyme minnelunder

Nøkkeltall

Tabell 12.2 Nøkkeltall for kirke og gravlunder. Kilde: SSB/KOSTRA.

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnit t 2023
Netto driftsutgifter til Den norske kirke	419	430	238	453	504	397
Netto driftsutgifter til kirkegårder, gravlunder og krematorier	154	173	119	202	219	154
<i>Dekningsgrader</i>						
Medlem av Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	62,8	62,0	41,8	61,2	57,2	53,1

Tabellen viser indikatorer på kommunenes ressursbruk for drift av kirker og gravlunder. Kostratallene for 2023 viser at Trondheim kommune ligger noe over gjennomsnittet for ASSS-kommunene i ressursbruk til Den norske kirke per innbygger. Tilskuddet til drift av byens kirkegårder, gravlunder og krematorier i 2023 ligger også noe over gjennomsnittet i ASSS-kommunene, men under Bergen og Stavanger. Medlemmer av Den norske kirke i prosent av antall innbyggere viser en reduksjon fra 2022 til 2023 i Trondheim kommune; noe som også er gjennomgående trend i de andre ASSS-kommunene.

13. Idrett og friluftsliv

Driftsregnskapet

Tabell 13.1 Regnskap og budsjett for idrett og friluftsliv 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	220,9	220,3	220,5	-0,6

Idrett og friluftsliv har et merforbruk på 0,6 millioner kroner. Det er forsinkelser i tilskudd til idrettslagenes kunstgressgummigranulat-prosjekter, mens det er et merforbruk på drift av idretts- og friluftslivsanlegg.

Måloppnåelse

Periodemål: Trondheim – En attraktiv by for store idrettsarrangement

Måloppnåelse:

- Antall regionale og/eller landsdekkende/internasjonale idrettsarrangement (øker)
- Antall store breddearrangement (øker)
- [NM-veka sommer 2023](#) ble gjennomført med Trondheim og Stjørdal som hovedbaser. Det ble gjennomført NM for 15 idretter.
- [Håndball-VM](#) for kvinner ble gjennomført i Trondheim Spektrum i desember, med en hovedrunde og to kvartfinaler.
- [Toppidrettsveka](#) ble gjennomført i Granåsen idrettspark.
- [World Cup langrenn \(prøve-VM\)](#) ble gjennomført i Granåsen idrettspark.

Periodemål: I Trondheim er idrett tilrettelagt for alle

Måloppnåelse:

- Antall anleggspoeng for idrettsanlegg per innbygger i Trondheim (lik snitt i landet)
- Aktivitetsandel i idretten (45 prosent)
- Areal avsatt til regulerte idrettsanlegg (øker)
- Nye hoppbakker i Granåsen ble [offisielt åpnet i februar 2023](#).
- Ny skibru og rulleskiløype rundt Litjåsen i Granåsen idrettspark ble offisielt åpnet i oktober 2023.
- Prosjekteringen av Granåsen aktivitetspark ble ferdigstilt. Byggestart planlegges våren 2024.
- [Trygg/Lade-hallen](#) ble ferdig bygget og tatt i bruk i juni 2023. Offisiell åpning av hallen er planlagt 6. april 2024.
- [Myrahallen](#) ble ferdig bygget og tatt i bruk i mars 2023. Hallen eies og driftes av Byåsen IL.
- Ny kommunal kunstgressbane ved Nidarvoll skole er etablert. Banen er lagt uten innfyll av granulat.
- [Regnbueparken](#), Norges nest største skateanlegg og Norges største streetanlegg, ble offisiell åpnet mai 2023.

Periodemål: Trondheim er en grønn by med variert natur og lett tilgjengelige og attraktive uteområder for lek, rekreasjon og friluftsliv

Måloppnåelse:

- Areal avsatt til friområder (øker)
- Antall friluftslivsanlegg, nærmiljøanlegg og aktivitetsparker oppgradert eller etablert (øker)
- Byggegrense Nidelvkorridoren (opprettholdes)
- Byggegrense Markagrensa (opprettholdes)
- [Buranbanen aktivitetspark](#) ferdigstilt med offisiell åpning juni 2023.
- [Ny vannledning til Munkholmen](#) ble etablert.
- Deler av Ladestien ble oppgradert til bedre standard. Prosjektet fortsetter i 2024 og 2025.
- Neste del av Storheiastien ble bygget. Det gjenstår et parti, før stien ferdigstilles.
- Det ble anskaffet og etablert nye solcelledrevne friluftstoletter i Djupvika, Fagerheimsbukta og i Nilsbyen.

Planlagt byggestart i 2023 av ishall på Klett i regi av Leinstrand IL er forsinket, og investeringstilskuddet ble derfor ikke utbetalt i 2023. Idrettslagenes kunstgressgummigranulat-prosjekter er også forsinket; noe som har medført at planlagte utbetalinger av tilskudd i 2023 har skjedd i langt mindre omfang enn budsjettet.

Investeringsprosjektene Nidelvstien og Vassfjell-løypa har ikke hatt fremdrift i 2023 som planlagt. Reguleringsplanforslagene er under sluttbehandling hos Byplankontoret, og de antas behandlet i bystyret i 2024. Inntil videre er prosjektenes byggefase stilt i bero, og Kommunedirektøren kommer tilbake til dette i framtidige handlings- og økonomiplanperioder, når vedtak og konsekvenser av reguleringsplanene er avklart.

Nøkkeltall

Tabell 13.2 Nøkkeltall for idrett. Kilde: SSB/KOSTRA.

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	505	608	1136	992	1150	1001
Netto driftsutgifter idrett per innbygger	609	655	215	340	773	312

Trondheim kommune eier en lavere andel av totalt antall idrettsanlegg i kommunen enn gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene. Dette er en årsak til at Trondheim kommune har lavere ressursbruk på kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg per innbygger enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Trondheim ligger over gjennomsnittet i ressursbruk per innbygger til idrett. Hovedårsaken er at Trondheim har

flere private idrettsanlegg enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene, og kommunen bruker da relativt mer ressurser på anleggs- og driftstilskudd til idrettslagene. Tallene for *netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg/anlegg* og *til idrett per innbygger* bør derfor sees i sammenheng. Tallene for 2023 viser at Trondheim kommune i sum ressursbruk til idrett og drift av kommunale idrettsbygg/anlegg ligger noe under gjennomsnittet for de øvrige ASSS-kommunene.

14. Næring og innkjøp

Området består av Enhet for Nærings- og samfunnsutvikling og Innkjøpsenheten. Enhet for næring- og samfunnsutvikling ble etablert 1. august 2023 for å sikre bedre oppfølging av politiske vedtak på næring - og samfunnsområdet. Enheten skal bidra til at næringsperspektiver løftes inn i områdeutvikling og kommunens øvrige virksomhet. Den skal også være en drivkraft i partnerskap som utløser innovasjon og verdiskaping i Trondheimsområdet.

Driftsregnskapet

Tabell 14.1 resultat 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	26,2	21,5	27,3	1,0

Området hadde et mindreforbruk på 1,0 millioner kroner i 2023.

Mål og indikatorer

Handlingsprogram for bærekraftig verdiskaping ble vedtatt av bystyret i oktober 2023. Programmet beskriver hvordan vi skal løse felles utfordringer fram mot 2027. Det er en oppfølging og konkretisering av Trondheim kommunes samfunnsplan, [Trondheimsløftet](#), og [Verdiskapingsstrategi for Trondheimsregionen](#).

Satsningsområdene i handlingsprogrammet er:

Næringsvennlig kommune: Trondheim kommune er en viktig samarbeidspartner for lokalt næringsliv. Vi skal legge til rette for næringsetablering, innovasjon og bærekraftig omstilling.

Teknologihovedstaden: Som teknologihovedstad skal vi styrke vår rolle som spydspiss i bærekraftig verdiskaping. Det er viktig å satse på arbeidskraft og kompetanse, og ta vare på studiebyen som et viktig verktøy for byen og regionen.

Attraktiv storby: Trondheim har en stolt tradisjon som attraktiv arrangementsby. Aktører innen kultur, idrett, FoU og næring gir opplevelser, inspirerer byens befolkning og skaper aktiviteter og direkte verdiskaping for det lokale næringslivet.

Grønn konkurransekraft: Grønn konkurransekraft er et gjennomgående tema for alle de øvrige satsingsområdene. Klima- og miljøvennlig omstilling gir bedrifter en konkurransefordel. Vi skal være en kompetent partner og pådriver for lokale, nasjonale og internasjonale satsinger og prosjekter som bidrar til grønn konkurransekraft.

Mål 1: Økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurransevne i Trondheim

Vi skal legge til rette for og gjøre det enklere å skape grønne vekstkraftige bedrifter i Trondheim med særlig fokus på nyetableringer og oppskalering innen mat, helse, hav, energi og sirkularitet. Vi skal gjennomføre tiltak som bidrar til å synliggjøre byens

næringsliv for byens studenter slik at flere velger å bli i Trondheim etter endt studie. Vi skal legge til rette for styrket samarbeid mellom FoU, næringsliv og kommune.

Måloppnåelse:

- Gründerdag 2023 ble gjennomført med 300 grundere, investorer og andre fra innovasjonsøkosystemet 3. desember
- 69 etablererveiledninger for gründere og 43 næringsfaglige vurderinger gjennomført pr tredje kvartal 2023
- flere prosjekter med næringslivsaktører og studenter fra universitetene i Trondheim (NTNU og Handelshøyskolen BI) gjennomført
- Workation: sommerjobbinitiativet mellom StudyTrondheim og Næringsforeningen ble gjennomført for tredje gang, og tilrettela for 150 studenter i sommerjobb i 24 teknologibedrifter i Trondheim

Innenfor sirkulær- og delingsøkonomi er det opprettet en prosjektgruppe i Trondheim kommune. **Fra avfall til ressurs.**

Målet er å utvikle et eller flere prosjekt for å skape flere arbeidsplasser, forretningsmuligheter og se på mulighetene for å øke gjenvinningsgraden av avfall. Det er også et mål å bidra til å redusere utslipp gjennom innovasjoner og optimalisering av verdikjedene.

Prosjekter er etablert i 2023 under denne satsingen:

- “Grønn Arena”- bærekraftige arrangementer
- Nærgjenbruksstasjon i samarbeid med Områdesatsingen på Lademoen og TRV
- Gjenfyllbar emballasje-prosjekt (multiaktørprosjekt med 6 andre kommuner)
- StartOff prosjekt- Klar til bruk (Resertifisering av brukte byggematerialer)
- Gjenbruksrådet- støtte til Pådriv (case 1- gjenbruk i nybygget på Samfundet)

Mål 2: FoU og næringsliv har gode rammebetingelser for å videreutvikle virksomheten i Trondheim

Vi skal være pådrivere for å sikre areal og god og framtidsrettet infrastruktur for FoU-miljøene og næringslivet. Vi vil bidra i aktivt påvirkningsarbeid for å beholde og tiltrekke oss nye FoU-avdelinger og hovedkontor. Vi skal legge til rette for økt testing, pilotering og datadeling for å styrke innovasjon og utvikling i det offentlige og i næringslivet.

Måloppnåelse:

Trondheim kommune følger aktivt opp Trondheim Tech Ports arbeid med å stimulere til tettere kobling mellom næringslivet, entreprenører, investorer og offentlige aktører. Det ble i 2023 etablert et formelt samarbeid gjennom en *helseinnovasjonsarena*. Det kan bidra til å øke hastigheten på omstillingsarbeidet innenfor helse og velferd i Trondheim kommune. Satsingen bidrar til en tettere kobling mellom helsepersonell, næringsaktører og forskningsmiljø, og det utvikles nye arena for dialog og utvikling.

Horisont2020-prosjektet +CityxChange med Trondheim som europeisk foregangsby for

innovative energi- og mobilitetsløsninger er nå ferdigstilt. Prosjektet i Trondheim er ett av få slike prosjekt som har lyktes og levert iht. kontrakter og nøkkelindikatorer.

Prosjektet ble avrundet i oktober 2023 med en stor nasjonal sluttkonferanse med deltakelse og bidrag fra flere aktører (eiendom, finans, energiselskap, teknologibedrifter, FoU, m fl).

Gjennom prosjektet er det identifisert en rekke såkalte utnyttbare resultater, med et tydelig kommersielt potensial; 11 av disse er utviklet i Trondheim. For alle disse løsningene er det utarbeidet utnyttelsesplaner, egne analyser og man har vurdert åndsverk/patentrettigheter. Det er også gjort egne vurderinger av hvor modne løsningene er i forhold til kommersialisering. To produkt har kommet spesielt langt: Aneos løsning for lokale energimarked, og FourC sin mobilitetsplattform -og løsning: Mobee.

Prosjektet har fått betydelig interesse og oppmerksomhet utenfra, som bl.a. vises i totalt 62 medieoppslag. Åtte spinoff-prosjekt er igangsatt, og samarbeid er etablert med UT-prosjektet og Renergy Cluster for å jobbe videre med kommersialisering av løsninger fra +CxC.

Mål 3: Trondheim har et innovasjonsdistrikt i verdensklasse innen 2030

Vi skal være pådriver i å videreutvikle innovasjonsdistriktet og kunnskapsaksen fra Nyhavna til Sluppen. I partnerskap vil vi kommunisere og skape møteplasser og arrangementer som styrker koblingene mellom aktørene og bidrar til økt innovasjon og bærekraftig utvikling.

Måloppnåelse:

- En viktig del av innovasjonsdistriktsatsingen er å være pådriver og koordinator for den fysiske utbyggingen av Teknologihovedstaden og studiebyen. I 2023 var hovedfokus å slutføre planarbeidet for NTNUs campussamling, og følge opp gjennomføringsfasen for Norsk havteknologisenter. Arbeidet med næringsprogram for Nyhavna ble satt i gang for å styrke den nordlige delen av Kunnskapsaksen etter prinsipper for innovasjonsdistrikt: kobling av kunnskapsbyutvikling, næringsutvikling og byutvikling
- Alle planforslagene for NTNU campussamling og - utvikling ble vedtatt i bystyret i mars 2023, i tide før den statlige, eksterne kvalitetssikringen
- NTNU campussamling fikk oppstartsbevilgning i statsbudsjettet 2024, og vedtatt ramme på 6,6 mrd
- Realisering av Norsk havteknologisenter fortsatte på Tyholt med bygging av Professor Mørchs hus og klargjøring for bassengbygget, og på Torgard med første tester i konstruksjonlaboratoriet og åpning av maskinlaboratoriet høsten 2023
- Oppgradering av møteplass i Elgeseter park ble prioritert i 2023, med ferdigstilling av fase 1 til kick-off fadderarrangement ved semesterstart og bruk for UKA '23

Mål 4: Trondheim er den mest attraktive byen i Norge

Vi skal bidra til å forankre, styrke og markedsføre merkevarestrategien Home of Nordic Flavours. Vi skal styrke arven etter europeisk matregion gjennom å bevare og videreutvikle kompetanse, tiltrekke oss internasjonale arrangement og være et godt vertskap for

internasjonale arrangement. Vi skal utarbeide en strategi for Midtbyen med fokus på flere folk i Midtbyen og jobbe for at flere besøker Trondheim og for strategiske flyruter.

Måloppnåelse i 2023:

- Sjømatfestivalen Norway Seafood Festival ble arrangert i Trondheim for første gang
- Trøndersk Matmanifest ble fornyet under Trøndersk Matfestival 2023
- Trondheim var vertskap for World Cheese Award - et arrangement som samlet 4502 oster og osteelskere fra alle verdenshjørner i Spektrum
- Arbeidet med Ski-VM 2025 er i rute til arrangementet går av stabelen i 2025
- Vi gjennomførte i samarbeid med flere frokost-/lunsjkafé som lavterskeltilbud for ungdom på ulike skoler eller fritidsarenaer i Trondheim, og prosjektet Reservemat som leverer ut skolemat til elever.
- Vi etablerte et samarbeid om rekruttering til matfag, og gjennomførte diverse aktiviteter som Climathon, matnettverk og Lamomat.
- Trondheim kommune har gjennomført to pilotprosjekter for å redusere matsvinn. Deltakende enheter reduserte matsvinnet med hhv 46 og 49 prosent i løpet av pilotperioden. Det er i etterkant satt i gang tre nye prosjekt for å teste metodikken.
- Gjennom Luftfartsforum Trøndelag har vi jobbet med flere direkteruter for å legge til rette for den sterkt økende interesse for Norge blant internasjonale markeder, spesielt i Europa.
- Kommunen deltar aktivt i Cruiseforum Trondheim, som jobber for et mer bærekraftig reiseliv. 54 prosent av cruiseanløpene i 2023 var klare for mottak av landstrøm. Det er sendt søknad til Enova om støtte for landstrøm til alle cruiseanløp. Antall anløp har økt fra 92 i 2022 til 108 i 2023, og antall besøkende har økt fra 136 014 i 2022 til 177 728 i 2023.
- Arbeid med ny Midtbystrategi ble igangsatt. Den planlegges politisk vedtatt våren 2024.

Mål 5: Offentlige anskaffelser stimulerer til innovasjon og utvikling av produkter, tjenester og sirkulære løsninger

Vi skal, gjennom metodikk for innovative offentlige anskaffelser, bidra til at det etableres avtaler for produkter og tjenester som ivaretar kommunens fremtidige behov. Samtidig skal anskaffelsene tilfredsstillende klima og miljøkrav for å nå fastsatte mål.

Måloppnåelse: Klima- og miljøkrav vurderes i alle anbudskonkurranser, og unntak begrunnes i protokollen.

- Vi vurderer miljøkriterier til 30 prosent eller høyere av tildelingskriteriene i alle anbudskonkurranser hvor det er besluttet å ha miljøkriterier
  - I alle anskaffelser vurderes å øke vektning av tildelingskriterier på miljø utover 30%. Begrunnelse for vektning protokollføres.
- Vi vurderer om det er hensiktsmessig å benytte rammeverk for innovative offentlige anskaffelser i alle anbudskonkurranser
  - Alle anbudskonkurranser som følger rammeverk for IOA registreres i Merccell
- Kommunens anskaffelsesstrategi er revidert og vedtatt av bystyret. Den skal gi mer handlingsrom for bærekraftige og innovative anskaffelser.

- En oppgradering av kommunens e-handelsløsning er gjennomført. Utarbeidelse av kontraktsstrategi/kontraktsplan for alle rammeavtaler som forvaltes av Innkjøpstjenesten er iverksatt
- Vi har tilrettelagt for at alle som jobber med anskaffelser i Trondheim kommune kan benytte vårt etablerte konkurransegjennomføringsverktøy og kontraktadministrasjonsverktøy Mercell
- Det er det er ansatt personell for kontraktsforvaltning som tilrettelegger for regelmessig oppfølging av våre avtaler, også med fokus på lønns-og arbeidsvilkår og klima- og miljø
- Støtteordning til klimaomstilling for Bygg -og anleggsbransjen ble oppretta mot slutten av 2023. Støtteordningen tilrettelegger for tilskudd til å kjøpe inn elektriske anleggsmaskiner, og utredningstøtte til utslippsfrie byggeplasser.
- Deltakelse i Styringsgruppe for FoU-prosjektet “Bærekraftige anskaffelser for de vanlige byggeprosjektene”. Et prosjekt rettet mot Bygg -og anleggsbransjen for å bidra til innovative anskaffelser Målet er å finne helt konkrete tildelingskriterier som fremmer sirkulære løsninger og bærekraftstiltak i byggeprosjekter. Prosjektet er unikt i nordisk sammenheng.. Prosjektet utvikles og gjennomføres i partnerskap med Trøndelag fylkeskommune, EBA, Næringsforeningen, SINTEF/NTNU, Prosjekt Norge og RIF.
- Trondheim kommunes innkjøp av norsk- og lokalprodusert mat økte fra 40 prosent i 2022 (av 85 mill) til 50 prosent i 2023 (av 94 mill).
- Det ble gjennomført markedskonferanse/workshop for leverandører av mat til Trondheim kommune

15. Klima- og miljøtjenester

Driftsregnskapet

Tabell 15.1 Resultat 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	60,8	60,9	63,6	2,7

Området fikk et mindreforbruk på 2,7 millioner kroner i 2023. 0,7 millioner kroner av mindreforbruket skyldes bedre resultat enn budsjettert for piggfriordningen. Den ordinære driften av tjenesteområdet hadde 2,0 millioner kroner i mindreforbruk.

Mål og indikatorer

Periodemål 1: Vi skal ha rent vann i byens havneområder.

Indikatorer:

Miljømålene tilknyttet etterdriften av Renere havn og Killingdal-prosjektet.

Måloppnåelse:

Overvåkning er gjennomført i tråd med overvåkningsprogram fastsatt av Miljødirektoratet. Det er avdekket at forurensing fra land truer miljømålene. Antageligvis skyldes dette forurensing fra aktivitet på land, direkte i sjø eller som fraktes via vassdrag. Utslippet fra utskipningshavnen (nedlagt utskipningshavn fra gruvedrift) fra Killingdalparken er redusert betydelig fra 50 prosent i 2022 til 70-90 prosent i 2023. Stabiliteten på rensingen er også forbedret, men utslippet bryter klart med kravene i utslippstillatelsen gitt av Miljødirektoratet. Det er også avdekket mye forsøpling på sjøbunn, og et betydelig kloakkutslipp i Ladebekken og området rundt Nyhavnabassenget.

Trondheim kommune må begrense avrenning fra forurensningskilder på land, og få kontroll over utilsiktet utslipp til små bekker via avløp som er feilkoblet. Det er også nødvendig å sikre stabilitet og forbedring i renseteknologien i Killingdal, og avklare eierskapet til forurensingen.

Periodemål 2: Stanse tap av naturmangfold

Indikatorer:

Nyrestaurert bekkeareal tilgjengelig for gyting og/eller forekomst av årsyngel av sjøørret. Antall dekar økologisk korridor opprettholdes (arealbruksdata).

Måloppnåelse:

I 2022 og 2023 ble det prioritert å gjennomføre omfattende restaureringstiltak i de to viktigste genbanker for sjøørret, Leirelva og Vikelva. Tiltakene var å styrke tidligere og eksisterende gyte- og oppvekstområder, og utbedre vandringsmulighetene for fisk. Allerede høsten 2022 ble det observert tegn på massiv gyteaktivitet i bekkene (ikke

tidligere observert i denne skala). Sikre bevis for at det har vært vellykket gyting høsten 2022 fikk vi ved fiskeundersøkelser høsten 2023. Da ble det målt markert økning i yngelproduksjonen av sjørret sammenliknet med målinger før tiltak i 2022. I 2023 har tilgjengelig bekkeareal for gyting av sjørret økt med ca 1200 kvadratmeter til totalt 61200 kvadratmeter. Dette er en økning på nesten 2 prosent av totalt estimert areal i 2022. I tillegg er ca 3 kilometer bekkestrekning optimalisert for å bedre oppveksthabitater for sjørret. Dette tilsvarer over 5 prosent av dagens tilgjengelige bekkestrekning for sjørret i bekker i Trondheim.

Det er fortsatt en utfordring at kvaliteten på gyteområder for sjørret blir redusert som følge av nedslamming/begroing. Hovedårsaken er stadig mer graving og arealendring i nedbørfeltene som bidrar til betydelig partikkelavrenning til vassdrag. Fysiske inngrep i vassdragene som fører til at kantvegetasjonen med busker og trær blir borte, har negative effekter for livet i og langs vann. Inngrep kan bl.a. omfatte hogst, utbygging og erosjonssikring. De økologiske korridorene Nidelvkorridoren, Leinstrandkorridoren og Leirelvkorridoren er sentrale for å opprettholde mangfoldet av dyr og planter og for å sikre kontakten mellom Bymarka og skogområdene i øst. Målet om å opprettholde antall dekar økologisk korridor er ikke nådd. Det siste året har reduksjonen vært på ca 95 dekar. Samlet sett er arealet for Leinstrandkorridoren og Leirelvkorridoren redusert med omtrent 347 dekar siden 2018. Dette tilsvarer en reduksjon på 2,8 prosent. 2023 er det året nest etter 2018 der mest areal forsvant. Utviklingen går i negativ retning.

Periodemål 3: Folkehelse - I 2025 skal ingen eksisterende grunnskoler og barnehager ha utendørs oppholdsareal som ligger i rød eller oransje sone (skal ha under Ld 60 dBA). Helsehus og eldrecenter skal ikke ha veistøy på fasade høyere enn Ld 60 dBA.

Indikatorer: Antall nye meter med støyskjerming i støyutsatte uteområder på grunnskole/barnehage og fasade eldrecenter/helsehus.

Måloppnåelse:

Det er ikke gjort støyskjermingstiltak på kommunal veg i 2023. I 2021 utførte COWI en utredning av støy på de mest støyutsatte institusjonene (skoler, barnehager og helse- og velferdssenter). Basert på denne er det per nå spilt inn behov for midler for totalt fem institusjoner. Det er avsatt midler for disse gjennom Miljøpakken. Ett prosjekt er avklart og overført Kommunalteknikk for detaljprosjektering (Majorstuen barnehage), og planlegges utført i 2024 (etter en del forsinkelser). I tillegg har kommunen vedtatt å senke fartsgrensen forbi Valset barnehage fra 40 til 30 km/t. Dette endrer støybelastningen og gjør at støyskjermingsbehovet der bortfaller.

Sjetne barnehage og Flatåsen skole har ikke kommet like langt i prosessen som Majorstuen barnehage, men det er avsatt midler og Mobilitet- og samferdselsenheten vil overføre prosjektet til Kommunalteknikk for detaljprosjektering. Etter hva vi er kjent med vil selve støyskjermingstiltakene bli gjennomført i 2025. Bakklandet menighets omsorgssenter ligger langs fylkesveg, og vi har ikke detaljert kjennskap til status i prosessen. I tillegg utredet COWI støyforhold langs fire trafikkerte kommunale veier. Det er spilt inn støyskjerming og lokale tiltak for to av disse. Støyskjermingstiltak i Odd Husbys

veg er under detaljprosjektering hos Kommunalteknikk og utføres i 2024. Når det gjelder Industrivegen er det gjort forarbeid, og prosjektet overføres til Kommunalteknikk for detaljprosjektering. Bygging av støyskjerm skjer sannsynligvis i 2025. Hovedutfordringen for skjermingstiltak er å få gjennomslag i Miljøpakken for større støyskjermingsprosjekter på E6 og fylkesveier.

16. Samferdsel

Området består av Mobilitets- og samferdselsenheten og Trondheim Parkering.

Samferdselsområdet jobber for at alle i Trondheim skal ha tilgang til trygg, miljøvennlig og effektiv transport. Vi utvikler overordnede planer for person-, næring- og godstransport. Vi jobber med å planlegge og bygge ny infrastruktur, og forvalter bruken av eksisterende vegnett. Vi samarbeider med andre myndigheter om havneutvikling, jernbane og kollektivtransport. Området ivaretar myndighet for parkering. Samferdselsområdet har ansvaret for å ivareta Trondheim kommunes interesser i Miljøpakken-samarbeidet.

Gjennom byvekstavtalen har Trondheim kommune forpliktet seg til at vekst i persontransporten skal skje ved at flere går, sykler eller reiser kollektivt. Gjennom Miljøpakken foreslår, planlegger og videreutvikler vi tiltak for dette. For å få flere til å gå, sykle og reise kollektivt, utarbeider området overordnede samferdselsplaner som angir kvalitet og sammenheng i transportnettene. Planene viser hvilke tiltak som har best effekt og danner grunnlag for prioritering av prosjekter i Miljøpakken. Samferdselsområdet er også ansvarlig for utbygging av infrastruktur til ladestasjoner og drifting av disse på kommunal grunn.

Driftsbudsjett

Tabell 16.1 resultat 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik regnskap og revidert budsjett
Millioner kroner	-90,3	-87,9	-76,5	13,8

Samferdselsområdet fikk i 2023 et resultat som var 13,8 millioner kroner bedre enn budsjettet. Dette skyldtes både høyere inntekter og lavere kostnader enn budsjettet. Hovedårsaken på inntektssiden var at parkeringsinntektene ble 8 millioner høyere enn budsjettet på grunn av flere parkeringer, flere bøter og økt pris per time.

Årsaken til de lavere driftsutgiftene i 2023 skyldes i hovedsak vakante stillinger gjennom året ved Trondheim parkering og ubenyttede utredningsmidler hos Mobilitets- og samferdselsenheten.

Kollektivfondet fikk en avkastning på 1,9 millioner kroner i 2023. Kollektivfondet skal bidra til at innbyggerne i Trondheim kommune får et bedre kollektivtilbud ved målrettet bruk av kollektivfondets årlige utbytte. I 2023 er avkastningen benyttet til trikkedriften i tråd med vedtektene til fondet.

Mål og indikatorer

Mål 1: Bymiljøet fremmer god helse og aktive reiser slik at flest mulig kan delta aktivt i samfunnslivet. Samferdselssatsingen har store bidrag til folkehelse, og reduserer presset på helse- og velferdstjenestene. Satsingen bidrar til at flere eldre, unge og mennesker med nedsatt funksjonsevne kan delta i samfunnet og klare seg selv i større grad.

Indikator 1: Antall rullende piggdekkkontroller gjennomført (ambisjon: minimum seks årlig)

Status 2023: Ingen gjennomført.

Utfordring: Statens vegvesen har ikke hatt mulighet til å ta med Trondheim Parkering på rullende kontroller.

Indikator 2: Antall barn som går eller sykler til skolen (ambisjon: 90 prosent innen 2025)

Status 2023: 84 prosent av barna går eller sykler til skolen i sommerhalvåret og 75 prosent i vinterhalvåret. Dette gir et gjennomsnitt på 79,5 prosent.

Indikator 3: Andel gående (ambisjon: økning)

Status 2023: Tallene for 2023 er ikke publisert, men 28 prosent av reisene foretatt av bosatte i Trondheim i 2022 ble tatt til fots. Dette er en nedgang på et par prosentpoeng fra 2020.

Indikator 4: Sykkelandel (ambisjon: 15 prosent innen 2025)

Status 2023: Tallene for 2023 er ikke publisert, men i 2022 var sykkelandelen ni prosent, og man er dermed tilbake på samme nivå som i 2019, før koronapandemien førte til en liten nedgang.

Indikator 5: Antall parkeringsplasser reservert for HC-parkering på gateplan (ambisjon: opprettholde)

Status 2023: Trondheim kommune har opprettholdt antall reserverte HC-parkeringsplasser.

Mål 2: Vi har et arealeffektivt og miljøvennlig mobilitetstilbud. Samferdselsatsingen skal gi befolkningen mer og grønnere mobilitet med de arealene vi allerede har avsatt til samferdsel.

Indikator 1: Andel kjørte personbilkilometer (ambisjon: - 20 prosent innen 2025)

Status 2023: Det har vært en liten økning i antall personbilkilometer inn og ut av kommunen, men også innad i kommunen.

Indikator 2: Andel lette nullutslippkjøretøy i bilparken i Trondheim Parkering (ambisjon: 100 prosent innen 2025)

Status 2023: Det er ved utgangen av 2023 to fossile kjøretøy igjen.

Utfordring: Et av planlagte bytter ble forsinket og vil bli levert tidlig 2024. Det er tatt en avgjørelse om å beholde det andre fossile kjøretøyet som en reservebil, fordi kjørelengden er så kort at det har blitt vurdert som mer miljøvennlig å beholde denne enn å produsere en ny el-bil.

Indikator 3: Antall kommunale ladeplasser (ambisjon: i henhold til kommunens strategi for elbil-lading)

Status 2023: Det er i Ladepakke 1 opprettet 49 kommunale ladeplasser og 11 ladeplasser reservert for bildeling.

Indikator 4: Antall parkeringsplasser etablert til bildeling (ambisjon: 300 innen 2025)

Status 2023: Det er 61 ferdig etablerte bildelingsplasser.

Mål 3: Mobilitetstilbudet i Trondheim gjør næringslivet grønnere og mer

konkurransedyktig. Trondheim går foran for å gjennomføre det grønne skiftet. Vi tilrettelegger for at kunnskapsmiljøene og næringslivet kan finne nye løsninger, og bidrar til effektiv næringstransport og bidrar til å øke andelen nullutslippskjøretøy.

Indikator 1: Ta i bruk nye og innovative mobilitetsløsninger i samarbeid med næringslivet

Status 2023: Arbeid med mobilitetsløsninger med næringslivet har ikke vært ledet på tjenesteområde for samferdsel, men på tjenesteområde for næring.

Indikator 2: Legge til rette for miljøvennlig bylogistikk i planleggingsarbeidet

Status 2023: Arbeidet med bylogistikk har ikke kommet så langt som ønskelig.

Utfordring: Ressursutfordringer har ført til at planleggingsarbeidet ikke har startet. Dette forsøkes løst ved å flytte arbeidet til Miljøenheten i 2024.

Indikator 3: Antall reserverte lasteplasser opprettholdes

Status 2023: Til tross for reduserte parkeringsplasser er antall reserverte lasteplasser opprettholdt.

Indikator 4: Næringstransport gjennom bommene - drivstoffbruk

Status 2023: Bomfritak for el-varebiler og tungkjøretøy på biogass ble vedtatt i 2023 og iverksatt i 2024.

17. Plan- og bygningstjenester

Driftsregnskapet

Tabell 17.1 Regnskap og budsjett for plan- og bygningstjenester 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	77,4	83,1	75,2	5,8

Tjenesteområdet har et mindreforbruk på 5,8 millioner kroner i 2023. Mindreforbruket skyldes at det er brukt noe mindre på plan- og kart- og arkitekturtjenester enn budsjettert.

Måloppnåelse

Periodemål: Vi sikrer arealnøytral byutvikling som gjør det lett å leve miljøvennlig.

Måloppnåelse

Trondheimsområdet vokser med rundt 3000 innbyggere i året. Nullvekstmålet sier at personbiltrafikken på tross av dette ikke skal øke, den skal ha null vekst, og at all vekst i persontransport skal skje med kollektiv, sykling og gange. Målet er nedfelt i byveksttalen. Ut over dette vedtok bystyret en ambisjon om en reduksjon av andel kjørte personbilkilometer på 20 prosent innen 2025 ved behandlingen av budsjettet i 2022. Dette er ikke oppnådd. Det har vært en liten økning i antall personbilkilometer i 2023, både inn og ut av kommunen og innad i kommunen.

I ny kommuneplanens arealdel (KPA), som ble sendt til sluttbehandling i 2023, foreslo kommunedirektøren:

- Tilbakeføre mye areal til landbruks-, natur- og friluftslivsområder (LNF)
- Ikke legge ut nye boligfelt
- Holde bystrukturen samlet ved å videreutvikle den bygde byen
- Avslå planinitiativ i strid med KPA

I forslaget var det lagt inn flere tiltak for at det skal være lettere å leve miljøvennlig, som senket krav til parkering for bil, at flere får et sterkt lokalt sentrum i KPA, og at flere kan bo der det er lettest å leve miljøvennlig. Forslag til KPA foreslo også deleløsninger i større boligprosjekt.

I kommunedelplanen for Klett ble det vedtatt å bevare matjord og bistå med en forsiktig utvikling av tettstedet. Vi har videre prioritert rask framdrift for planene i sentrumsområdene der det er lettest å leve miljøvennlig. Et eksempel er Nyhavna, der vi har satt av en 50 prosent stilling for å koordinere planene i området med egen intern styringsgruppe. Av samme grunn har vi prioritert områdeplanen på Tempe/Sorgenfri høyt. Planen ble sendt til politisk førstegangsbehandling i 2023.

Vi har prioritert behandling av Miljøpakkens planer og Bane NORs planer for tospors

jernbane ved Lademoen og Skansen stasjon høyt. Planene ble vedtatt i tråd med forventet framdrift.

For å være en pådriver for å gjøre Trondheim til en klimanøytral by, i tråd med Parisavtalen og andre internasjonale klimaavtaler, la vi inn bestemmelser i forslaget til ny KPA om føringer for klima- og miljøvennlige byggeprosjekt. I tillegg ønsker vi å hindre utbygging av karbonrike arealer som myr eller skog med høy bonitet.

Våre to klimakoordinatorer har opprettet et nettverk mellom klimakoordinatorer på plansiden i storbyene. Der henter de kunnskap og utvikler rutiner som brukes til opplæring internt.

Byggesakskontoret har gjennomført mange tilsyn knyttet til klimarelaterte utfordringer, flomutsatte områder, havstigningsutfordringer og avfall. Kontoret er restriktiv til å gi dispensasjoner fra kravet til størrelse på uterom etter kommuneplanens arealdel. Vi bidrar aktivt til arbeidet med Møllenbergprosjektet.

På Lade og Nyhavnaområdet har flere planer innsigelser. Disse står til vi får vedtatt en mobilitetsplan for området. Det gjør at boligbygging i områder der det er lett å leve miljøvennlig står på vent, mens boligbygging i områder som vi vet at medfører mye bilkjøring, ikke bremses.

Forvaltning av kommunens egne data er spredt på flere fagmiljøer, og det mangler felles rutiner som sikrer effektiv dataflyt. Detaljeringsgraden på nasjonale kartdata er for lite detaljert for plan- og byggesaksbehandlingen. Det gir utfordringer i forvaltningen, som fare for feilvurderinger i saksbehandlingen.

Periodemål: Alle i Trondheim har tilgang på et grønt og attraktivt bymiljø.

Måloppnåelse

Arbeidet med ny arkitekturstrategi har vært prioritert og er nå i slutfasen. Planen sendes på høring våren 2024. Strategien er en av flere kvalitetsstrategier som skal sikre at vi fortetter Trondheim med kvalitet og samtidig styrker byens attraktivitet og egenart.

Vi har ivaretatt verneklassifiserte bygg og områder i forslag til ny KPA ved å ta inn flere hensynssoner for bevaring. Vi har også gitt råd og veiledning om bygningsvern og kulturmiljø, og fulgt opp relevante tilskuddsordninger i samarbeid med eierne. I sum bidrar tiltakene til at tap av viktige kulturminner holdes lavt. Målet er at ingen bygg i verneklasse A og B (og F) skal rives. To bygg i verneklasse B er registrert revet det siste året, ingen av disse var i Midtbyen. Ingen bygg i verneklasse A eller F (fredet) ble revet i 2023.

Møllenbergprosjektet har arbeidet med å bedre de fysiske og sosiale forholdene i den særegne sentrumsnære bydelen Møllenberg. Variert og godt bomiljø, bedring av fysiske kvaliteter, økt næringsvirksomhet og begrenning av ytterligere hyblifisering av bydelen har vært førende for arbeidet. Bydelen er nå også valgt ut til å inngå en ny avtale med staten om å bli en områdesatsing.

Periodemål: Trondheim har et attraktivt næringsliv og kunnskapsmiljø, med rett virksomhet på rett sted og nok næringsareal.

Måloppnåelse

Alle planer som omhandler NTNU Campussamling er vedtatt og stadfestet i 2023 i tråd med fremdriftsplanen.

Vi har utredet næringsareal i arbeidet med KPA og har sendt flere næringsområder på tilleggshøring. Vi har i tillegg utarbeidet en bedre oversikt over behovet for næringsareal, og det er ansatt en byplanlegger med særskilt næringskompetanse.

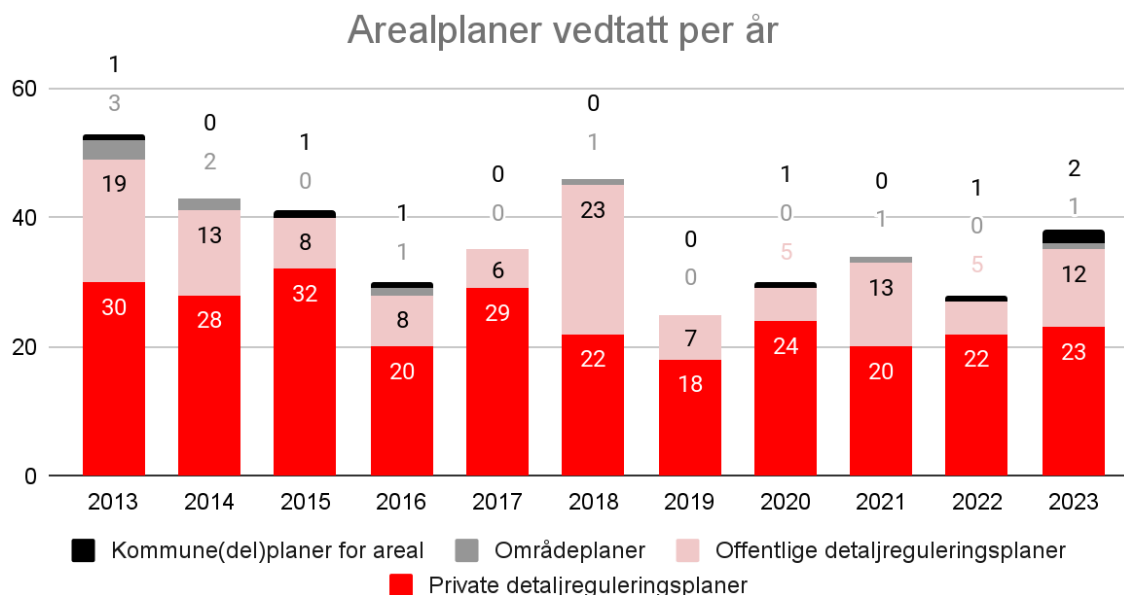
Periodemål: Plan- og byggesaksprosessene er effektive og legger til rette for medvirkning og involvering.

Måloppnåelse

Vi har innført nytt sakssystem og inngått pilotavtale i regi av kommunesektorens organisasjon (KS). Vi skal samarbeide med leverandøren for å påvirke systemet til å bli bedre tilpasset innføring av elektronisk plansaksbehandling.

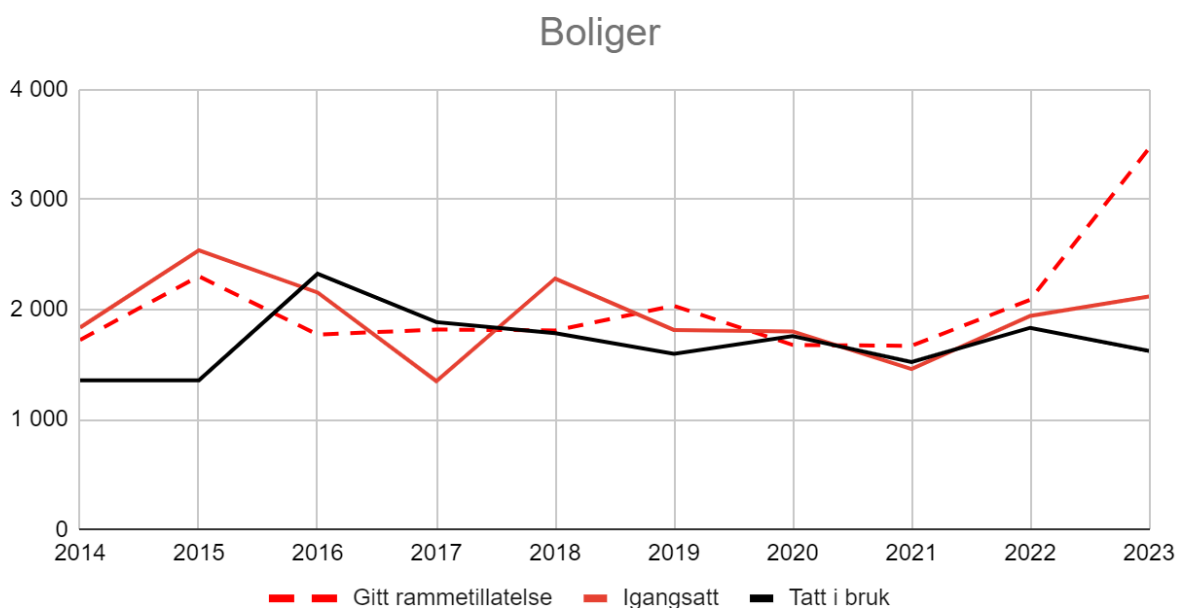
Vi har testet ut å avslutte planinitiativ så tidlig som mulig dersom forslag åpenbart er i strid med ønsket byutvikling. Avslagssakene er løftet til bygningsrådet. Antall vedtatte planer har økt noe fra 2022.

Figur 17.1 Arealplaner vedtatt per år

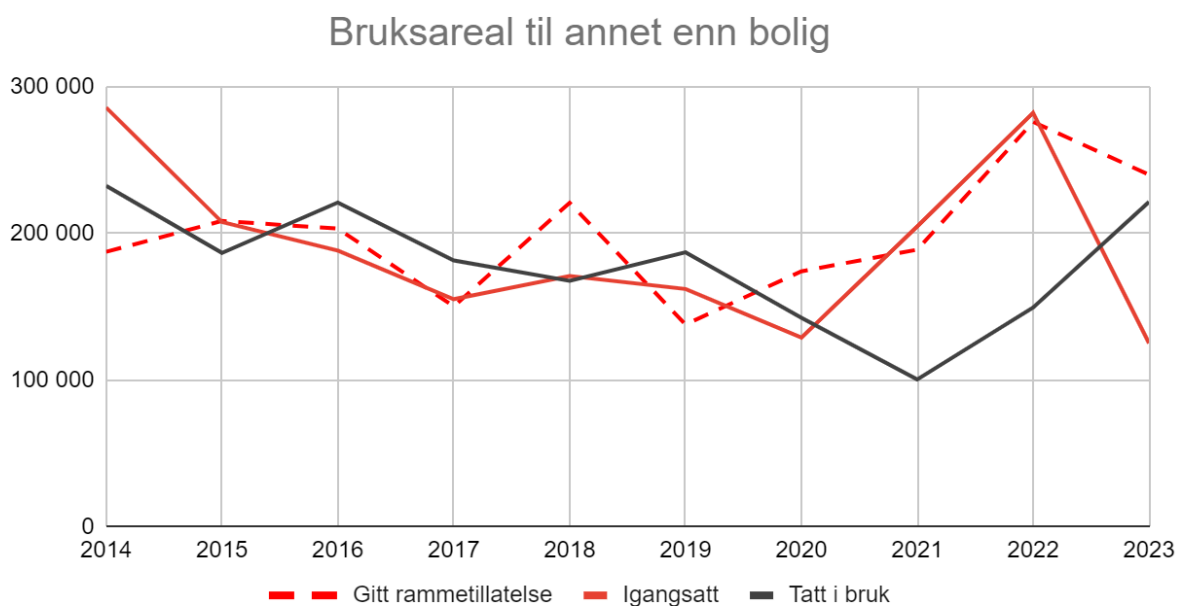
Det ble gitt litt flere tillatelser til boligbygging i 2023 enn i 2022, men noe færre ferdiggattester og midlertidige brukstillatelser. En tredjedel av boligene gitt igangsettingstillatelse var en ny SIT-studentby på Nardo (724 boenheter). Det har vært en kraftig økning (66 prosent +) i antall boliger gitt rammetillatelse sammenlignet med fjoråret.

Figur 17.2 Igangsatte og fullførte boliger 2014-2023. Kilde: SSB Tabeller 05940 og 05889

“Boliger tatt i bruk” er her definert som de med midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest.

Figur 17.3 Bruksareal til annet enn bolig 2014-2023. Kilde: SSB Tabeller 05939 og 05887

“Tatt i bruk” er her definert som bruksareal med midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest.

Saksbehandlingstid for oppmålingstjenester etter matrikkelloven har over tid blitt redusert til åtte uker, hvilket er halvparten av lovpålagt frist. Det opprettes færre grunneiendommer, mens andre typer eiendomssaker øker. Dette er naturlig utvikling i en

by som fortettes, i tillegg til at andre utenforstående faktorer spiller inn på utviklingen i bolig- og eiendomsmarkedet. Saksbehandlingstid for saker etter eierseksjonsloven er fem uker, hvor lovpålagt frist er tolv.

Vi har ansatt en medvirkningskoordinator og en tjenstedesigner som kan jobbe systematisk med forbedringsprosesser, medvirkning, kommunikasjon og innsiktsarbeid.

Vi har testet å stille ut og informere om pågående planarbeid i fysiske byrom og på bibliotekene i form av utskiftbare plansjer og digital infoskjerm.

Vi har lagt til rette for at ideelle og frivillige aktører kan ta en større rolle i utviklingen av bydelene. Dette har de gjort ved å holde flere foredrag, deltatt i debatter og avholdt folkemøter for Ranheim, Sanden og Løkkan.

Byggesakskontoret har igangsatt flere konkrete tiltak for å minimere tap av gebyr.

De nasjonale digitale felleskomponentene og -tjenestene som tilbys er ikke tilfredsstillende implementert i kommunens løsninger. Disse er nødvendige for ytterligere digitalisering av plan- og byggesaksprosessene. Dette gjør at viktige integrasjoner mellom systemer mangler og vanskeliggjør en mer effektiv digital dataflyt.

Vi får flere innsigelser enn de andre storbyene. I treårsperioden 2020-2022 fikk halvparten av reguleringsplanene som ble sendt på høring en innsigelse mot seg. Det er høyere enn i Stavanger (43 prosent), Bergen (38 prosent) og Oslo (29 prosent). Vi får svært mange dispensasjoner i områder der vi har gamle og dels utdaterte reguleringsplaner. Flere byggesaker er opphevet hos Statsforvalteren på grunn av dette.

Nøkkeltall

Tabell 17.2 Saksbehandlingstid plan- og byggesaksbehandling 2018-2023. Tid i uker. Kilde: SSB

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saksbehandlingstid private reguleringsplaner *	54	56	53	39	50	59
Saksbehandlingstid byggesaker med 12 ukers frist	7	6	5	7	7	8
Saksbehandlingstid byggesaker med 3 ukers frist	3	3	2	2	2	3
Saksbehandlingstid oppmålingsforretning	9	9	9	9	8	8

*Viser saksbehandlingstid fra høringsfrist til 1.gangshøring til planen er vedtatt i bystyret. Inkluderer administrasjonens, de folkevalgte og forslagsstillers saksbehandlingstid, samt eventuelle ekstra høringer.

Saksbehandlingstid for private reguleringsplaner vedtatt i 2023 var høyere enn året før. Det er relativt få private reguleringsplaner som blir vedtatt hvert år (rundt 20 planer). Et par omstridte reguleringsplaner kan fort øke den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden. Det inkluderer tid brukt på ekstra høringer, politisk behandling og utsettelse, forslagstillers

tilrettelegging og mekling om innsigelser.

Tabell 17.4 Antall saker plan- og byggesaksbehandling 2018-2023. Kilde: SSB/KOSTRA

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Behandlede reguleringsplaner	45	25	29	34	27	35
Behandlede byggesøknader	1 674	1 087	1 740	1 784	1 295	1 604
Antall nyopprettede matrikkelenheter (grunneiendommer)	325	276	186	210	228	173
Antall nyopprettede seksjonerte matrikkelenheter	1 275	1 975	1 493	1 334	1 640	1 657

18. Tekniske tjenester

Driftsregnskapet

Tabell 18.1 Regnskap og budsjett for tekniske tjenester 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	1 090,1	1 035,8	687,5	-54,3

Tekniske tjenester har totalt et merforbruk på 54,3 millioner kroner i 2023. 39 millioner kroner av dette skyldes at selvkostområdene innenfor området gikk med merforbruk. Hovedårsaken til dette er at avfallsområdet hadde 40 millioner kroner i merforbruk. Merforbruket for den bykassefinansierte delen av tjenesteområdet var på 14 millioner kroner. Hovedårsaken var at det ble brukt 12,5 millioner kroner på vedlikehold av kommunens parkeringshus og at det ble asfaltet noe mer enn budsjettet.

Måloppnåelse

Periodemål: Alle i Trondheim skal være trygge i trafikken

Måloppnåelse

Bygging og godt vedlikehold av sykkelveier, snarveier og fortau bidrar til at syklende og gående blir tryggere i trafikken. I tillegg er standarden på vegsystemet til kommunen med tanke på belysning og drift viktig. I 2023 ble i overkant av 2 kilometer bolig-gater renoverert (ambisjon 600 meter per år), og det er registrert i gjennomsnitt 220 mørke gatelys daglig i denne perioden (ambisjon maksimalt 250 mørke veglysløspærer per dag i gjennomsnitt fra 1. august -1. mai).

I vinterhalvåret er det flere fortau som blir snøopplag. Her legges brøytesnø, og myke trafikanter må bruke veibanen. Det er satt standarder for vinterdrift, men det er likevel utfordringer knyttet til økonomiske rammer og innbyggernes forventninger.

Periodemål: Alle i Trondheim skal ha god luftkvalitet

Måloppnåelse

Kommunen støvdemper grusveier og sørger for at entreprenører reduserer støv i forbindelse med anleggsarbeid på offentlig veg. Den årlige hovedrengjøringen starter på våren når veiene blir bare. Rengjøringen følger en plan som legges ut tilgjengelig for innbyggere på nett. I 2023 var vi tidligere ferdig enn foregående år.

Vi tar stadig nye fremskritt på miljøområdet i våre anleggsprosjekt. I 2023 har vi etterspurt utslippsfri massetransport i 11 prosjekt, og i 8 av prosjektene ble dette besvart og gjennomført. I alle anleggsprosjekt er det stilt krav om redusert støvbelastning.

Vi måler nivå av svevestøv og nitrogendioksid, for å påse at Trondheim kommune ligger

innenfor gjeldende lovverk på grenseverdier for lokal luftkvalitet. I 2023 har vi holdt oss godt under grenseverdiene for de ulike støvpartikkelnivåene.

Periodemål: Innbyggerne i Trondheim skal være fornøyde med park og friområder

Måloppnåelse

Ny kommunedelplan for friluftsliv og grønne områder ble ferdig i 2023, og planen er et godt utgangspunkt for arbeidet som skal skje på området framover. Hvert år oppgraderes flere grøntområder. I 2023 ble blant annet nye Buran aktivitetspark og Thornæssparken åpnet igjen for publikum, og et omfattende program for kommunale leke- og aktivitetsarealer ble satt i gang.

Ambisjonen for brukertilfredshet for parker og friområder er at andel fornøyde er større enn 70 prosent. I brukerundersøkelsen for sommeren 2023 var den totale tilfredsheten med parker og stier på 73 prosent. Av innspill på forbedringer fra publikum er ønske om flere offentlige toaletter. Det gjelder på alle grøntområder, men spesielt ved badeplasser.

Periodemål: Alle i Trondheim skal ha godt vann, nok vann og sikkert vann

Måloppnåelse

Trondheim vannverk forsyner i dag Trondheim kommune, Malvik kommune og store deler av Melhus kommune fra to vannkilder. Jonsvatnet er hovedkilde og Benna i Melhus er reservevannkilde for Trondheim vannverk. Vannforsyningssystemene er koblet sammen, og begge kildene leverer vann under normale driftsforhold. Bebyggelsen i Klæbu forsynes fra grunnvannskilden Fremo.

Tallene for lekkasje prosent i 2023 er ikke klare p.t, men lekkasje prosent i 2022 var på 25 prosent (ambisjon lavere enn 27 prosent). Tall for ikke planlagte avbrudd er dessverre ikke tilgjengelig (ambisjon mindre enn 1 time i snitt). Det er noe e.coli i vann fra Jonsvatnet, i 2023 er tallet for funn av e.coli i råvannet 1,96 prosent. Ambisjonen var påvisning av mindre enn 2 prosent positive prøver i råvannet.

Vi skal sikre at vannforsyningssystemet leverer tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid. Vi står foran store investeringer for å være sikker på at både hoved- og reservevannkilder og løsninger som sikrer god forsyning selv om det er brudd et sted. I tillegg er det utfordringer knyttet til sikring av anlegg og kilder.

Periodemål: Offentlige badeplasser skal ha god eller utmerket badevannskvalitet

Måloppnåelse

Ambisjonen er at det er mindre enn 500 e.coli bakterier per 100 ml i mer enn 95 prosent av antall tatte prøver.

Oppsummert for 2023 er det ingen enkeltverdier som overstiger grensen for de 9 ferskvannsbadeplassene. For de 15 saltvannsbadeplassene er det registrert 6 enkeltprøver med over 500 e.coli pr. 100 ml. Det er totalt tatt 235 prøver, og prøvene under 500 e.coli pr. 100 ml. utgjør 97,45 prosent av alle prøver som er tatt.

Der hvor kommunen får prøvesvar som viser for mye e.coli i vannet på badeplasser, utfører kommunens forurensingsgruppe undersøkelser i avløpssystemet. Det tas prøver i kummer, toaletter og rør for å avdekke mulige lekkasjer. Ved store regnskyl og i områder hvor det pågår utbygging vil det i perioder gå urensset kloakk ut i overløp. Det er i tillegg en utfordring at toaletter i nye bygg er feilkoblet.

Periodemål: Trondheim skal oppnå avfallsreduksjon, økt ombruk og økt materialgjenvinning

Måloppnåelse

Det skal legges til rette for økt ombruk av husholdningsavfallet. Minimum 55 prosent av matavfall fra husholdninger skal sorteres for materialgjenvinning i løpet av planperioden. Andelen avfall fra husholdninger levert til materialgjenvinning skal økes, og mengden avfall fra husholdninger målt i kilo per innbygger skal reduseres.

Trondheim kommune jobber målrettet med å redusere mengden avfall fra husholdninger gjennom tiltak som ombruksuka og informasjon om reduksjon av matsvinn. Mengden husholdningsavfall som går til ombruk, har hatt en jevn økning de siste årene. I 2023 gikk i overkant av 550 tonn til ombruk. Dette utgjør omtrent 1 prosent av total mengde husholdningsavfall. Det meste av varene som går til ombruk, går gjennom Trondheim Renholdsverk sin ombruksbutikk, BrukOm.

Tabell 18.2 Mengde og andel ombruk av husholdningsavfall i perioden 2020-2023

År	2020	2021	2022	2023
Ombruk i tonn	234	324	434	556
Ombruk i % av total mengde husholdningsavfall	0,3	0,5	0,7	0,9

Innføring av kildesortering av matavfall startet i februar 2023 og vil fortsette også i første halvdel av 2024. I 2023 ble det samlet inn til sammen 1769 tonn matavfall som ble levert som råstoff for produksjon av jordforbedringsprodukter og biogass. Innføring av kildesortering av matavfall for abonnenter med andre typer oppsamlingsløsninger vil starte i løpet av 2024 og pågå i noen år fremover. Spesielt gjelder dette nedgravde containere og avfallssug, hvor eksisterende anlegg må bygges om.

Parallelt med at abonnenter har fått egen beholder for matavfall, har de også fått egen beholder for glass- og metallemballasje. Vi forventer at dette fører til økt kildesortering og materialgjenvinning av glass- og metallemballasje.

Tabell 18.3 Mengde og andel avfall levert til materialgjenvinning (materialgjenvinning, kompostering, biogassproduksjon) av husholdningsavfallet i perioden 2020-2023

År	2020	2021	2022	2023
Materialgjenvinning (tonn)	22 063	19 609	20 741	23 148
% materialgjenvinning	31,8	30,5	33,3	37,9

Miljødirektoratet endret i desember 2023 veilederen for beregning av avfallsgebyr. Her ble

det lagt inn en presisering om hvilke kostnader knyttet til ombruk som hører til renovasjonsgebyret. Dette gir noen utfordringer for hvordan deler av kostnadene i tilknytning til å øke ombruk kan finansieres.

Periodemål: Innbyggerne i Trondheim skal være fornøyde med tjenesteproduksjonen knyttet til håndtering av avfall fra husholdninger

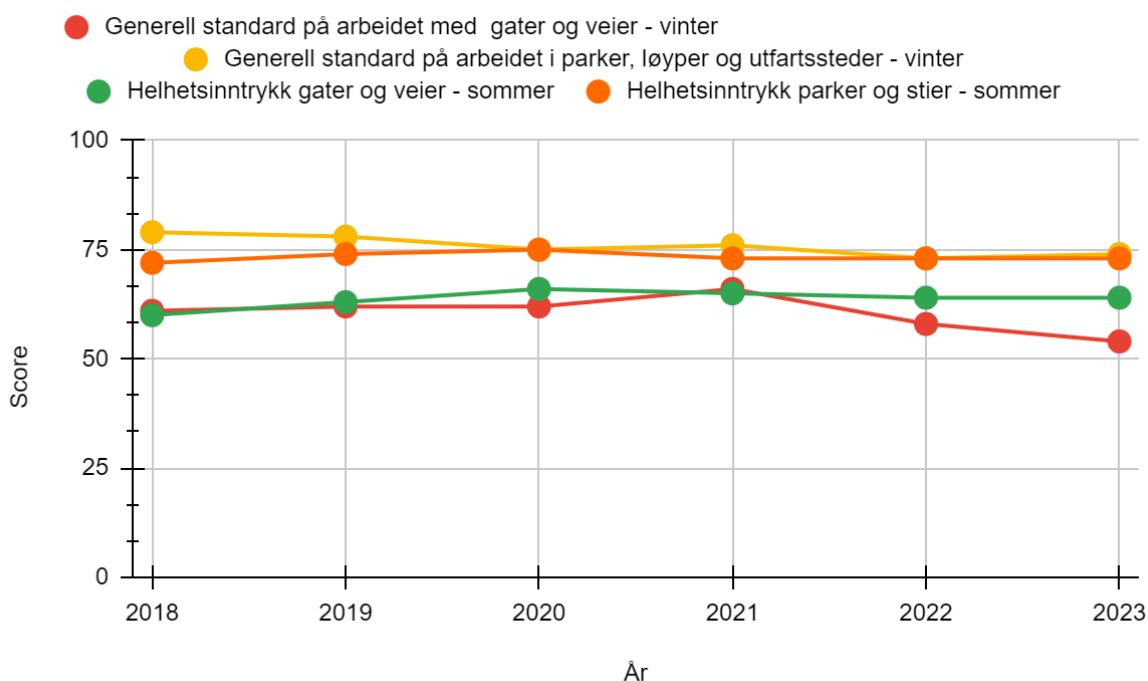
Måloppnåelse

Kundetilfredshet måles annet hvert år i forbindelse med deltagelse i Avfall Norges renovasjonsbenchmarking. Siste måling ble gjennomført i 2022 og viste 78 prosent tilfredshet, noe under målet på 80 prosent og noe nedgang fra forrige måling i 2020. En ny undersøkelse vil gjennomføres i løpet av våren 2024.

Renovasjonstjenesten er i endring med innføring av kildesortering av matavfall og henteordning for glass- og metallemballasje. En del av denne endringen innebærer også at avfall fra plastemballasje nå kildesorteres og oppbevares i sekk i stedet for beholder. Det at tjenestene er i endring kan medføre at kundetilfredsheten går noe ned, samtidig er det mange som er fornøyd med at de nå kan kildesortere matavfall.

Nøkkeltall

Figur 18.1. Standard på gater, veier, parker og stier

Figur 18.1 viser resultat fra årlige brukerundersøkelser av standard på gater, veier, parker og stier, hvor en score på 70 anses som bra. Score på vinterdrift vil variere med hvordan vinteren er. Utviklingen har vært relativt stabil for perioden 2018-2021, men viser en nedgang fra en stabil vinter i 2021 til 2022 hvor det var mer nedbør og temperatursvingninger, og en ytterligere nedgang til 2023. Brukerne er generelt godt

fornøyd gjennom hele året med standard i parker, løyper og utfartssteder.

Utfordringen med vegområdet er at vi bruker neste halve vegbudsjettet på vinterdrift, og brukertilfredsheten er synkende de siste 2-3 årene. I tillegg er det et stort vedlikeholdsetterslep på vegdekker og annen infrastruktur. Dilemmaet er at redusert drift (f.eks mindre brøyting) vil vises umiddelbart mens manglende vedlikehold skjer langsomt. Dagens nivå på vedlikehold vil føre til at etterslepet øker ytterligere.

Tabell 18.4 Gebyrnivå for en standardbolig for vann, avløp, renovasjon og feiing. Trondheim og andre sammenlignbare storbyer (ASSS). Kilde: SSB/KOSTRA.

Gebyrgrunnlag per innbygger	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Vann	3340	3913	4299	2825	2543	3395
Avløp	3761	4575	4299	3831	3864	4142
Renovasjon	2504	3130	6681	2658	4484	4238
Feiing	329					

Tabell 18.5 Nøkkeltall selvkost innenfor det tekniske området. Trondheim og andre sammenlignbare storbyer (ASSS). Kilde: SSB/KOSTRA.

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Andel fornyet kommunalt spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år(%)	0,50	0,79	1,57	1,03	0,99	1,10
Antall kloakkstopper i avløpsledninger og kummer per kilometer kommunalt spillvannsnett	0,03	0,03	0,12	0,14	0,11	0,10
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent)	28	27	32	27	10	24
Andel avfall levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	33,3	37,1	42	26,2	54,4	40

Andel fornyet ledningsnett ligger under snittet for ASSS-kommune. Årsaken er forsinkelse på flere store fornyelsesprosjekter i 2023.

Når det kommer til antall kloakkstopper ligger Trondheim kommune lavere enn gjennomsnittet. Det jobbes systematisk med spyling og fornyelse av kommunale avløpsledninger.

Trondheim kommune hadde i 2023 en lekkasjeandel på 27 prosent. Det arbeides systematisk for å redusere lekkasjer fra vannledningsnettet og Trondheim kommune har som mål at lekkasje av drikkevann skal være under 20 prosent innen år 2028.

På avfallsområdet scorer Trondheim dårligere enn ASSS-snittet når det gjelder materialgjenvinning. Årsaken til dette er at Trondheim kommune innførte kildesortering av matavfall først i 2023. Materialgjenvinningsgraden i Trondheim vil øke etter hvert som flere innbyggere får løsninger for å sortere ut matavfall.

19. Eiendomstjenester

Driftsregnskapet

Tabell 19.1 Regnskap og budsjett for eiendomstjenester 2023

	Regnskap	Revidert budsjett	Opprinnelig budsjett	Avvik
Millioner kroner	1 102	1 058	508,0	-44,0

Eiendomstjenester har hatt et merforbruk på 44 millioner kroner i 2023. Driften av formålsbygg ble om lag fem millioner kroner dyrere enn budsjettet og boligområdet fikk et merforbruk på 39 millioner kroner. Merforbruket på bolig skyldes ubudsjetterte økninger i pris, lavere husleieinntekter på grunn av ikke utleide boliger samt økte utgifter i forbindelse med inn- og utflytting.

Måloppnåelse

Periodemål: Redusere direkte og indirekte klimagassutslipp i alle deler av virksomheten.

Måloppnåelse

Det var fire prosjekter som ble ferdigstilt i 2023: Granåsen idrettspark, driftsbygg Granåsen, Nidarvollprosjektene og Stavne aktivitetssenter. Tre av fire prosjekter utarbeidet klimagassregnskap med krav om 30 prosent reduksjon for materialer og energi i driftsfasen sammenlignet med et referansebygg.

- Granåsen idrettspark består av arenabygg, dommertårn, skibru og ovarenn storbakke. Totalt for hele anlegget ble klimagassutslippet redusert med 30 prosent.
- Nidarvollprosjektene består av Nidarvoll rehabiliteringssenter og Nidarvoll skoler (Nidarvoll barneskole og Sunnland ungdomsskole) og hall. Prosjektene har et samlet reduksjonskrav på 30 prosent. Nidarvoll rehabiliteringssenter oppnådde en reduksjonsgrad på 57 prosent, mens Nidarvoll skoler med hall oppnådde totalt 55

prosent reduksjon.

- Stavne aktivitetssenter reduserte totalt 52 prosent sammenlignet med referansebygget.

Prosjektene har krav om 90 prosent sorteringsgrad for bygningsavfall.

- Granåsen idrettspark oppnådde en sorteringsgrad på 91,6 prosent.
- Nidarvollprosjektene oppnådde en sorteringsgrad på 90,4 prosent.
- Stavne aktivitetssenter oppnådde en sorteringsgrad på 90,0 prosent.

I 2023 var det åtte pågående investeringsprosjekter hvor alle var fossilfrie. Sju av disse benyttet også utslippsfrie maskiner.

Periodemål: Bedre miljø og økt effektivisering gjennom smart eiendomsdrift.

Måloppnåelse

Målet for årlig reduksjon på 3 prosent ble ikke oppnådd. Resultatet ble 2,1 prosent sammenlignet med 2022. I 2023 jobbet vi med å få riktig luft og temperatur i formålsbyggene til Trondheim kommune. Dette innebar at driftstidene på ventilasjons- og varmeanlegg ble justert til når bygningene var i bruk: Byggene ble ikke varmet opp og luften ble ikke skiftet ut når det ikke var folk der. I tillegg ble fjernvarmen stengt helt ned på noen utvalgte bygg om sommeren, da oppvarmingsbehovet var lavt. Dette gjaldt bygg hvor tappevannsoppvarmingen for bygget var elektrisk. I kombinasjon med ENØK-tiltak har disse tiltakene resultert i 2,1 prosent energibesparelse.

Blussvoll skole er fortsatt pilotbygg når det gjelder smart eiendomsdrift. Piloteringen er en suksess blant annet når det gjelder vannbehandling, sensorteknologi, kunstig intelligens, droner, 3D-modeller og renholdsroboter.

Det blir stadig vanskeligere å nå målet om tre prosent besparelse, da de mest effektive tiltakene allerede er gjennomført. Per i dag inkluderes eventuell elbillading og snøsmelting i energiforbruket for bygningene, noe som fører til at rapportert energiforbruk blir høyere enn bygningens faktiske energiforbruk. Vi jobber med å skille ut dette forbruket.

Periodemål: Ivareta og utvikle kommunens verdier som grunneier og forvalter (ambisjon: areal og bygninger).

Måloppnåelse

Tilpasning av kommunens boligportefølje tar tid. Ved årsskiftet var noen endringer med ombygging til familieboliger implementert, samt at arbeidet med ny grundig gjennomgang av hele boligporteføljen ble påbegynt. Arbeidet er basert på en grundig kartlegging av behovene for boliger sett opp mot leveårsdata i den enkelte bydel.

Målet om to prosent reduksjon i vedlikeholdsetterslepet er dessverre ikke nådd. Arbeidet med vedlikeholdet er utført i tråd med vedlikeholdsstrategien. En stor andel av bygningene våre begynner å nå en alder der de krever store vedlikeholdstiltak. Samtidig er de nyere byggene mer teknisk avanserte for å tilfredsstillere lover og forskriftskrav. Dette

krever hyppigere utskiftninger av mer kostbare komponenter.

Periodemål: Gjennom investeringsprosessen møte kommunens behov for areal på kort og lang sikt.

Måloppnåelse

Erverv av grunn og rettigheter gjennomføres på bestilling fra prosjekter, og i hovedsak oppnås frivillige avtaler. Kun unntaksvis er det behov for ekspropriasjon og rettslig skjønn til fastsettelse av erstatning. I enkelte tilfeller har vi hatt samferdselsprosjekter som er planlagt uten reguleringsplan, hvilket vil si at vi ikke har ekspropriasjonsgrunnlag, og dette har medført forsinkelse der det ikke har vært mulig å inngå en minnelig avtale om grunnerverv.

Plan for areal til offentlige tjenester (PAOT) ble behandlet for 2022-2060 i bystyret 17.11.22, se [sak 197/22](#). Kommunen arbeider kontinuerlig med å sikre tilstrekkelig arealtilgang for fremtidens behov i samsvar med PAOT.

Sambruk er fortsatt viktig for å oppnå målsettingen om arealeffektivitet. Plan for areal til offentlige tjenester 2022-2060 omtaler temaet og oppsummerer erfaringer fra sambruk i kommunale investeringsprosjekter siden 2010. Denne gjennomgangen viser at Trondheim kommune har et forbedringspotensial. Kommunen er flink til å vurdere mulighet for sambruk, dersom det utgjør tilleggsarealer til et hovedformål som ikke påvirker fremdriften for investeringsprosjektet. Samordning av flere investeringsprosjekter på samme areal som sammenfaller i tid er mindre vanlig.

Periodemål: Bidra aktivt til utvikling av prioriterte utbyggings- og byomformingsområder.

Måloppnåelse

Østmarka er et av de prioriterte områdene kommunen ønsker å utvikle og omforme. Kommunen har stilt Østmarka til disposisjon i European-konkurransen for å se på mulighetene for området. Da kan vi ta med resultatet av konkurransen i reguleringsarbeidet, dersom ny KPA åpner for dette. Det er mange hensyn å ta i forbindelse med regulering av Østmarka, både med tanke på mennesker, natur og dyr. Naboer og interessenter har fått uttale seg i en tidlig fase av prosjektet. Da synliggjør vi områdets styrker, svakheter og forbedringspunkter. Hvordan de forskjellige ønsker og behov skal ivaretas vil avklares i European og reguleringsprosessen.

Nøkkeltall

Tabell 19.2 Nøkkeltall selvkost innenfor eiendomsområdet. Trondheim og andre sammenlignbare storbyer (ASSS). Kilde: SSB/KOSTRA.

	Trondheim 2022	Trondheim 2023	Oslo 2023	Bergen 2023	Stavanger 2023	ASSS gjennomsnitt 2023
Prioritet:						
Netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i prosent av samlede driftsutgifter	8,4	8,4	10,6	10,7	9,5	10,0
Produktivitet:						
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	129	150	722	150	178	305
Utgifter til driftsaktiviteter (inkludert renhold) i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	525	642	1116	1061	760	881
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter	64	96	206	210	168	173
Ressursbruk:						
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per barn i kommunale barnehager	25 479	27 102	60 244	33 594	28 180	40 170
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per elev i kommunal grunnskole	19 485	21 978	41 808	29 628	21 144	29 489
Korr. brutto driftsutgifter eiendomsforvaltning per beboer i institusjoner	163 677	176 685	240 986	150 159	137 667	180 197

Trondheim disponerte 8,4 prosent av kommunens samlede netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning i 2023, som er på samme nivå som i 2022 og lavere enn gjennomsnittet i ASSS-kommunene.

I flere år har Trondheim lagt stor vekt på energieffektive tiltak, noe som har resultert i en reduksjon i energiforbruket og et i ASSS sammenheng, lavt energiforbruk. Tallene for 2023 er i tillegg preget av at Trondheim i 2023 lå i et prisgunstig strømområde samt at strømkostnadene i 2022 var ekstra lave på grunn av refusjon av for mye innbetalt i 2021.

Vedlikehold i kroner per kvadratmeter i Trondheim ligger under ASSS-snittet i 2023. Oslo

trekker snitt kraftig opp. Trondheim ligger på samme nivå som Bergen, men lavere enn Stavanger og Oslo. Ressursbruk i institusjonsbygg er høyere enn i Bergen og Stavanger, mens ressursbruk i skole- og barnehagebygg ligger på linje med Stavanger og under Oslo og Bergen.